

KU LEUVEN

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Onderzoekseenheid Educatie, Cultuur en Samenleving
Centrum voor Historische Pedagogiek

**De bevoegdheidsoverdracht van het onderwijs
en het Vlaams onderwijsbeleid
in de periode 1970-1988**

Een studie naar de onderwijsbevoegdheden
en het onderwijsbeleid in Vlaanderen

Masterproef aangeboden
tot het verkrijgen van de
graad van Master of
Science in de Educatieve
Studies

Door

Tiffany Beys

promotor: Prof. Depaepe
m.m.v.: Bart Vranckx en
Pieter Fannes

2013

KU LEUVEN

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Onderzoekseenheid Educatie, Cultuur en Samenleving
Centrum voor Historische Pedagogiek

**De bevoegdheidsoverdracht van het onderwijs
en het Vlaams onderwijsbeleid
in de periode 1970-1988**

Een studie naar de onderwijsbevoegdheden
en het onderwijsbeleid in Vlaanderen

Masterproef aangeboden
tot het verkrijgen van de
graad van Master of
Science in de Educatieve
Studies

Door

Tiffany Beys

promotor: Prof. Depaepe
m.m.v.: Bart Vranckx en
Pieter Fannes

2013

Tiffany, Beys, De bevoegdheidsoverdracht van het onderwijs en het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1970-1988. Een studie naar de onderwijsbevoegdheden en het onderwijsbeleid in Vlaanderen.
Masterproef aangeboden tot het verkrijgen van de graad van Master of Science in de Educatieve Studies
Examenperiode: (juni) 2013
Promotor: Professor Marc Depaepe
Begeleiders: Pieter Fannes en Bart Vranckx

De historisch-pedagogische onderzoeksliteratuur biedt geen klaarheid over de exacte invulling van de onderwijsbevoegdheden op Vlaams niveau in de periode 1970-1988. Er is een duidelijk noch chronologisch overzicht over het Vlaamse onderwijsbeleid in deze periode. De historisch-pedagogische onderzoeksliteratuur handhaaft dezelfde vaagheid betreffende de Vlaamse decreten met betrekking tot het onderwijs.

Op basis van een historisch onderzoek worden, doorheen de tekst, vijf onderzoeksvragen behandeld. Eerst wordt besproken hoe het politieke landschap er uit zag in de periode 1970-1988. Zowel de staatshervormingen van 1970, 1980 en 1988 als de verhoudingen tussen de politieke partijen worden geschetst. Ten tweede wordt nagegaan welke onderwijsbevoegdheden werden overgeheveld naar de gemeenschappen na deze staatshervormingen. Ten derde wordt onderzocht welke beleidsthema's en onderwijsbevoegdheden op Vlaams niveau aan de orde werden gesteld in de periode 1970-1988. Naast de bestaande studies vormen vooral de handelingen van de plenaire vergaderingen van de Nederlandse Cultuurraad (1970-1980) en de Vlaamse Cultuurgemeenschap (1980-1988) een cruciale bron van informatie. Deze verslagen, naast publicaties uit het *Belgisch Staatsblad*, vormen de basis voor de uitwerking van de vierde onderzoeksvraag, namelijk welke tastbare veranderingen plaatsvonden met betrekking tot het onderwijsbeleid op Vlaams niveau in de periode 1970-1988. Ten vijfde wordt bekeken of de Federale Overheid zich mengde in de besluitvorming op het Vlaams niveau. Naast de handelingen van de plenaire vergaderingen vormen de archieven van betrokkenen op Vlaams en Federaal niveau de basis voor de uitwerking van deze onderzoeksvraag.

De onderwijsbevoegdheid op Vlaams niveau in de periode 1970-1988 was onduidelijk en eerder beperkt, hetgeen ontegensprekelijk een invloed heeft gehad op het onderwijsbeleid. In die periode bleef het beleid bijna uitsluitend de verantwoordelijkheid van de Minister van Nationale Opvoeding. De staatshervorming van 1988 maakte de Vlaamse overheid grotendeels bevoegd voor het departement onderwijs.

Woord van dank

Deze masterproef kon enkel gerealiseerd worden dankzij de hulp, de medewerking en het begrip van meerdere personen.

Vooreerst wil ik mijn promotor, professor Depaepe, bedanken voor de ondersteuning. Niet alleen heeft hij mij de mogelijkheid geboden een zeer interessant onderwerp uit te werken, hij heeft mij bij de invulling van het onderwerp de opportuniteit geboden om 'out of the box' te denken. Daarnaast wil ik ook mijn dank betuigen aan Bart Vranckx en Pieter Fannes, mijn dagelijkse begeleiders, die steeds met raad en daad voor mij klaarstonden.

Verder gaat een woord van dank uit naar de medewerkers van de PBIB en de SBIB. Zij waren steeds beschikbaar om te helpen de juiste literatuur terug te vinden. Ik mag zeker niet vergeten het KADOC te vermelden. Specifiek wil ik het personeel extra in de bloemetjes zetten voor de ondersteuning tijdens het vele opzoekwerk. Daarnaast wil ik ook de bewaargevers van de archieven bedanken. Het is mede dankzij hen dat deze masterproef gerealiseerd kon worden.

Daarnaast wens ik mijn moeder te bedanken voor de vele uren naleeswerk. Tot slot mag ik mijn vrienden niet vergeten te vermelden. Zij hebben mij bijgestaan tijdens het filosoferen en bij het vormgeven van deze masterproef.

Tiffany Beys

Toelichting aanpak en eigen inbreng

Het is mijn promotor, professor Depaepe, die mij heeft aangeraden de archieven van de respectievelijke onderwijsministers bij het KADOC te raadplegen. Het idee om daar niet alleen archieven in te kijken van leden van de commissie voor onderwijs, maar ook van andere organisaties, is echter van mij afkomstig. Toen ik tijdens het opzoekwerk eerder toevallig op de archieven van AMSAB en het Liberaal Archief stuitte, ben ik nagegaan of er hier ook archieven bestonden van leden van de commissie voor onderwijs. Ik heb gemerkt dat van de meeste leden er geen archief bestond bij de bovenstaande instanties. Indien er toch een archief bestond, dan was dit vaak niet consulteerbaar of bevatte het geen relevante documenten met betrekking tot het onderwijs. Enkele archieven werden door de bewaargevers wel opengesteld voor inzage. Voor deze masterproef heb ik dan ook enkel de laatste documenten kunnen consulteren.

Mijn dagelijkse begeleiders, Pieter Fannes en Bart Vranckx, hebben mij op weg geholpen door mij een basisdocument te bezorgen met achtergrondinformatie over het onderwijs samen met een literatuurlijst. Na het doornemen van de – voor mij relevante – boeken, heb ik mij op deze bronnen gebaseerd om bijkomende literatuur te vinden. De zoekmachine LIBIS van de KULeuven was hierbij een handig hulpmiddel.

Naast de literatuur die ik heb teruggevonden in het bibliotheeknetwerk van de KULeuven enerzijds en de literaire stukken die ik ontleende bij lokale bibliotheken anderzijds, ben ik ook te rade gegaan bij andere instanties, waaronder de UGent. Daarenboven heb ik meerdere kringloopwinkels bezocht, steeds op zoek naar relevante literatuur. Zeer dankbare bronnen van informatie waren de verkoop van afgeschreven boeken in verschillende gemeentelijke bibliotheken alsook de stockverkoop van een uitgeverij.

Daarnaast refereerden mijn dagelijkse begeleiders naar het bestaan van de handelingen van de plenaire vergaderingen. Het terugvinden van deze handelingen enerzijds en het doornemen van deze documenten anderzijds behoorden tot mijn takenpakket. Deze handelingen vormden de basis voor mijn onderzoek naast publicaties uit het *Belgisch Staatsblad*. Om deze te consulteren, ben ik te rade gegaan bij de centrale bibliotheek van de KULeuven. Deze publicaties vormden tegelijkertijd een controle op de resultaten van de digitale databanken ‘Vlaamse Codex’ en ‘Reflex Chrono’. Deze databanken ben ik dan weer op het spoor gekomen bij het doorzoeken van de elektronische versie van het *Belgisch Staatsblad*.

Inhoudsopgave

Woord van dank.....	III
Toelichting aanpak en eigen inbreng.....	V
Inhoudsopgave	VII
Lijst met tabellen	XIII
Lijst met figuren.....	XV
1. Algemene inleiding.....	1
2. Veranderingen in het politieke landschap	3
2.1. Inleiding	3
2.2. Het politieke landschap voor 1970	3
2.2.1. De politieke partijen.....	3
2.2.2. Spanningsvelden in België.....	4
2.3. De staatshervorming van 1970.....	5
2.3.1. Wijzigingen in de grondwet.....	6
2.3.2. Beperkingen van de staatshervorming van 1970	7
2.3.3. Het dubbelmandaat	8
2.4. Het politieke landschap in de periode 1970-1980.....	8
2.4.1. De politieke partijen.....	8
2.4.2. De samenstelling van de Nederlandse Cultuurraad.....	9
2.4.3. De opeenvolgende verkiezingen	9
2.5. De staatshervorming van 1980.....	10
2.5.1. Politieke autonomie voor de deelstaten	10
2.5.2. Uitbreiding van de bevoegdheden.....	11
2.6. Het politieke landschap in de periode 1980-1988.....	12
2.6.1. De samenstelling van de Vlaamse Raad	12
2.6.2. De samenstelling van de Vlaamse Executieve.....	12
2.6.3. De weg naar een nieuwe staatshervorming.....	13
2.7. De staatshervorming van 1988.....	14
2.7.1. Uitbreiding van de bevoegdheden.....	14
2.7.2. Financiering van de gemeenschappen	15
2.8. Besluit.....	15

3.	Bevoegdheidsverdeling binnen het departement onderwijs.....	17
3.1.	Inleiding	17
3.2.	De bevoegdheidsverdeling voor 1970.....	17
3.3.	De bevoegdheidsverdeling van 1970 tot 1980	18
3.3.1.	Een beperkte onderwijsbevoegdheid voor de Cultuurraad	18
3.3.2.	Onduidelijkheid over de onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad.....	19
3.3.3.	Wachten op een Vlaamse Minister van Onderwijs	20
3.3.4.	De financiering van de Cultuurraden	21
3.3.5.	Voor- en tegenstanders van meer onderwijsbevoegdheden binnen de Cultuurraad.....	22
3.3.6.	Interpretatie van de onderwijsbevoegdheid binnen de Nederlandse Cultuurraad.....	23
3.4.	De bevoegdheidsverdeling van 1980 tot 1988	23
3.4.1.	De onderwijsbevoegdheid binnen de Vlaamse Gemeenschap.....	23
3.4.2.	Een Vlaamse Gemeenschapsminister van Onderwijs	25
3.4.3.	Voor- en tegenstanders van meer onderwijsbevoegdheden binnen de Vlaamse Executieve	26
3.5.	De bevoegdheidsverdeling na 1988	26
3.5.1.	Uitzonderingen bij de bevoegdheidsoverdracht	27
3.5.2.	De financiering van het departement Onderwijs en de bevoegde Gemeenschapsminister	27
3.5.3.	Het inbouwen van waarborgen.....	27
3.6.	Besluit.....	28
4.	Het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1970-1988.....	31
4.1.	Inleiding	31
4.2.	Het onderscheid tussen de verschillende niveaus van beleidsvoering	31
4.3.	Analyse van de bestaande studies	32
4.4.	De digitale databanken	34
4.4.1.	De Vlaamse Codex.....	34
4.4.2.	Reflex Chrono	35
4.4.3.	Vergelijking Vlaamse Codex en Reflex Chrono	36
4.5.	Besluit.....	36

5.	Het Vlaams onderwijsbeleid op basis van de handelingen van de plenaire vergaderingen 1970-1988.....	39
5.1.	Inleiding.....	39
5.2.	Het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1970-1980.....	39
5.2.1.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1971-1972.....	39
5.2.2.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1972-1973.....	40
5.2.3.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1973-1974.....	41
5.2.4.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1974-1975.....	41
5.2.5.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1975-1976.....	43
5.2.6.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1976-1977.....	43
5.2.7.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1977-1978.....	44
5.2.8.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1978-1979.....	45
5.2.9.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1979-1980.....	46
5.3.	Het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1980-1988.....	47
5.3.1.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1980-1981.....	47
5.3.2.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1981-1982.....	47
5.3.3.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1982-1983.....	47
5.3.4.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1983-1984.....	48
5.3.5.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1984-1985.....	48
5.3.6.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1985-1986.....	49
5.3.7.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1986-1987.....	50
5.3.8.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1987-1988.....	50
5.3.9.	De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1988-1989.....	51
5.4.	Analyse.....	51
5.4.1.	Overzicht.....	51
5.4.2.	Uitwerking van de goedgekeurde decreten.....	53
5.4.3.	Vergelijking met reeds bestaande studies.....	55
5.4.4.	Terugkoppeling naar de bevoegdheidsverdeling.....	57
5.5.	Besluit.....	60

6.	De onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap in de periode 1970-1988.....	61
6.1.	Inleiding	61
6.2.	De bevoegdheidsverdeling.....	61
6.2.1.	Het algemeen beleid inzake onderwijs in 1972-1973	62
6.2.2.	Het algemeen beleid inzake onderwijs in 1973-1974	65
6.2.3.	Beleidsnota Nationale Opvoeding 1977-1978.....	67
6.2.4.	Bevoegdheidsverdeling in 1980	69
6.2.5.	Standpuntbepaling van de Vlaamse Executieve (1983)	71
6.2.6.	Conclusie	72
6.3.	De studietoelagen	72
6.3.1.	Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen	73
6.3.2.	Informatie uit persoonlijke archieven	75
6.3.3.	Conclusie	75
6.4.	Onderwijs in Brussel	76
6.4.1.	Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen	76
6.4.2.	Informatie uit persoonlijke archieven	77
6.4.3.	Conclusie	77
6.5.	Het kunst- en muziekonderwijs.....	78
6.5.1.	Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen	78
6.5.2.	Informatie uit persoonlijke archieven	79
6.5.3.	Conclusie	81
6.6.	Het zeevaartonderwijs	82
6.6.1.	Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen	82
6.6.2.	Informatie uit persoonlijke archieven	82
6.6.3.	Conclusie	83
6.7.	Besluit.....	83
7.	Algemeen besluit	85
8.	Referentielijst.....	89

9. Bijlagen.....	101
Bijlage 1: artikel 17 van het Koninklijk besluit houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket	101
Bijlage 2: chronologisch overzicht van de voorstellen van decreet die werden ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (1970-1988)	102
Bijlage 3: decreet van 11 mei 1973 tot oprichting van het “Collegium Trilingue”	109
Bijlage 4: decreet van 21 december 1976 houdende organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking	110
Bijlage 5: decreet van 28 maart 1978 tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen.....	112
Bijlage 6: decreet van 1 augustus 1978 houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen.....	113
Bijlage 7: decreet van 4 april 1980 betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire instellingen van het Rijk.....	121
Bijlage 8: decreet van 16 november 1983 houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de wetenschappen, groep biologie, de farmaceutische wetenschappen, de geneeskundige wetenschappen, de diergeneeskundige wetenschappen, de tandheelkunde en landbouwkundig ingenieur, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren	122
Bijlage 9: decreet van 27 november 1984 houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat.....	123
Bijlage 10: decreet van 30 mei 1985 houdende instemming met de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma’s of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979..	124
Bijlage 11: bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs.....	125

Lijst met tabellen

Tabel 1

Overzicht bevoegde ministers voor het departement Nationale Opvoeding in de periode 1970-198021

Tabel 2

Overzicht bevoegde Gemeenschapsministers binnen het departement Onderwijs in de periode 1980-198825

Tabel 3

Overzicht bevoegde ministers voor het departement Nationale Opvoeding in de periode 1980-198826

Lijst met figuren

Figuur 1. De structuur van België na de staatshervorming van 1970	7
Figuur 2. De federale structuur van België na de staatshervorming van 1980.	11
Figuur 3. Het Belgische staatsmodel na de staatshervorming van 1988.	14

1. Algemene inleiding

“Vooruitgang in de politiek is vaak hetzelfde gevoel als in een stilstaande trein,
wanneer ernaast een andere rijdt”
George Brown, 1818-1880

Van Pierre van Humbeeck – de eerste Minister van Openbaar Onderwijs – tot Pascal Smet, huidig Vlaams Minister van Onderwijs, heeft ons land sinds de onafhankelijkheidsverklaring vele ministers gekend die bevoegd waren voor het onderwijs. De ene kende meer succes dan de andere. Neem nu de heer van Humbeeck, hij was zo gedreven om zijn taak tot een goed einde te brengen dat zijn beleid mee de eerste schoolstrijd veroorzaakte. Dit was geen unicum, want de geschiedenis zou ons later leren dat ook het beleid van de heren Harmel en Collard een schoolstrijd tot gevolg had. Of nog recenter, de discussie over de ‘big bang’-hervorming van het secundair onderwijs. Een discussie waarbij de heer Smet zijn beleidsplannen moest verdedigen,, ondanks het gegeven dat deze hervorming is opgenomen in het regeerakkoord. In de geschiedenis van België bestaan er meer dan genoeg voorbeelden om aan te tonen dat het aanklaarten van onderwijsmateries – en dus ook het vormgeven van het onderwijsbeleid – zelden een vanzelfsprekendheid was.

Tot 1970 was België een unitaire staat. De staathervorming van 1970 leidde er toe dat België een federale staat werd. Stap voor stap werden sindsdien meer en meer bevoegdheden overgeheveld naar de deelstaten. Maar wanneer juist werd het onderwijs overgeheveld? Hoe verliep deze overdracht? Stond iedereen achter de overheveling van de onderwijsbevoegdheden? Maakte deze overdracht een Vlaams onderwijsbeleid mogelijk? Het zijn maar enkele vragen waar deze masterproef een antwoord op tracht te geven.

Het onderwijs werd reeds na de staathervorming van 1970 overgeheveld naar de gemeenschappen. Principieel kregen de Cultuurraden de bevoegdheid over het onderwijs, zij het met een rits uitzonderingen. Die uitzonderingen, zo zal later blijken, maakten een eigen Vlaams onderwijsbeleid niet evident. De staathervorming van 1980 zou hier weinig aan veranderen. Pas op 1 januari 1989, na een volgende staathervorming, werd het departement onderwijs quasi volledig overgeheveld naar de gemeenschappen.

In de periode 1970-1988 is er veel gebeurd. Het onderwijsbeleid situeerde zich in die tijdspanne op twee niveaus, namelijk een Vlaams en een Nationaal. In deze masterproef, die een antwoord tracht te geven op vijf onderzoeksvragen, staat deze periode dan ook centraal.

Vooraleer dieper in te gaan op het onderwijsbeleid zelf, wordt eerst een beeld geschetst van het politieke landschap in de periode 1970-1988. Daarbij is er zowel aandacht voor de verhoudingen tussen de politieke partijen onderling als voor de staats Hervormingen van 1970, 1980 en 1988. Daarna wordt nagegaan welke onderwijsbevoegdheden naar de gemeenschappen werden overgeheveld ten gevolge van deze staats Hervormingen. Ten derde wordt onderzocht welke beleidsthema's en onderwijsbevoegdheden aan de orde werden gesteld in de periode 1970-1988, waarna wordt nagegaan welke tastbare veranderingen plaatsvonden met betrekking tot het onderwijsbeleid op Vlaams niveau in diezelfde periode. Tot slot wordt gekeken of de Federale Overheid zich mengde in de besluitvorming op het Vlaams Niveau.

Voor deze masterproef heb ik mij gebaseerd op allerlei bronnen. Naast reeds bestaande studies aangaande het onderwijs, vormen de handelingen van de plenaire vergaderingen van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap een belangrijke bron van informatie. Daarnaast zorgen bepaalde publicaties uit het *Belgisch Staatsblad*, naast documenten uit persoonlijke archieven, voor bijkomende informatie om op die manier een zo duidelijk mogelijk beeld te schetsen van het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1970-1988.

2. Veranderingen in het politieke landschap

2.1. Inleiding

Dit hoofdstuk tracht een sluitend antwoord te geven op de eerste onderzoeksvraag, namelijk hoe het politieke landschap er uit zag in de periode 1970-1988.

Dit deel situeert eerst het politiek raamwerk in de periode voor 1970 om nadien de staats hervorming van 1970 te verduidelijken. Alvorens een beeld te kunnen scheppen van de staats hervorming van 1980, wordt er dieper ingegaan op het politieke landschap in de jaren '70. Pas daarna wordt de politieke context van de periode 1980 tot 1988 geschetst om tot slot de staats hervorming van 1988 te bespreken.

Belangrijk te vermelden is dat – bij de staats hervormingen van respectievelijk 1970, 1980 en 1988 – de nadruk ligt op de overheveling van de bevoegdheden naar de gemeenschappen. Onderwijs is één van de bevoegdheden die werd overgeheveld van het nationale niveau naar dat van de gemeenschappen. De gewestvorming en de daarbij horende overdracht van bevoegdheden zal slechts summier worden aangekaart.

2.2. Het politieke landschap voor 1970

De Belgische staatsstructuur, zoals die in 1830 werd vormgegeven, kan men vrij eenvoudig voorstellen als een driehoek bestaande uit drie lagen. De basis bestond uit alle Belgische gemeenten, de tweede laag uit de negen provincies. De top van de driehoek - het federale parlement, de Belgische regering en het staatshoofd – werd door Platel (2004) ook wel omschreven als de kern van het politieke systeem in België.

2.2.1. De politieke partijen

In de eerste jaren na de Belgische onafhankelijkheid bestonden er nog geen politieke partijen. De termen liberaal of katholiek werden wel reeds gebruikt, maar er was in die tijd nog geen sprake van gestructureerde organisaties of ideologieën (Stouthuysen, 2008).

In 1846 vond het eerste 'Liberale congres' plaats. De eerste politieke partij, de Liberale Partij, werd op dat congres opgericht. In 1961 zou deze omgevormd worden tot de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang/Parti de la Liberté et du Progrès – PVV/PLP (Stouthuysen, 2008).

De socialistische partij, de BWP - Belgische Werklieden Partij – ontstond op 5 april 1885. Tijdens WOII veranderde de BWP haar naam naar BSP – Belgische Socialistische Partij (Devos & Boucké, 2008).

De Christelijke Volkspartij/Parti Social Chrétien - CVP/PSC – werd opgericht in 1945. De voorloper van de CVP/PSC was de Katholieke Partij, maar deze partij bestond uit een unie van verschillende Katholieke belangenorganisaties en had geen gemeenschappelijk programma (Beke, 2008).

2.2.2. Spanningsvelden in België

Sinds het ontstaan van België bleek al snel dat er wrijvingen bestonden tussen Vlamingen en Walen met betrekking tot het taalgebruik. De wet van 19 september 1831 bepaalde immers dat wetten in het Frans afgekondigd en bekrachtigd dienden te worden. De Vlaamse beweging reageerde vrij snel tegen deze verfransing. Toch zou het tot de jaren 1870 duren vooraleer de eerste taalwetten tot stand kwamen. Deze wetten hadden niet tot doel te resulteren in een ééntalig Vlaanderen, maar zij gaven de Nederlandse taal een officiële – zij het beperkte – plaats naast het Frans (Goossens, 1995).

Ook na 1945 bleef de taalproblematiek bestaan. De spanningen tussen Vlamingen en Walen zouden in de jaren '60 leiden tot communautaire conflicten. Dit vertaalde zich in het politieke landschap door het ontstaan van 'communautaire' partijen (Goossens, 1995).

Langs Franstalige zijde ontstonden in 1961 het MPW - Mouvement Populaire Wallon - en in 1965 het FDF - Front des Francophones. Langs Vlaamse zijde werd de Volksunie – VU - in 1954 opgericht (Goossens, 1995). De drijvende kracht achter de oprichting van de Volksunie was de Brusselse advocaat Frans van der Elst (Bouveroux & Huyse, 2009).

Diezelfde communautaire spanningen hadden ook een impact op de CVP/PSC. De CVP/PSC splitste in 1968 als eerste Belgische unitaire partij na het dossier Leuven-Vlaams (Beke, 2008).

Na WO II ontstonden, naast de taalproblematiek, nieuwe spanningsvelden tussen Vlaanderen en Wallonië (Goossens, 1995). Na de Koningskwestie¹ in de jaren '40, laaide in de jaren '50 het conflict tussen vrijzinnigen en Katholieken weer op. Onderwerp van discussie was de schoolstrijd² die in 1958 zou leiden tot het schoolpact (Bouveroux & Huyse, 2009).

¹ Voor meer informatie aangaande de Koningskwestie, verwijs ik naar volgende literatuur: De Staercke, A. (2003). *Memoires over het Regentschap en de Koningskwestie: alles is voorbijgegaan als een schaduw*. Tielt: Lannoo. Dujardin, V., & Van den Wijngaert, M. (2006). *België zonder koning 1940-1950: de 10 jaar dat België geen koning had*. Tielt: Lannoo. Theunissen, P. (1984). *1950 ontkenning van de koningskwestie*. Antwerpen: De Nederlandsche Boekhandel.

² Voor meer informatie betreffende de schoolstrijd en het schoolpact, verwijs ik naar volgende literatuur: Mertens, J., & Laridon, A. (1988). *Schoolstrijd en schoolpact*. Brugge: Vermeylenfonds. Vandeputte, R. (1990). *De schoolkwestie en de Guimardstraat: een historisch overzicht (1944-1988)*. Tielt: Lannoo. Witte, E., De Groof, J., & Tyssens, J. (1999). *Het schoolpact van 1958/Le Pacte scolaire de 1958: ontstaan, grondlijnen en toepassing/origines, principes et application*. Leuven: Garant.

De tienjarige talentelling, gepland op 1 januari 1960, vormde eind jaren '50 de rechtstreekse aanleiding tot een opflakking van de taalproblematiek. De Vlamingen ijverden voor de afschaffing van de talentelling omdat dit volgens hen de verfransing van Vlaanderen en meer bepaald van de Brusselse rand versterkte. Onder druk van allerlei verenigingen werd de talentelling geschrapt, wat leidde tot grote ontevredenheid bij de Walen en de Brusselaars. In de nasleep hiervan werden de wetten-Gilson vastgelegd.

De eerste wet Gilson van 8 november 1962 legde de taalgrens definitief vast. De tweede wet Gilson – 2 augustus 1963 – deelde België op in vier taalgebieden: het Nederlandstalige, het Franstalige, het Duitstalige naast het tweetalige Brussel-Hoofdstad (Goossens, 1995).

Na de vastlegging van de taalgrens, trad de tweetalige Leuvense Universiteit op het voorplan. In 1965 beseften de Franstalige studenten dat door de taalwetten van 1963 een verhuis uit Leuven onvermijdelijk werd. Ondanks het feit dat de universitaire overheid elke vorm van splitsing radicaal afwees, bleven de Vlaamse studenten actie voeren. Intern verdeeld over deze materie, grepen de politieke partijen niet in. Omdat er geen overeenstemming gevonden werd viel de regering in februari 1968 (Bouveroux & Huyse, 2009). Nieuwe verkiezingen moesten een uitweg bieden.

Al deze nieuwe spanningshaarden zouden er toe leiden dat de unitaire Belgische staat in zijn toenmalige vorm niet langer leefbaar bleek (Goossens, 1995). Reeds bij de verkiezingen van 1965 werd de communautaire druk duidelijk. De VU ging van vijf naar twaalf zetels en ook de PVV won meerdere zetels. De CVP verloor negentien en de BSP zelfs twintig zetels. Na lange onderhandelingen kwam er een CVP-BSP-regering, die na een jaar viel. Ook de daarop volgende CVP-PVV-regering onder leiding van Vanden Boeynants en De Clercq zou voortijdig ontbonden worden (Devos & Boucké, 2008).

De nasleep van de politieke crisis in 1968 zou leiden tot de staats hervorming van 1970. De VU had bij de verkiezingen van 31 maart 1968 immers acht zetels gewonnen - en kwam zo op een totaal van twintig. Tegelijkertijd verloor de CVP acht zetels. Deze resultaten zouden uiteindelijk leiden tot de grondwets herziening van de regering Eyskens/Merlot (Goossens, 1995).

2.3. De staats hervorming van 1970

De staats hervorming van 1970 betekende een belangrijke stap in de richting van een federale staat (Goossens, 1995). Gaston Eyskens (zoals geciteerd in Van den Wijngaert, 2011, p. 24), die deze staats hervorming een keerpunt noemde, stelde het zo: *“De unitaire staat, met zijn structuur en werkwijze zoals die thans door de wetten nog geregeld zijn, is door de gebeurtenissen achterhaald.”*

In de grondwetsherziening die aan de staatshervorming gekoppeld was, werden echter enkel de principes van de culturele autonomie en de gewestvorming opgenomen. De goedkeuring van de uitvoeringswetten met betrekking tot de culturele autonomie zou pas later tot stand komen (Goossens, 1995).

2.3.1. Wijzigingen in de grondwet

De grondwetsartikels die leidden tot de culturele autonomie betreffen artikel 3bis, 3ter, 32bis, 59bis en 59ter (Goossens, 1995).

Artikel 3bis verdeelde België onder in vier taalgebieden: het Nederlands, het Frans en het Duits taalgebied, naast het tweetalig gebied Brussel-hoofdstad. De indeling van deze taalgebieden werd vastgelegd in de wet van 2 augustus 1963 en vormde de basis voor de indeling van de Cultuurgemeenschappen (Van den Wijngaert, 2011).

Artikel 3ter leidde tot de erkenning van drie Cultuurgemeenschappen, namelijk de Nederlandse, de Franse en de Duitse.

Artikel 32bis bepaalde dat de leden in de kamer en in de senaat ofwel in de Nederlandse taalgroep ofwel in de Franse taalgroep werden ingedeeld (Pelgrims, 1983).

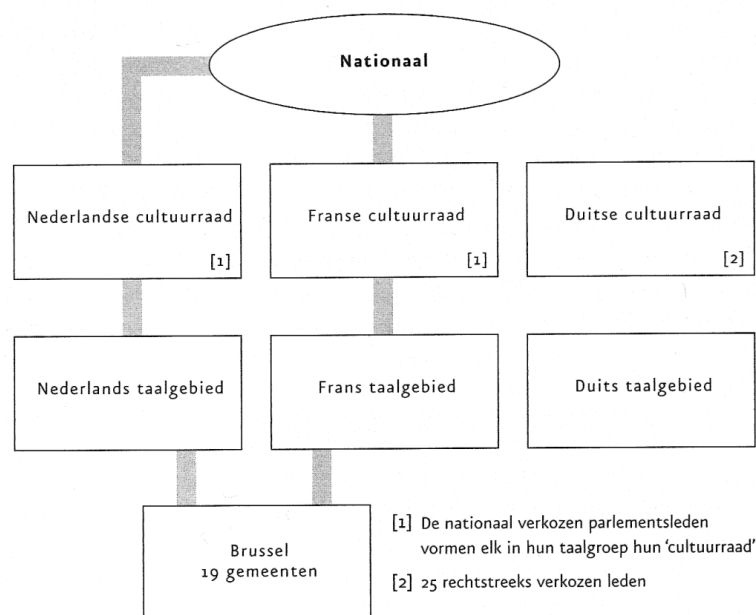
Artikel 59ter, vastgelegd in een wet op 10 juli 1973, gaf de Cultuurraad van de Duitse Cultuurgemeenschap enkel en alleen een adviserende en reglementerende bevoegdheid en dus geen decreetgevende (Goossens, 1995). Daartegenover stond dat, in tegenstelling tot de Nederlandse en de Franse Cultuurraad, de leden van de Duitse Cultuurraad rechtstreeks verkozen werden door de bevolking van het Duitse taalgebied (Van den Wijngaert, 2011). Voor een schematische voorstelling van de structuur van België na 1970, zie figuur 1.

Artikel 59bis vormde het sluitstuk van de staatshervorming van 1970 (Goossens, 1995). Dit artikel maakte het mogelijk dat de Nederlandse en de Franse Cultuurgemeenschap een eigen parlement, Cultuurraad genoemd, konden inrichten. Deze Cultuurraden namen de bevoegdheden, voor zover opgesomd in de grondwet, van het nationale parlement over.

Ditzelfde grondwetsartikel vermeldde verder ook dat de Cultuurraden werden samengesteld uit leden van de respectievelijke taalgroep van beide kamers. Concreet betekende dit, dat de Nederlandse Cultuurraad bestond uit leden zetelend in de Nederlandse taalgroep van het nationale parlement (Goossens, 1995). Volgens Van den Wijngaert (2011) lag hier de oorsprong van het dubbelmandaat (zie 1.3.3).

Verder somde datzelfde artikel 59bis ook de bevoegdheden van de Cultuurraad op. De Cultuurgemeenschappen kregen enkel die bevoegdheden toegewezen die hen door de grondwet werden toegekend (Goossens, 1995).

Namens paragraaf 2 kregen de Cultuurraden het recht *'ieder wat hem betreft, bij decreet de culturele aangelegenheden, het onderwijs, met uitsluiting van wat betrekking heeft op de schoolvrede, de leerplicht, de onderwijsstructuren, de diploma's, de toelagen, de wedden, de schoolbevolkingsnormen en de samenwerking tussen de Cultuurgemeenschappen alsook de internationale culturele samenwerking te regelen'* (Goossens, 1995). Deze uitsluitingen stonden bekend als "de uitzonderingen op de residuaire bevoegdheid" (Laridon en Mertens, 1988). Paragraaf 3 omschreef de rechten van de Cultuurraden inzake taalgebruik en taalwetgeving, daar waar paragraaf 4 het geografische bevoegdheidssterrein van elke Cultuurraad omschreef (Goossens, 1995).

Figuur 1. De structuur van België na de staatshervorming van 1970

Overgenomen van *Communautaire geschiedenis van België: van 1830 tot vandaag* (p. 166), door M. Platel, 2004, Leuven: Davidsfonds.

2.3.2. Beperkingen van de staatshervorming van 1970

Ondanks artikel 59bis vertoonde België anno 1970 nog steeds een sterk unitair karakter. De daadwerkelijke bevoegdheden van de Cultuurraden waren zeer beperkt (Goossens, 1995). Daarenboven was volgens van Haegendoren (1983) de omschrijving van de overgehevelde bevoegdheden zeer vaag geformuleerd. Hij stelt zelfs dat de centrale regering enkel die bevoegdheden afstond die zij wilde afstaan. Daarnaast waren de aan de Cultuurraden toegewezen budgetten ook zeer beperkt (Goossens, 1995).

De dotatie van de nationale staat aan de Cultuurgemeenschappen bedroeg in 1970 amper 2,23%, in 1979 was dit 2,63% (Van den Wijngaert, 2011). Daarenboven hadden de Cultuurraden enkel autonomie op wetgevend en niet op uitvoerend vlak (Goossens, 1995).

De Cultuurgemeenschappen hadden geen aparte regeringen. Concreet betekende dit dat ministers die voor de Cultuurraden spraken, enkel politieke verantwoording moesten afleggen aan het nationale parlement (Van den Wijngaert, 2011).

Krachtens de bijzondere wet van 21 juli 1971, werden de Cultuurraden volgens Goossens (1995) op 1 december 1971 geïnstalleerd. De eerste vergadering van de Nederlandse Cultuurraad ging door op 7 december 1971 (Goossens & Van den Wijngaert, 2011).

2.3.3. Het dubbelmandaat

Na elke nationale verkiezing kondigden de Kamer en de Senaat hun afgevaardigden aan voor de Cultuurraden. Deze constructie bracht allerlei nadelen met zich mee (Goossens, 1995).

Telkens de nationale regering werd ontbonden, gebeurde tegelijkertijd hetzelfde met de Cultuurraad. Bovendien was er een negatieve consequentie van psychologische aard aan het dubbelmandaat verbonden. De leden van de Cultuurraad waren in de eerste plaats lid van het Belgisch parlement, daar ze voor dat parlement verkozen waren.

Dit gegeven leidde ertoe dat sommige leden van de Cultuurraad het beleid van het Belgisch parlement lieten primeren op het beleid van de Cultuurraad.

Een ander nadeel van het dubbelmandaat was dat het zetelen in de Cultuurraad opgelegd werd vanuit het nationale parlement, een rol waarvoor bepaalde verkozenen zeker niet vrijwillig zouden gekozen hebben (Goossens, 1995).

2.4. Het politieke landschap in de periode 1970-1980

2.4.1. De politieke partijen

Nadat in 1968 reeds de CVP zich afsplitste van de CVP/PSC, zou in 1971 de PVV zich loskoppelen van de PVV/PLP. De PVV veranderde ook haar ideologisch profiel en streefde een centrumpositie na, maar wilde zich tegelijkertijd ook progressiever opstellen ten aanzien van ethische thema's (Stouthuysen, 2008). Ook binnen de BSP/PSB bleek in 1977 de partijeenheden niet langer houdbaar. De splitsing werd bekendgemaakt op 13 oktober 1978. Langs Franstalige zijde ontstond eind 1978 de PS, in Vlaanderen werd de SP officieel opgericht in 1980 (Devos & Boucké, 2008).

Los van de reeds bestaande partijen, zagen in de jaren '70 ook nieuwe partijen het levenslicht. Langs rechterzijde werd de VU vanaf 1979 geconfronteerd met het Vlaams Blok (De Wever & Vrints, 2008). Daarnaast verscheen in de jaren '70 ook een 'groene' organisatie, Anders Gaan Leven of kortweg Agalev, op het politieke toneel. In 1977 nam deze organisatie voor de eerste keer deel aan de verkiezingen (Geysels & Mertens, 2008).

2.4.2. De samenstelling van de Nederlandse Cultuurraad

Bij de oprichting van de Nederlandse Cultuurraad vormde de CVP de grootste politieke fractie, gevolgd door de BSP, de VU en de PVV. De CVP zou gedurende het volledige decennium niet alleen de grootste fractie blijven, maar zelfs groeien. Daar waar de partij 41% van de zetels binnenhaalde in 1971, liep dit cijfer op tot 49% in 1979. Ook de PVV ging licht vooruit qua zetelbezetting, van 15% in 1971 naar 18% in 1979. De VU daarentegen zag zijn percentage zetels dalen van 19% in 1971 naar 11% in 1979. Ook de BSP verloor zetels in de jaren '70. De partij ging van 24% in 1971 naar 21% in 1979 (Goossens, 1995).

2.4.3. De opeenvolgende verkiezingen

Doordat de politiek een verdere uitbreiding van de bestaande staatshervorming van 1970 beoogde, verkeerde België in politiek onstabiel vaarwater (Goossens, 1995). Na de staatshervorming van 1970 bleek immers reeds snel dat deze niet voldeed aan de verwachtingen van een federale staatsstructuur (Bouveroux & Huyse, 2009). De onstabieleit die volgde, uitte zich in het gegeven dat in de periode 1971-1980 negen regeringen zich in snel tempo zouden opvolgen (Goossens, 1995).

In 1978 leek er een akkoord te zijn over een tweede staatshervorming, het zogenaamde 'Egmontpact'³, maar de regering struikelde over de invulling van Brussel. Na dit fiasco bleek het vertrouwen zoek. Tussen 1977 en 1981 traden zeven regeringen aan. De oplossing om snel tot een nieuwe staatshervorming te komen, bestond eruit om de invulling van Brussel te verschuiven naar een latere datum. Op die manier kon België in 1980 een echte staatsstructuur krijgen (Bouveroux & Huyse, 2009).

³ Voor bijkomende informatie aangaande het Egmontpact, verwijs ik naar volgende literatuur: Heylen, W., & Van Hecke, S. (2008). *Regeringen die niet regeren: het malgoverno van de Belgische politiek (1977-1981)*. Leuven: LannooCampus.

2.5. De staatshervorming van 1980

De staatshervorming van 1980 betekende volgens Goossens (1995) het einde van België als unitaire staat. Deze hervorming bouwde verder op de grondwetsherziening van 1970 (Executieve van de Nederlandse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, 1980). De deelstaten werden op dat ogenblik politiek autonoom (Goossens, 1995).

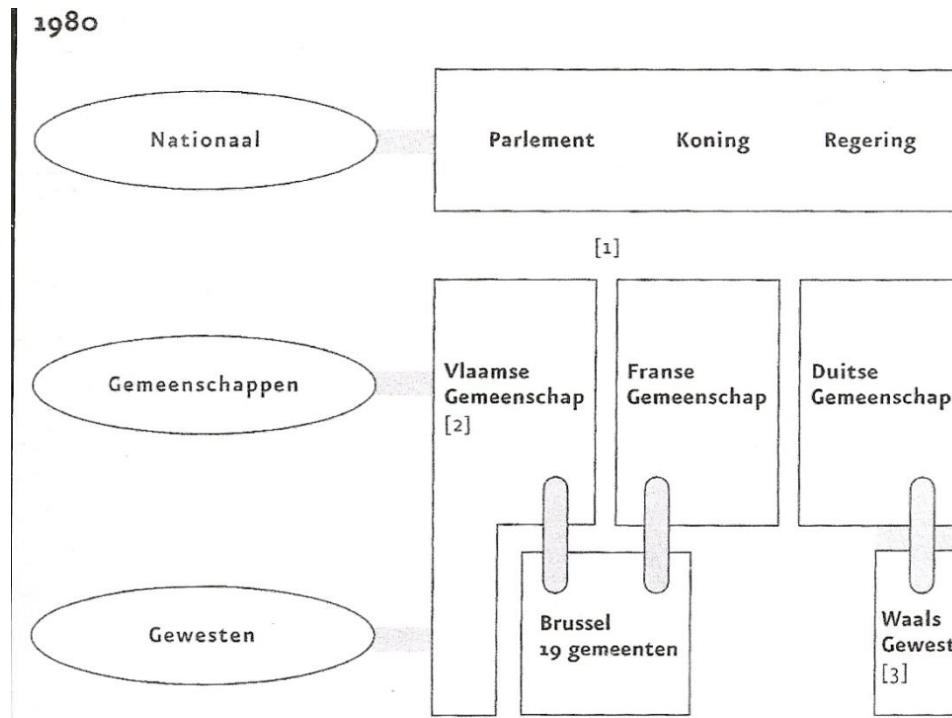
2.5.1. Politieke autonomie voor de deelstaten

De politieke autonomie voor de deelstaten werd vastgelegd in artikel 59bis van de grondwet. Het artikel stelde dat zowel de Vlaamse als de Waalse Gemeenschap een eigen wetgevend en uitvoerend orgaan kregen. Elke deelstaat kreeg op die manier een eigen parlement of raad en een eigen regering, ook wel Executieve genoemd. Tegelijkertijd werden de bevoegdheden van de deelstaten uitgebreid (Van den Wijngaert, 2011). Daarnaast konden de deelstaten ook over meer financiële middelen beschikken (Goossens, 1995).

Naast de Gemeenschapsraad en –executieve, werd ook een Gewestraad en –executieve opgericht. De grondwet maakte het mogelijk om de bevoegdheden van het gewest te laten uitoefenen door de gemeenschappen. Vlaanderen heeft in tegenstelling tot Wallonië, hiervan gebruik gemaakt (Van den Wijngaert, 2011).

Voor een schematische voorstelling van deze structuur, zie figuur 2.

Dit resulteerde in één Vlaamse raad en regering aan Vlaamse zijde en twee raden en regeringen in Wallonië (Van den Wijngaert, 2011). In totaal werden er tengevolge de staatshervorming van 1980 dus vier Executieven opgericht: één voor de Nederlandse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, één voor de Franse Gemeenschap, één voor het Waalse Gewest en één voor het Brussels Gewest (Executieve van de Nederlandse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, 1980). De oprichting van deze Executieven werd vastgelegd in het Koninklijk Besluit van 17 april 1979 (Belgisch Staatsblad, 1982). De samenstelling van de Executieven gebeurde door een in de Ministerraad overlegd Koninklijk Besluit (Executieve van de Nederlandse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, 1980).

[1] De 'cultuurgemeenschappen' worden 'gemeenschappen' en dat omwille van de uitbreiding van hun bevoegdheden met de persoonsgebonden aangelegenheden.

[2] De Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest worden samengevoegd.

[3] Voor gewestzaken moet de Duitse Gemeenschap bij het Waalse Gewest terecht.

Figuur 2. De federale structuur van België na de staatshervorming van 1980.

Overgenomen van *Communautaire geschiedenis van België: van 1830 tot vandaag* (p. 176), door M. Platel, 2004, Leuven: Davidsfonds.

2.5.2. Uitbreiding van de bevoegdheden

Zoals hierboven reeds vermeld, werden met de staatshervorming van 1980 ook de bevoegdheden van de deelstaten uitgebreid. De bijzondere wet van 8 augustus 1980 somde de gemeenschapsaangelegenheden op waarvoor de Vlaamse raad bevoegd was .

Daar waar in eerste instantie de Vlaamse raad alle bevoegdheden overnam van de Nederlandse Cultuurraad, kreeg zij daarenboven twee bevoegdheidspakketten extra toegewezen (Goossens, 1995).

Allereerst werd het pakket van de cultuurgebonden aangelegenheden, reeds in 1970 aan de Cultuurraden toegewezen, uitgebreid (Goossens, 1995). Een ontwerptekst van de senaat in artikel 59bis, §2, 1° omvatte de aanvulling met volgende bevoegdheden: de artistieke vorming, de post- en parascolaire vorming, de intellectuele, morele en sociale vorming en het toegepast wetenschappelijk onderzoek betreffende de culturele aangelegenheden (Blanpain, 1988).

Daarnaast werden ook de persoonsgebonden aangelegenheden overgedragen aan de Vlaamse Gemeenschap (Goossens, 1995). Volgens Bouveroux en Huyse (2009) omvat dit pakket onder meer het gezondheidsbeleid, de jeugdbescherming en het welzijnsbeleid. Platel (2004) vult dit lijstje verder aan met onder andere het bejaarden- en gehandicaptenbeleid, de opvang aan migranten alsook de sociale hulp aan gedetineerden. Goossens (1995) vestigt wel de aandacht op het gegeven dat veel van deze bevoegdheden slechts gedeeltelijk werden overgedragen aan de gemeenschappen.

Artikels 4 en 5 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 betreffende de hervorming der instellingen (Belgisch staatsblad, 1980) gaven een opsomming van de bevoegdheden overgedragen aan de gemeenschappen naar aanleiding van de staatshervorming van 1980.

2.6. Het politieke landschap in de periode 1980-1988

2.6.1. De samenstelling van de Vlaamse Raad

De CVP bleef in de periode 1980-1988 de grootste politieke partij, al daalde haar aandeel wel van 49% in 1979 naar 35% in 1987. Ook bij de VU was er een duidelijk verlies merkbaar. Waar de VU in 1981 nog 16% van de zetels binnenhaalde, slonk dit aandeel tot 12% in 1987. Naast het verlies bij de CVP en de VU, ging de PVV eerst achteruit, om nadien terug meer zetels te behalen. Bij de verkiezingen van 1981, 1985 en 1987, behaalde de PVV respectievelijk 23%, 18% en 19% van de zetels. In de periode 1980-1988 waren er slechts drie partijen die een continue groei kenden, met name SP, Agalev en Vlaams Blok. De SP ging van 21% in 1981 naar 26% in 1987, daar waar Agalev van 1,5% groeide tot 5% en het Vlaams Blok een groei van 0,5% naar 1% doormaakte in dezelfde periode (Goossens, 1995).

2.6.2. De samenstelling van de Vlaamse Executieve

Pas na de verkiezingen van 1981 kon een volwaardige Vlaamse Executieve benoemd worden door de Vlaamse raad. Vlaanderen kreeg op die manier voor het eerst een volwaardige regering, geleid door Gaston Geens (CVP). Diezelfde Gaston Geens had reeds de overgangsregering geleid voor de verkiezingen van 8 november 1981 en hij zou ook na de verkiezingen van 13 oktober 1985 aan het hoofd blijven staan van de Vlaamse Executieve (Goossens, 1995).

De eerste volwaardige regering, die officieel van start ging op 22 december 1981, telde negen gemeenschapsministers. Vier portefeuilles waren bestemd voor de CVP, de SP en de PVV mochten elk twee ministers voordragen. De laatste ministerpost werd toebedeeld aan de VU. Deze regering werd na de reguliere regeertijd ontbonden op 3 december 1985 (Goossens, 1995).

De regering-Geens II legde op 10 december 1985 de eed af en was samengesteld uit negen gemeenschapsministers, zes CVP- en drie PVV-ministers. Ook de regering-Geens III, die op 3 februari 1988 de eed aflegde, telde negen gemeenschapsministers en was op dezelfde manier samengesteld (Goossens, 1995).

2.6.3. De weg naar een nieuwe staatshervorming

Nadat in oktober 1987 toenmalig premier Martens (CVP) het ontslag van zijn regering had aangeboden aan de koning, werden er nieuwe verkiezingen uitgeschreven. De stembusgang vond plaats op 13 december 1987. Naast het verlies - zes zetels - van de CVP, viel vooral de winst - vijf zetels - van de PS op. De PS, geleid door Guy Spitaels, had de focus tijdens de verkiezingscampagne gelegd op verdere federalisering (Bouveroux & Huyse, 2009).

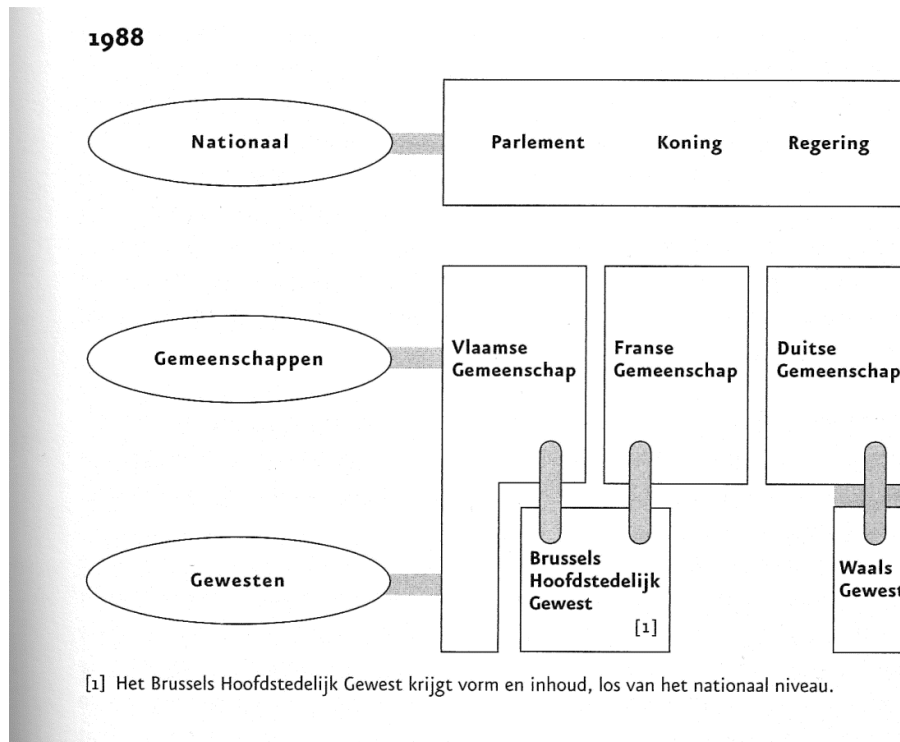
De verkiezingsuitslag van 1987 maakte duidelijk dat er een nieuwe staatshervorming in de steigers stond. De laatste jaren waren er immers significante beperkingen naar boven gekomen aangaande de staatshervorming van 1980 (Bouveroux & Huyse, 2009). Naast het gebrek aan de definitieve structurering van het gewest Brussel, en het gegeven dat de samenstelling van de raden nog steeds volgens het principe van het dubbelmandaat plaatsvond, was er vooral onvrede over de bevoegdhedenoverdracht. Vooral de versnippering van de bevoegdheden werd aangeklaagd, waardoor het niet altijd evident was om de bevoegdheidsafbakening correct in te vullen. Doordat bevoegdheden niet homogeen werden overgedragen, leidde dit volgens Heylen en Van Hecke (2008) tot een inefficiënt beleid.

De formatievorming volgend op de verkiezingen van 1987 duurde veel langer dan verwacht. De oorzaak lag bij formateur Dehaene (CVP), die een zeer ingrijpende staatshervorming voorstelde (Bouveroux & Huyse, 2009). Deze nieuwe regering zou geleid worden door Wilfried Martens (CVP) en bestaan uit een coalitie van christen-democraten, socialisten en de Volksunie (Platel, 2004). De intentie om werk te maken van een ingrijpende staatshervorming bleek uit de regeringsverklaring van Wilfried Martens - afgekondigd op 10 mei 1988 (zoals geciteerd in Platel, 2004, p. 188):

(...) om beter te beantwoorden aan de betrachtingen van de bevolking en om de efficiëntie van het beleid te bevorderen, de regering achtte dat het aangewezen was een nieuwe stap te zetten in de richting van een federale staatsstructuur, en dat spoedig moest worden overgegaan tot de verruiming van de bevoegdheden van de Gemeenschappen en Gewesten en tot een aanpassing van het financieringssysteem.

2.7. De staatshervorming van 1988

Omdat de staatshervorming van 1980 onder meer onvolkomenheden in de bevoegdheidsverdeling bleek te bevatten, leidde de staatshervorming van 1988 tot een uitbreiding van de bevoegdheden (Goossens, 1995). Daarnaast werd Brussel een volwaardig gewest –zie figuur 3.

Figuur 3. Het Belgische staatsmodel na de staatshervorming van 1988.

Overgenomen van *Communautaire geschiedenis van België: van 1830 tot vandaag* (p. 187), door M. Platel, 2004, Leuven: Davidsfonds.

2.7.1. Uitbreiding van de bevoegdheden

In een eerste fase van de staatshervorming werd niet alleen het onderwijs overgeheveld naar de deelstaten, maar werden daarnaast de bevoegdheden die reeds deels waren overgedragen, verder aangevuld en gehomogeniseerd (Goossens, 1995). Tegelijkertijd werden de mogelijkheden tot overleg en samenwerking met het nationale niveau verder uitgebreid (Blanpain, 1988).

2.7.2. Financiering van de gemeenschappen

In een tweede fase werd vervolgens ook de financiering van de gemeenschappen en de gewesten herbekeken (Goossens, 1995). De bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 regelde de financiering van de gemeenschappen (Van de Wijngaert, 2011). Hierdoor konden zij over meer financiële middelen beschikken (Goossens, 1995). In totaal kregen de gemeenschappen samen een equivalent van ongeveer 9,3 miljard euro toegeschoven (Bouveroux, 2011).

2.8. Besluit

Ondertussen is duidelijk gebleken dat de institutionele hervormingen niet van de ene op de andere dag plaatsvonden. De staatshervorming van 1970 kwam pas tot stand na vele, al dan niet communautaire, spanningen in eerdere decennia. Al snel bleek de staatshervorming van 1970 meerdere lacunes te bevatten. Het gegeven dat de Cultuurraden over weinig eigen bevoegdheden beschikten en dat zij geen eigen regering hadden, zou onder meer leiden tot de staatshervorming van 1980. Deze staatshervorming mondde uit in de oprichting van de Executieven. Deze Executieven namen niet enkel de bevoegdheden van de Cultuurraden over, hun bevoegdhedenpakket werd ook uitgebreid.

De staatshervorming van 1988 leidde er toe dat de reeds overgehevelde bevoegdheden verder werden gehomogeniseerd en uitgebreid. Zo werd onder meer het departement onderwijs grotendeels overgedragen naar de gemeenschappen.

3. Bevoegdheidsverdeling binnen het departement onderwijs

3.1. Inleiding

Waar in het vorige hoofdstuk de nadruk lag op de politieke context in de periode 1970-1988, naast de staatshervormingen van 1970, 1980 en 1988, wordt in dit hoofdstuk de focus gelegd op de onderwijsbevoegdheden.

In dit gedeelte wordt met name een antwoord gezocht op de tweede onderzoeksvraag, namelijk welke onderwijsbevoegdheden overgeheveld werden naar de gemeenschappen naar aanleiding van de staatshervormingen van 1970, 1980 en 1988.

Allereerst wordt geschetst hoe de bevoegdheidsverdeling er uit zag voor 1970. Daarna wordt bekeken welke bevoegdheden werden overgedragen aan de Cultuurraden als gevolg van de staatshervorming van 1970. Vervolgens wordt bekeken of de staatshervorming van 1980 leidde tot een verandering in de onderwijsbevoegdheden van de Gemeenschappen. Tenslotte wordt nagegaan hoe de bevoegdheidsverdeling er uit zag na de staatshervorming van 1988.

3.2. De bevoegdheidsverdeling voor 1970

In de literatuur bestaat er een duidelijke consensus over de bevoegdheidsverdeling tot 1960. Na die periode geven diverse auteurs verschillen aan. Hieronder volgt een kort overzicht.

Keirse en Gerard (2011) stellen dat er sinds 1968 een Nederlandse en een Franstalige Minister van Nationale Opvoeding was. Pelgrims (1983) bevestigt dat vanaf 1968 het Ministerie van Nationale Opvoeding opgesplitst werd in twee Ministeries van Nationale Opvoeding.

Verhoeven en Elchardus (2000) bevestigen dat er in de jaren '60 een opsplitsing plaatsvond in het departement onderwijs. Zij stellen dat er sinds 1967 twee Ministers van Nationale opvoeding waren, elk bevoegd voor een bepaald landsgedeelte. Zo was er een minister voor het Vlaamse en een minister voor het Franstalige landsgedeelte. Er werd van hen verwacht dat zij samen regeerden.

In het boek van Vanderhoeven (1991) treedt er een discrepantie op. Eerst stellen Lejeune en Vanderhoeven dat er tot 1961 slechts één Minister van Nationale Opvoeding was. Deze minister had de volledige bevoegdheid over de administratie, de programmatie en het onderwijsbeleid. Volgens Lejeune en Vanderhoeven waren er na 1961 twee ministers van Nationale Opvoeding, waarbij één bevoegd was voor het Franse en het Duitse taalstelsel en de andere voor het Nederlandse taalstelsel.

In datzelfde boek spreken Fosty, Gaignage en Verhoeven het voorgaande tegen. Zij stellen dat in 1961 de Minister van Nationale Opvoeding werd bijgestaan door ofwel een minister-staatssecretaris, ofwel een adjunct-minister. Deze taak werd opgenomen door iemand van het andere taalgebied dan de daadwerkelijke minister. Pas sinds 1968 waren er volgens Fosty et al. (1991) twee onderwijsministers bevoegd, ondanks het feit dat onderwijs op dat moment nog een federale aangelegenheid was.

Volgens Beyen en Destatte (2009) kondigde in 1961 eerste minister Theo Lefèvre aan dat het departement Openbaar onderwijs grondig hervormd diende te worden. Volgens de auteurs was er sinds 1961 één minister en één adjunct-minister bevoegd voor het departement onderwijs. Deze ontdubbeling gebeurde officieus. Voor de officiële ontdubbeling van het departement onderwijs, met dus een minister voor het Nederlandse taalstelsel en een minister voor het Franse en Duitse taalstelsel, was het wachten op het KB van 25 september 1969 (Beyen & Destatte, 2009).

Pelgrims (1983) en De Groof (1989) bevestigen dat de opsplitsing in twee Ministeries van Nationale Opvoeding bekrachtigd werd met het KB van 25 september 1969. Hieruit kan geconcludeerd worden dat Lejeune en Vanderhoeven (1991) zich vergissen met de data.

3.3. De bevoegdheidsverdeling van 1970 tot 1980

De staatshervorming van 1970 leidde tot een principiële overheveling van het onderwijs naar de Nederlandse en Franse Cultuurraden (Coens, 1987). De Nederlandse Cultuurraad was bovendien bevoegd voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel (Goossens, 1995). Voor de Duitstalige Gemeenschap echter zou de overheveling pas veel later plaatsvinden, namelijk in 1983 (Coens, 1987).

3.3.1. Een beperkte onderwijsbevoegdheid voor de Cultuurraad

Tengevolge de staatshervorming van 1970 was de overgedragen onderwijsbevoegdheid naar de Cultuurraad eerder beperkt. Dit was onder meer te wijten aan het gegeven dat alle materies die gelinkt kunnen worden aan de schoolpactwetgeving – zoals onder meer de schoolvrede en de onderwijsstructuren – tot de bevoegdheid op nationaal niveau blijven behoren (Keirse & Gerard, 2011).

Hiervoor wordt verwezen naar het nieuwe grondwetsartikel 59bis. Deze wet bepaalde dat de Cultuurraden bevoegd werden voor *“het onderwijs, met uitsluiting van wat betrekking heeft op de schoolvrede, de leerplicht, de onderwijsstructuren, de diploma's, de toelagen, de wedden, de schoolbevolkingsnormen.”* (zoals geciteerd in Keirse & Gerard, 2011, pp. 85-86).

Concreet kon men volgens Laridon en Mertens (1988) stellen dat enkel het nationale parlement en de nationale regering bevoegd waren voor het opstellen van de basisreglementeringen.

Pelgrims (1983) vindt de werkwijze van de bevoegdheidsoverdracht eerder merkwaardig. Zo stond de nationale wetgever eerst alle bevoegdheden af aan de Cultuurraden, om dan via het opleggen van beperkingen, een gedeelte van deze bevoegdheden terug op te eisen. Coens (1989) noemt de onderwijsoverdracht in 1970 naar de Cultuurraden bijna volledig uitgehold. Volgens hem bleef ongeveer 95% van de onderwijsbevoegdheden een nationaal gegeven, hetgeen impliceerde dat er amper ruimte was voor een autonoom beleid. Keirse en Gerard (2011) stellen dat de bevoegdheidsoverdracht van het onderwijs eerder een engagementsverklaring was dan een feitelijke overdracht.

Zoals Frans Baert opmerkte (zoals geciteerd in Keirse & Gerard, 2011, p. 86): *“Indien u aan een onderwijsman vraagt wat dat [de onderwijsoverdracht nvdr] betekent, zal hij u zeggen: het onderwijs, behalve het onderwijs.”*

Partijgenoot en VU-fractie leider Maurits Coppieters noemde de onderwijsbevoegdheid van de Cultuurraden niet meer dan een schijnbevoegdheid (Goossens, 1995). Hij verwoordde dit op 6 maart 1973 op deze manier (zoals geciteerd in Goossens, 1995, p. 128):

De hoogst dringende opgaven voor een onderwijsbeleid behoren duidelijk voor deze Cultuurraad tot het verboden terrein: de verhoudingen tussen de onderwijsnetten en de akkoorden inzake universitair onderwijs, de aard van de opvoeding die de ouders voor hun kinderen kiezen, onderwijsstructuren waarin de hele onderwijsvernieuwing zit verborgen en de schoolbevolkingsnormen. Wie daarover niet kan spreken, moet geen algemeen onderwijsdebat houden.

3.3.2. Onduidelijkheid over de onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad

Na vele discussies werd een consensus bereikt over de onderwijsbevoegdheden binnen de Nederlandse Cultuurraad (Keirse en Gerard, 2011). Zij verwijzen hiervoor naar Goossens (2002, p. 333) die het zo stelt:

Uiteindelijk werd aanvaard dat de volgende materies tot de bevoegdheden van de cultuurraden behoorden: de omschrijving van en de controle op de leerplicht; de verschillende studierichtingen met hun programma's, lessenroosters en leerplannen, voor zover zulks niet verbonden was met de voorwaarden opdat de diploma's zouden worden erkend, wat voorbehouden bleef aan de nationale wetgever; de organisatie van de inspectiediensten, de diploma's die van de leerkrachten worden vereist; de aanmoedigingen; de vakantie- en verlofregelingen; alles wat de verbetering en de bevordering van het schoolbezoek aanbelangt en de organieke reglementen van de rijksscholen en de rijksinternaten.

Volgens Goossens (1995) werd de bevoegdheid voor het uitbetalen van de studiebeurzen reeds in 1970 overgeheveld naar de deelstaten, daar waar Coens (1989) stelt dat deze bevoegdheid pas in 1980 werd overgeheveld naar de gemeenschappen. Pelgrims (1983) stelt dat de bevoegdheid inzake studietoelagen en -leningen overgeheveld werd naar de gemeenschappen in de periode 1970-1980. Omwille van de wet op de studietoelagen en studieleningen van 19 juli 1971, leidde dit tot onduidelijkheid. Ruymen (1979) bevestigt dat de overdracht van studietoelagen naar de Cultuurraden gebeurde na de staatshervorming van 1970.

Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (z.j.) stelt dat na de wet van 19 juli 1971, twee diensten - een Nederlandse en een Franse - werden opgericht. Elk van deze diensten had naast een afdeling secundair onderwijs, ook een afdeling hoger onderwijs. Vanaf 1971 gebruikte men in Vlaanderen niet langer de term studiebeurzen, maar had men het over studietoelagen (Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, z.j.).

3.3.3. Wachten op een Vlaamse Minister van Onderwijs

In de periode 1970-1980 waren er nog geen Vlaamse Ministers van Onderwijs. De ministers die toen voor de Cultuurraad verschenen, waren veelal de ministers op nationaal niveau wiens bevoegdheden in het verlengde lagen van de Cultuurraad. Voor de onderwijsaangelegenheden impliceerde dit dat tijdens de zittingen van de Nederlandse Cultuurraad, de Minister van Nationale opvoeding (zie tabel 1) - bevoegd voor het Nederlandse taalgebied - zich hierover ontfermde (Goossens, 1995).

Tabel 1

Overzicht bevoegde ministers voor het departement Nationale Opvoeding in de periode 1970-1980

Periode	Minister bevoegd voor Nationale opvoeding (Nederlandstalig landsgedeelte)
1968-1972	Piet Vermeulen (BSP)
1972-1973	Willy Claes (BSP)
1973-1974	Willy Calewaert (BSP)
1974-1977	Herman De Croo (PVV)
1977-1980	Jef Ramaekers (BSP)

Ontleend aan *Onderwijs en politiek in Vlaanderen*, door A. Pelgrims, 1983, pp. 156-159.

3.3.4. De financiering van de Cultuurraden

De onderwijsbevoegdheden van de Cultuurraden waren zeer beperkt, hetgeen kan aangetoond worden door een blik te werpen op de beschikbare budgetten.

Daar waar in 1972 de Cultuurraden 2,72% van het totale onderwijsbudget beheerden, was dit aandeel in 1979 zelfs verder geslonken tot slechts 1,75% (Goossens, 1995).

In 1972 beschikte het Ministerie van Nationale Opvoeding (Nederlands taalgebied) over een budget equivalent aan 881 miljoen euro, daar waar de Nederlandse Cultuurraad slechts over een equivalent van 29 miljoen euro⁴ kon beschikken (Ruymen, 1979). Bovendien was 90% van het onderwijsbudget van de Cultuurraden bestemd voor het uitbetalen van studiebeurzen (Goossens, 1995). Ruymen (1979) stelt zelfs dat de dienst voor studietoelagen 91% van de kredieten toegewezen kreeg. Concreet betekende dit dat de Cultuurraad over amper 10% van het toegewezen onderwijsbudget kon beschikken om te besteden aan eigen projecten (Goossens, 1995).

Om aan te tonen hoe kleinschalig deze budgetten waren, kan men de vergelijking maken met de cultuurbudgetten. De Cultuurraden beschikten in 1972 over 81% van het cultuurbudget, in 1979 over 96,18% (Goossens, 1995).

⁴ Ik heb er voor gekozen om in deze tekst alle bedragen, indien nodig, om te zetten naar de Euro, zonder deze bedragen evenwel te indexeren.

3.3.5. Voor- en tegenstanders van meer onderwijsbevoegdheden binnen de Cultuurraad

Sommigen ijverden reeds bij de staatshervorming van 1970 voor meer onderwijsbevoegdheden binnen de Cultuurraden. Onder meer binnen de CVP pleitte men voor een maximale bevoegdheidsoverdracht (Goossens, 1995). Deze autonomie kwam er toen nog niet door tegenkanting van de Vlaamse vrijzinnigen en de Franstalige katholieken (Coens, 1989). Goossens (1995) stelt dat de beperkingen op de onderwijsoverdracht er kwamen op vraag van BSP en PVV. Deze partijen vreesden dat de onderwijsregionalisering het rijksonderwijs zou discrimineren.

Er bestond bij de toenmalige BSP en de PVV zelfs de intentie om de al beperkte onderwijsbevoegdheden van de Cultuurraden vrij minimalistisch te interpreteren (Goossens, 1995). Karel Poma, PVV-fractie leider, verwoordde op 6 juni 1978 zijn bedenkingen aangaande meer onderwijsbevoegdheden op deze manier (zoals geciteerd in Goossens, 1995, p. 128):

Wat het onderwijs betreft, stellen wij heel duidelijk dat deze materie weinig of niets met Vlaamsgezindheid of culturalisering te maken heeft. De Cultuurraad heeft nu reeds een aantal materies inzake onderwijs toegespeeld gekregen, en heeft daarenboven de residuaire bevoegdheid in deze materie. Maar het Schoolpact – een monument in de naoorlogse geschiedenis – wensen wij niet te dynamiseren. De culturalisering van het onderwijs heeft niets te maken met Vlaams idealisme, maar met partijpolitieke overwegingen. (p. 128)

Ook Herman De Croo (PVV) zag de Vlaamse onderwijsbevoegdheid eerder minimalistisch, hij stelde (zoals geciteerd in Keirse & Gerard, 2011, p. 87): *“Het [is] toch evident, wat de schoolvrede betreft, dat in een pluralistisch land als het onze, al is het volgens sommigen enigszins verzuild, er geen afzonderlijke politiek ter zake kan worden gevoerd in de verschillende landsdelen.”*

De CVP ging in 1970 uiteindelijk akkoord met de beperkte bevoegdheidsoverdracht, om de schoolvrede niet in gevaar te brengen. Het schoolpact was pas recent -1958- en zeer moeizaam tot stand gekomen (Goossens, 1995).

3.3.6. Interpretatie van de onderwijsbevoegdheid binnen de Nederlandse Cultuurraad

De CVP en de VU interpreteerden de onderwijsbevoegdheden van de Cultuurraden veel breder dan de BSP en de PVV (Goossens, 1995). Karel Blankaert – CVP – verwoordde het zo op 20 november 1973 (zoals geciteerd in Goossens, 1995, pp. 128-129): “... *het totaalpakket onderwijs tot de bevoegdheid van de Cultuurraad behoort en dat dit bij uitzondering tot de competentie van het nationale parlement blijft behoren.*”.

De discussie over de interpretatie van de onderwijsbevoegdheid, impliceerde dat de exacte invulling hiervan niet vanzelfsprekend was (Goossens, 1995). Of zoals Herman de Croo het op 6 mei 1975 verwoordde (zoals geciteerd in Goossens, 1995, p. 129): “*Het is evident dat wij nog steeds zoekend zijn naar de juiste bevoegdheidsverdeling tussen Cultuurraad en parlement. Inderdaad, de interpretatie van artikel 59bis van de grondwet, met de uitzonderingen, is een moeilijke en complexe aangelegenheid.*”.

Niet alleen politici hadden moeite met de invulling van artikel 59bis§2. Ook de Raad van State vond het niet vanzelfsprekend om een eenduidige interpretatie van dit grondwetsartikel te formuleren (De Groof, 1989).

De verschillende invullingen van de onderwijsbevoegdheid van de Cultuurraden, in combinatie met het beperkte budget (zie 2.3.4) maakten volgens Goossens (1995) een eigen Vlaamse onderwijspolitiek de facto onmogelijk. Toen in 1978 toenmalig Minister van Nationale Opvoeding Jef Ramaekers op vraag van Maurits Coppieters een beleidsnota inzake het onderwijsbeleid indiende bij de Nederlandse Cultuurraad, noemde de voorzitter van de Nederlandse Cultuurraad dit een ‘hele vooruitgang’ (Goossens, 1995).

3.4. De bevoegdheidsverdeling van 1980 tot 1988

Na de staatshervorming van 1980 nemen de gemeenschappen alle bevoegdheden van de Cultuurraden over. Daarenboven worden de bevoegdheden van de gemeenschappen uitgebreid (Van den Wijngaert, 2011).

3.4.1. De onderwijsbevoegdheid binnen de Vlaamse Gemeenschap

Op het vlak van onderwijsbevoegdheden verandert er volgens Keirse & Gerard (2011) niets, al stelt Van den Wijngaert (2011) wel dat ‘permanente vorming’ overgeheveld wordt naar de gemeenschappen.

Goossens (1995) poneert bovendien dat de gemeenschappen sinds 1980 ook bevoegd zijn voor de voorschoolse vorming in peuterscholen naast de post- en parascolaire vorming. Pelgrims (1983) stelt zich wel de bedenking of voor- en naschoolse vorming als een onderwijsbevoegdheid bestempeld kon worden.

Volgens Pelgrims (1983) behoorden volgende bevoegdheden tot de Gemeenschappen: het uitbouwen van een systeem van permanente vorming, de algemene planning inzake onderwijs, het bepalen van de criteria voor de toekenning van studietoelagen, de hervorming van het lager onderwijs alsook de uitvoering van de hervorming van het secundair onderwijs en de reorganisatie van het beroepsonderwijs.

Ook de hervorming van het pedagogisch onderwijs en de opleiding van opvoeders – beide uitgezonderd de studieduur – alsmede het bepalen van de vereiste diploma's voor het personeel behoorden tot de verantwoordelijkheid van de Gemeenschappen. Volgende bevoegdheden behoorden ook tot de Vlaamse Gemeenschap: de infrastructuur van schoolgebouwen, de hervorming van de evaluatiesystemen, de organisatie van de inspectiediensten, de oprichting van taalopvangklassen voor kinderen van migranten naast het opstellen van programma's, lessenroosters en leerplannen. Daarenboven was de Vlaamse Gemeenschap ook bevoegd voor de organisatie van de open universiteit, uitgezonderd de wettelijke diploma's, het bepalen van de vakantie- en verlofregeling, de rationalisering en de studietoelagen. Tot slot waren de gemeenschappen bevoegd voor 'alles wat de verbetering en bevordering van het schoolbezoek' betrof (Pelgrims, 1983).

De belangrijke aanvulling die Pelgrims (1983) aangaande deze bevoegdheden opmerkt, is dat indien één van deze deelbevoegdheden de schoolvrede in het gedrang dreigde te brengen, de nationale regering en het parlement de bevoegdheid voor dat deel zouden behouden.

Volgens Pelgrims (1983) waren de gemeenschappen ook bevoegd voor het taalgebruik in het onderwijs.

Het gebied Brussel-Hoofdstad, de zes faciliteitengemeenten alsook de taalgrensgemeenten zaten niet in deze regeling vervat. Voor die zones bleef de nationale wetgever bevoegd (Pelgrims, 1983).

Coens (1989) stelt dat de deelregeringen sinds 1980 wel autonome bevoegdheden kregen, maar dat op het vlak van de onderwijsbevoegdheden alles grotendeels bij hetzelfde bleef. Sinds 1980 was de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de studiefinanciering, bepaalde delen van het universitair onderwijs en de aanmoediging van wetenschappelijk onderzoek.

Zoals eerder gesteld (zie 2.3.2) is reeds gebleken dat de Nederlandse Cultuurraad reeds in 1970 bevoegd was voor de studietoelagen.

In Vlaanderen werd ook het kunstonderwijs overgeheveld naar de Vlaamse Gemeenschap, langs Franstalige zijde gebeurde geen overheveling (Coens, 1989).

De Groof (1996) vermeldt een overeenkomst van 8 februari 1984 waarin een overzicht werd gegeven van bevoegdheden die niet tot de gemeenschappen behoren. In deze overeenkomst wordt verwezen naar de Grondwet, artikel 59bis, die zegt (zoals geciteerd in De Groof, 1996, p. 121): *“De gemeenschappen regelen, ieder wat hem betreft, bij decreet: het onderwijs, met uitzondering van wat betrekking heeft op de schoolvrede, de leerplicht, de onderwijsstructuren, de diploma’s, de toelagen, de wedden, de schoolbevolkingsnormen.”*. Betreffende de schoolvrede, verwijst deze overeenkomst onder meer naar het protocol van 4 april 1973 (De Groof, 1996). Dit protocol zou op 11 juli 1973 leiden tot de nieuwe schoolpactwet⁵ (Pelgrims, 1983).

3.4.2. Een Vlaamse Gemeenschapsminister van Onderwijs

De staatshervorming van 1980 leidde ertoe dat de Vlaamse Executieve over een eigen regering kon beschikken. Sinds 1980 had Vlaanderen dan ook een Vlaamse Gemeenschapsminister van Onderwijs –zie tabel 2 (Goossens, 1995).

Tabel 2

Overzicht bevoegde Gemeenschapsministers binnen het departement Onderwijs in de periode 1980-1988

Periode	Vlaams Gemeenschapsminister bevoegd voor Onderwijs
22-12-1981 tot 03-12-1985	Jan Lenssens (CVP)
10-12-1985 tot 02-02-1988	Theo Kelchtermans (CVP)
03-02-1988 tot 18-10-1988	Hugo Weckx (CVP)
18-10-1988 tot 07-01-1992	Daniël Coens (CVP)

Ontleend aan Ontstaan en groei van het Vlaams Parlement: 1970-1995, door M. Goossens, 1995, pp 221-228.

Naast een Vlaamse Gemeenschapsminister van Onderwijs, waren er nog steeds twee ministers van Nationale opvoeding in de jaren 1980-1988. Tijdens deze periode was deze taak gedurende acht jaar toegewezen aan Daniël Coens – zie tabel 3 (Coens, 1989).

⁵ Voor meer informatie betreffende de nieuwe schoolpactwet, verwijst ik naar volgende literatuur: Ingham, F. (1974). *Het vernieuwde schoolpact, toelichting-gecoördineerde teksten*. Brussel: CEPES.

Tabel 3

Overzicht bevoegde ministers voor het departement Nationale Opvoeding in de periode 1980-1988

Periode	Minister bevoegd voor Nationale opvoeding (Nederlandstalig landsgedeelte)
1979 – 1980	Jef Ramaekers
1980 – 1981	Willy Calewaert en Gaston Geens
1981 – 1988	Daniël Coens
1988 – 1989	Willy Claes

Ontleend aan Vlaams Eurydice rapport 2010: Overzicht van het onderwijsbeleid en de onderwijsorganisatie in Vlaanderen, door R. De Vries, 2010, p 22.

3.4.3. Voor- en tegenstanders van meer onderwijsbevoegdheden binnen de Vlaamse Executieve

Na de staatshervorming van 1980 gingen er stemmen op om het onderwijs volledig over te hevelen naar de gemeenschappen, ditmaal ook bij de PVV en de SP (Keirse & Gerard, 2011).

In tegenstelling tot Herman De Croo, die in 1980 de reeds overgehevelde onderwijsbevoegdheden op een minimalistische manier interpreteerde, toonde Guy Verhofstadt – op dat moment PVV-voorzitter – zich in 1982 voorstander van een volledige communautarisering. Verhofstadt wilde deze overdracht wel laten samengaan met een Vlaams schoolpact en verlangde de oprichting van een hoge raad voor het officieel onderwijs (Keirse & Gerard, 2011).

In diezelfde periode besepte ook de SP dat een volledige communautarisering van het onderwijs niet meer te stoppen viel (Keirse & Gerard, 2011). De SP was namelijk bezorgd dat het rijksonderwijs door deze communautarisering zijn onafhankelijkheid zou verliezen, gelet op de toenmalige dominantie van de CVP (Van den Wijngaert, 2011).

Bij de verkiezingen van 1979 behaalde de CVP namelijk 49% van de stemmen (Goossens, 1995). Om de onafhankelijkheid van het rijksonderwijs tegen te gaan, maakte de SP plannen en zelfs een ontwerpdecreet met als doel de oprichting van een autonome raad voor het Nederlandstalig rijksonderwijs die ze de naam 'Arnero' gaven (Keirse & Gerard, 2011).

3.5. De bevoegdheidsverdeling na 1988

Met de staatshervorming van 1988 kreeg de Vlaamse overheid een bijna volledige autonomie over het Vlaams onderwijsbeleid (Coens, 1989). De feitelijke bevoegdheidsoverdracht vond plaats op 1 januari 1989 (Keirse & Gerard, 2011).

3.5.1. Uitzonderingen bij de bevoegdheidsoverdracht

Met deze overdracht werden de meeste uitzonderingen – zoals vermeld in artikel 59bis – afgeschaft (Blanpain, 1988). Enkel drie uitzonderingen bleven een federale materie, namelijk de leerplicht, de diploma's en de pensioenen (Van den Wijngaert, 2011).

Met betrekking tot de leerplicht betrof het de bepaling van het begin en het einde van de leerplicht. Ook het vastleggen van de minimumvoorwaarden voor het uitreiken van de diploma's bleef een bevoegdheid op nationaal niveau, net als het beheer van het pensioenstelsel van het onderwijzend personeel (Verhoeven en Ory, 2001).

De leerplicht bleef een nationale materie wegens de kosteloosheid van de toegang tot het onderwijs, zoals aangegeven in artikel 17 van de grondwet. In het kader van het toekennen van diploma's, speelde de gelijkwaardigheid van de diploma's een rol. De pensioenen bleven in nationale handen omdat de sociale zekerheid een nationale bevoegdheid was (Blanpain, 1988).

3.5.2. De financiering van het departement Onderwijs en de bevoegde Gemeenschapsminister

Aan de onderwijsoverdracht waren ook financiële middelen verbonden (Goossens, 1995). In 1989 bedroeg het totale budget voor het departement onderwijs meer dan het equivalent van vier miljard euro (Keirse & Gerard, 2011). Sinds 1989 is iets minder dan 50% van het totale Vlaams jaarbudget bestemd voor het onderwijs (Goossens, 1995).

Met de overdracht van het onderwijs werd het departement onderwijs één van de belangrijkste van de Vlaamse regering, niet alleen vanwege het aanzienlijke budget, maar vooral wegens de draagwijdte binnen de samenleving (Keirse & Gerard, 2011).

Naast bijkomende financiële middelen, kreeg de Vlaamse overheid met Daniël Coens voor het eerst een volwaardig Vlaams Minister van Onderwijs (Goossens, 1995). Hierbij dient vermeld te worden dat er, na de officiële bevoegdheidsoverdracht, nog gedurende enige tijd twee ministers van Nationale Opvoeding aangesteld waren. Voor het Vlaamse landsgedeelte werd deze taak uitgeoefend door Willy Claes, Minister herstructurering Nationale Opvoeding (Eurydice, 2010).

3.5.3. Het inbouwen van waarborgen

Om de onderwijsoverdracht politiek gezien mogelijk te maken, moest diezelfde politiek er voor zorgen dat zowel de ideologische als de filosofische minderheden waarborgen kregen, niet alleen voor de vrijheid en gelijkheid van, maar ook voor het recht op onderwijs. Deze waarborgen werden ingelost bij de staats hervorming van 1988 (Van den Wijngaert, 2011).

In de plaats van de politieke waarborgen die in de Schoolpactwet van 29 mei 1959 stonden, kwamen er afdwingbare politieke waarborgen (Verhoeven en Ory, 2001). Die werden in artikel 17 van de grondwet ingebouwd (Blanpain, 1988). De bevoegdheid om over de waarborgen te waken lag bij het Arbitragehof (Van den Wijngaert, 2011). In het kader hiervan werd artikel 107ter gewijzigd. Zo kreeg het Arbitragehof de bevoegdheid om uitspraken te doen bij bevoegdheidsconflicten tussen wetten en decreten, alsook bij schendingen betreffende de gelijke behandeling (Blanpain, 1988).

3.6. Besluit

In dit hoofdstuk werd nagegaan welke impact de staatshervormingen van 1970, 1980 en 1988 hadden op de bevoegdheidsverdeling van het onderwijs in Vlaanderen.

Tot 1970 bleef het beleid in nationale handen, al werd het Ministerie van Nationale Opvoeding in de jaren 1960 al opgesplitst. Op die manier waren er twee ministers van Nationale Opvoeding, waarbij de ene bevoegd was voor het Nederlandse en de andere voor het Franse taalgedeelte. Toch leidde dit niet tot een eigen Vlaams beleid, daar er van de ministers van Nationale Opvoeding verwacht werd om samen te werken.

Na de staatshervorming van 1970 werd het departement onderwijs in principe overgeheveld naar de Cultuurraden. Om de schoolvrede niet in de gedrang te brengen, werd in artikel 59bis van de grondwet een lijst met uitzonderingen ingebouwd, de zogenaamde residuaire bevoegdheden. Deze uitzonderingen leidden er binnen de Nederlandse Cultuurraad toe dat er vele interpretaties bestonden aangaande de invulling van de bevoegdheden. Bovendien beperkten zij de mogelijkheden om een eigen Vlaams onderwijsbeleid uit te tekenen.

De staatshervorming van 1980 veranderde hier weinig aan. De Vlaamse gemeenschap nam de onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad over, maar kreeg er amper nieuwe onderwijsbevoegdheden bij. Het zwaartepunt van het beleid lag nog steeds bij de Minister van Nationale opvoeding, bevoegd voor het Nederlands taalgedeelte. Nieuw na deze staatshervorming was dat Vlaanderen sindsdien een Gemeenschapsminister van Onderwijs had.

Na de staatshervorming van 1980 gingen er steeds meer stemmen op om het departement onderwijs volledig over te hevelen naar de gemeenschappen. De staatshervorming van 1988 loste deze eis in. De meeste uitzonderingen in het grondwetsartikel 59bis werden geschrapt. Enkel het bepalen van het begin en het einde van de leerplicht, alsook het afbakenen van de minimumvoorwaarden voor het uitreiken van diploma's en het beheer van het pensioenstelsel van onderwijzenden, bleven federale materies.

Om conflicten te vermijden werden in grondwetsartikel 17 waarborgen ingebouwd aangaande onder andere de vrijheid en de gelijkheid van het onderwijs. De bevoegdheid om over deze waarborgen te waken, werd toevertrouwd aan het Arbitragehof.

4. Het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1970-1988

4.1. Inleiding

Dit gedeelte gaat dieper in op de derde en de vierde onderzoeksvraag, met name welke beleidsthema's en -bevoegdheden aan bod kwamen aangaande het onderwijs op Vlaams niveau in de periode 1970-1988 enerzijds. Anderzijds wordt bestudeerd welke tastbare veranderingen plaatsvonden in diezelfde periode met betrekking tot het onderwijsbeleid.

Met dit doel voor ogen worden eerst de verschillende niveaus van beleidsvoering besproken. Vervolgens wordt nagegaan wat de bestaande studies vermelden in verband met het onderwijsbeleid op Vlaams niveau. Tot slot worden de zoekresultaten van twee digitale zoekmachines nader bekeken.

4.2. Het onderscheid tussen de verschillende niveaus van beleidsvoering

Sinds de staatshervorming van 1970 is de beleidsvoering niet langer een exclusiviteit van de federale regering. Hierdoor ontstond een bepaalde hiërarchie. Lejeune en Vanderhoeven (1991) onderscheiden vier niveaus van beleidsvoering.

Het eerste niveau omvat *wetten, decreten* en *genummerde Koninklijke besluiten, in gevolge speciale volmachten*. *Wetten* worden gestemd in het Parlement, de Kamer en de Senaat. Ze worden ondertekend door de Koning en bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad. *Decreten* daarentegen worden gestemd door een Gemeenschapsraad, waarna ook zij gepubliceerd worden in het Belgisch Staatsblad. *Genummerde Koninklijke Besluiten, ingevolge speciale volmachten*, worden aangenomen en goedgekeurd in de Ministerraad. Ook deze worden ondertekend door de Koning en verschijnen daarna in het Belgisch Staatsblad.

Onder het tweede niveau van beleidsvoering vallen *Koninklijke Besluiten* en *besluiten van de Executieve*. *Koninklijke Besluiten* zijn aangenomen en goedgekeurd door de Ministerraad. Ook deze verschijnen in het Belgisch Staatsblad, na ondertekening door de Koning. *Besluiten van de Executieve* zijn aangenomen en goedgekeurd door de Ministerraad van de Executieve en worden nadien afgekondigd in het Belgisch Staatsblad.

Hiernaast is er ook nog het derde niveau dat de *ministeriële besluiten* omvat. *Ministeriële besluiten*, ondertekend door een nationale Minister of door een Gemeenschapsminister, worden meestal gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Tot slot bestaat het vierde niveau uit *omzendbrieven*. *Omzendbrieven* kunnen op hun beurt door verschillende bevoegden ondertekend worden. Dat betekent dat zij niet alleen door een minister kunnen ondertekend worden, maar evenzeer door een secretaris-generaal, een directeur-generaal, of zelfs door hun afgevaardigde. *Omzendbrieven* verschijnen volgens Lejeune en Vanderhoeven (1991) slechts uitzonderlijk in het Belgisch Staatsblad.

4.3. Analyse van de bestaande studies

In het tweede hoofdstuk werd reeds aangehaald dat, naast veel onduidelijkheid aangaande de invulling van de Vlaamse onderwijsbevoegdheden, er amper sprake was van een eigen Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1970-1988.

Volgens Goossens (1995) werden in de periode van 1970 tot 1988 zeven decreten goedgekeurd, allen aangaande het universitair onderwijs. Vijf dateren uit de periode 1970 tot 1980 en twee uit de periode tussen 1980 en 1988.

Goossens (2002, p. 63) geeft volgende redenen aan voor het ontbreken van decreten gericht op het basisonderwijs, secundair en hoger niet-universitair onderwijs:

Het gevolg van de beperkte institutionele en politieke bewegingsruimte enerzijds en de beperkte financiële bewegingsruimte anderzijds was dat de Cultuurraad tussen 1971 en 1980 geen enkel decreet voor het basis-, secundair en hoger onderwijs goedkeurde. Het universitair onderwijs bleek minder het voorwerp van wantrouwen tussen de politieke fracties te zijn, want op dat specifieke bevoegdheidssterrein werd toch nog verdienstelijk werk geleverd.

Het decreet-Rombaut van 16 november 1976 betreffende de Vlaamse Interuniversitaire Samenwerking werd unaniem goedgekeurd. Dit decreet leidde tot een Vlaamse Interuniversitaire raad, de VLIR, die tot doel had – als overlegorgaan – zowel advies als voorstellen voor het beleid te formuleren en deze over te maken aan de Nederlandse Cultuurraad. Het decreet zorgde er voor dat het overleg, dat de Vlaamse universiteiten reeds jaren voerden, decretaal werd vastgelegd (Goossens, 1995).

Daarnaast werden twee decreten goedgekeurd die de Universitaire Instelling Antwerpen betroffen. Het eerste decreet, goedgekeurd op 21 maart 1978, ging over de oprichting en werking van de Universitaire Instelling Antwerpen. De Vlaamse Cultuurraad keurde op 27 juni 1978 een ontwerpdecreet goed aangaande de maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen (Goossens, 1995).

Dat decreet werd goedgekeurd op 1 augustus 1978 en het verscheen in het Belgisch Staatsblad op 15 maart 1979, pagina 2973 (“[Decreet van 1 augustus 1978]”, 2013).

Keirse en Gerard⁶ (2011) beamen dat in de periode 1970-1988 slechts zeven decreten, allemaal betreffende het universitair onderwijs, werden goedgekeurd.

Leirman, Leurin en Vanderhoeven (1991) verwijzen naar een decreet van 30 augustus 1984 betreffende de speciale lessen Nederlands. Volgens hen bepaalde artikel 17 van dit decreet dat lagere scholen de toestemming kregen om een cursus Nederlands te organiseren wanneer er op de school minimum tien leerlingen van buitenlandse origine schoollieden.

De zoekmachines ‘Reflex Chrono’ en ‘Vlaamse Codex’ (zie verder) vinden dit decreet echter niet terug. ‘Reflex Chrono’ verwijst enkel naar een Koninklijk Besluit dat gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad op 5 september 1984 pagina 12238 (“[Koninklijk besluit van 30 augustus 1984]”, 2013). De ‘Vlaamse Codex’ plaatst ditzelfde Koninklijk Besluit op pagina 12239 in het Belgisch Staatsblad (“[Koninklijk besluit houdende organisatie]”, 2013).

Ook Lejeune en Vanderhoeven (1991) verwijzen naar dit Koninklijk Besluit, al noemen zij dit een wet. Deze wet kende scholen meer autonomie toe, zodat de structuur van de scholen aan de individuele noden van de leerlingen kon aangepast worden. Als mogelijke voorbeelden geven Lejeune en Vanderhoeven (1991) onder meer de invoering van een aanpassingsklas of het aanleren van een vreemde taal.

Het Belgisch Staatsblad van 5 september 1984 vermeldt op pagina 12238 niet het Koninklijk Besluit houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket, met de daarbij behorende artikels, maar een verslag aan de Koning. Het eigenlijke Koninklijk Besluit vangt aan op pagina 12239, zoals de ‘Vlaamse Codex’ correct vermeldt (“[Koninklijk Besluit 30 augustus 1984]”, 1984).

Een blik op artikel 17 (zie bijlage 1) toont aan dat dit inderdaad het artikel is waar Leirman et. al. (1991) naar verwijzen. Het artikel bepaalt niet alleen de voorwaarden voor het inrichten van extra lestijden Nederlands, maar ook het aantal lestijden Nederlands die de school mag inrichten op basis van het aantal leerlingen die aan de voorwaarden voldoen (“[Koninklijk Besluit 30 augustus 1984]”, 1984). Het blijkt dus dat Leirman et. al. (1991) niet doelden op een decreet maar op het Koninklijk Besluit van 30 augustus 1984.

⁶ Deze informatie dient men te nuanceren. Keirse en Gerard (2011) verwijzen in dit stuk meermaals naar Goossens (2002). Het is dus mogelijk dat Keirse en Gerard haar gegevens als basis hebben genomen.

Betreffende het buitengewoon onderwijs geven Counet en Ruijsenaars (1991) aan dat de Vlaamse gemeenschap in de periode 1980-1983 een experiment, genoemd 'integrerend onderwijs', opstartte. Leerlingen met een beperking kregen dankzij dit project extra begeleiding indien zij terugkeerden naar het reguliere onderwijs.

Niettegenstaande het de Vlaamse Gemeenschap was die dit experiment opstartte, was het het Ministerie van Nationale Opvoeding dat op 16 maart 1986 de wet betreffende het buitengewoon integrerend onderwijs vastlegde (Counet & Ruijsenaars, 1991).

Op basis van deze analyse blijkt dus dat de wetgeving en de besluitvorming nog voornamelijk op het nationale niveau lagen, dit ondanks het gegeven dat hiërarchisch gezien *Koninklijke Besluiten* op een lager niveau staan dan *decreten*. Er werden op Vlaams niveau kennelijk maar zeven decreten goedgekeurd aangaande het onderwijs.

4.4. De digitale databanken

Naast de geschreven literatuur bestaan er allerlei digitale databanken om onder andere decreten en omzendbrieven terug te vinden.

Belangrijk bij het consulteren van een digitale databank is om na te gaan of het gevraagde - in dit geval decreten, omzendbrieven van de Vlaamse regering en dergelijke - reeds beschikbaar is voor de gewenste periode.

In het kader van deze studie komen twee databanken in aanmerking.

Allereerst is er de 'Vlaamse Codex'. Deze 'Vlaamse Codex', zonder officiële bekendmaking echter, bevat alle Vlaamse regelgeving vanaf 1 januari 1964 ([Vlaamse Codex], 2013).

Daarnaast is er ook nog een databank 'Reflex Chrono' genaamd. Deze databank omvat wetgevende teksten en besluiten vanaf april 1487 tot nu. Deze databank is volledig up to date voor alle teksten die nu nog geldig zijn. Voor teksten waarvan de geldigheid verlopen is, geldt dat deze teksten volledig zijn opgenomen, op voorwaarde dat deze in werking traden na 1977 ([Reflex databanken], 2013).

De digitale databank van het Belgisch Staatsblad wordt hier niet gebruikt, daar de integrale wetteksten pas sedert 1 juni 1997 gedigitaliseerd zijn ([Informatie Belgisch Staatsblad], n.d.).

4.4.1. De Vlaamse Codex

Wanneer we in de 'Vlaamse Codex' een zoekopdracht geven naar een decreet, opgemaakt in de periode tussen 1 januari 1970 en 31 december 1988, met in het opschrift de term 'onderwijs', geeft de databank drie resultaten weer ([Zoekresultaat decreten Vlaamse Codex], 2013).

Het decreet van 4 december 1972 houdende aanvulling van de taalregeling in het onderwijs werd op 13 februari 1973 foutief gepubliceerd als 'decreet tot wijziging van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs'. De correctie verscheen op 29 maart van hetzelfde jaar op pagina 3829 in het Belgisch Staatsblad ("[Decreet houdende aanvulling taalregeling]", 2013).

Het tweede decreet heeft betrekking op het universitair onderwijs. Dit decreet van 27 november 1984 houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat, verscheen in het Belgisch Staatsblad op 4 januari 1985 pagina 32 ("[Decreet betreffende inrichting universitair onderwijs]", 2013).

Het derde decreet betreft onder meer de erkenning van studies aan instellingen van hoger onderwijs. Het decreet van 30 mei 1985 houdende instemming met de Overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en de diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979, werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 19 juli 1985, pagina 10704 ("[Decreet instemming erkenning]", 2013).

Een zoekopdracht naar Besluiten van de Vlaamse Regering - met in het opschrift 'onderwijs' en goedgekeurd in de periode tussen 1970 en 1988 - levert tien resultaten op. Deze tien Besluiten van de Vlaamse Regering, gedateerd tussen december 1983 en juli 1988, werden allen gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad ("[Zoekresultaat Besluiten Vlaamse Codex]", 2013).

4.4.2. Reflex Chrono

Eenzelfde zoekopdracht naar decreten, zoals ingegeven bij de 'Vlaamse Codex', levert bij 'Reflex Chrono' vier zoekresultaten op ([Zoekresultaten decreten Reflex Chrono], 2013). Naast de drie decreten, idem aan die van de 'Vlaamse Codex', verwijst 'Reflex Chrono' naar een decreet van 13 april 1988 ([Zoekresultaten Reflex Chrono], 2013).

Het decreet van 13 april 1988 tot bepaling van de gevallen en de modaliteiten waarbij de Vlaamse regering kan overgaan tot onteigeningen ten algemene nutte inzake de culturele, persoonsgebonden en onderwijsaangelegenheden werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 12 mei 1988, pagina 6892 ("[Decreet van 13 april 1988]", 2013).

In de periode tussen 1970 en 1988 werden zeven besluiten van de Vlaamse regering goedgekeurd en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Meer specifiek dateren deze besluiten van de periode tussen juli 1983 en juli 1988 ([Zoekresultaten besluiten Vlaamse Regering Reflex Chrono], 2013).

Een zoekopdracht naar Ministeriële besluiten van de Vlaamse Overheid, in de periode tussen 1970 en 1988, met als vermelding ‘onderwijs’ in het opschrift, leert ons dat er negen dergelijke Ministeriële besluiten zijn goedgekeurd, allen tussen januari 1981 en december 1988. Acht van deze Ministeriële besluiten verschenen in het Belgisch Staatsblad (“[Zoekresultaten Ministeriële besluiten Reflex Chrono]” (2013).

Wanneer we voor de periode tussen 1970 en 1988 een zoekopdracht geven naar omzendbrieven van de Vlaamse Overheid met in het opschrift de vermelding ‘onderwijs’, levert dit vijf zoekresultaten op daterend tussen december 1978 en juni 1987. Geen van deze omzendbrieven werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad ([Zoekresultaten omzendbrieven Reflex Chrono], 2013).

4.4.3. Vergelijking Vlaamse Codex en Reflex Chrono

Na analyse blijkt dat de digitale zoekmachines ‘Vlaamse Codex’ en ‘Reflex Chrono’ verschillende resultaten aangeven. Daar waar de ‘Vlaamse Codex’ slechts drie decreten oplevert, geeft ‘Reflex Chrono’ vier decreten aan. Eenzelfde onduidelijkheid bestaat er over het aantal Besluiten van de Vlaamse Regering. De ‘Vlaamse Codex’ geeft aan dat er tien dergelijke besluiten waren, ‘Reflex Chrono’ geeft er maar zeven weer. Nochtans geven beide databanken aan dat zij volledig gedigitaliseerd zijn voor de gevraagde periode, namelijk van 1970-1988.

Diverse verklaringen kunnen aan de basis liggen van het gegeven dat de databanken dergelijke verschillen weergeven. Het kan zijn dat er ten onrechte wordt gesteld dat de databanken alle gegevens van de gevraagde periode bevatten. Het kan ook zijn dat er tikfouten in bepaalde documenten zijn geslopen waardoor deze documenten niet teruggevonden kunnen worden. Of het kan zijn dat bij de digitalisering bepaalde documenten niet in de databank werden opgenomen.

4.5. Besluit

In dit hoofdstuk werd getracht een antwoord te geven op de derde en de vierde onderzoeksvraag, namelijk aan welke beleidsthema’s en –bevoegdheden aandacht werd geschonken betreffende het onderwijs op Vlaams niveau in de periode 1970-1988 enerzijds. Daarnaast werd nagegaan welke tastbare veranderingen plaatsvonden in dezelfde periode met betrekking tot datzelfde onderwijsbeleid anderzijds.

Zowel Goossens (2002) als Keirse en Gerard (2011) spreken van zeven goedgekeurde decreten in de periode 1970-1988. De digitale zoekmachines 'Vlaamse Codex' en 'Reflex Chrono' geven echter andere resultaten weer. Daar waar de 'Vlaamse Codex' slechts drie decreten oplevert, geeft 'Reflex Chrono' vier decreten aan. Eenzelfde onduidelijkheid bestaat er over het aantal Besluiten van de Vlaamse Regering. De 'Vlaamse Codex' geeft aan dat er tien dergelijke besluiten waren, 'Reflex Chrono' geeft er maar zeven weer. Verschillende verklaringen werden aangehaald om deze verschillen te verklaren.

Het moge echter duidelijk zijn dat zowel de literaire bronnen als de digitale zoekmachines geen eenduidig antwoord bieden op bovenstaande onderzoeksvragen. Daarom wordt in het volgende hoofdstuk het Vlaams onderwijsbeleid verder onderzocht. In tegenstelling tot dit hoofdstuk, waar de reeds bestaande studies geanalyseerd werden, worden in het volgende hoofdstuk de handelingen van de plenaire vergaderingen bestudeerd. Het doel is om op die manier een beter beeld te krijgen van het onderwijsbeleid in de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Executieve. Verder worden in het volgende hoofdstuk ook de resultaten van de analyse die hier beschreven staat, gekoppeld aan de bevindingen op basis van de handelingen van de plenaire vergaderingen.

5. Het Vlaams onderwijsbeleid op basis van de handelingen van de plenaire vergaderingen 1970-1988

5.1. Inleiding

Dit hoofdstuk tracht een antwoord te bieden op de derde en de vierde onderzoeksvraag. In tegenstelling tot het vorige hoofdstuk dat gebaseerd was op bestaande studies, vormen hier de handelingen van de plenaire vergaderingen de leidraad.

Hier wordt enkel de beleidsvoering besproken die veranderingen te weeg bracht in het onderwijsveld. Daarvoor baseer ik mij enkel en alleen op de stukken die ingediend werden door de commissie voor onderwijs. Ook andere commissies hebben documenten ingediend aangaande het onderwijs, maar deze worden slechts summier besproken. De begroting wordt in deze context niet besproken, daar deze materie te ver afwijkt van de onderzoeksvragen. Ook vragen en interpellaties die in de handelingen omschreven staan, worden hier niet besproken, maar daar wordt in een later deel verder op ingegaan.

Het hoofdstuk bestaat uit drie delen. Het eerste deel bespreekt het onderwijsbeleid van de Nederlandse Cultuurraad in de periode 1970-1980, terwijl het tweede deel het onderwijsbeleid van de Vlaamse Cultuurgemeenschap in de periode 1980-1988 ontleedt. Het derde deel analyseert bovenstaande twee delen. Naast het geven van een overzicht van de plenaire vergaderingen, worden de goedgekeurde decreten in dit deel uitgewerkt. Tot slot is er ook nog een terugkoppeling naar de literatuurstudie en de bevoegdheidsverdeling.

5.2. Het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1970-1980

5.2.1. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1971-1972

Na de installatie op 1 december 1971 kon de Nederlandse Cultuurraad officieel van start gaan (Goossens, 1995). In het parlementaire jaar 1971-1972 vonden in totaal acht plenaire vergaderingen plaats. Tijdens de derde vergadering werd een commissie voor onderwijs opgericht (Vlaams Parlement, 2013a).

In de loop van dat jaar werden vijf voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Daarnaast diende de heer Raskin, namens de commissie voor onderwijs, een verslag in over het voorstel van de decreet van de heer Vanhaegendoren tot oprichting van een nationaal pedagogisch centrum voor de Nederlandse cultuurgemeenschap (Vlaams Parlement, 2013a).

5.2.2. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1972-1973

Tijdens het parlementaire jaar 1972-1973 kwam de Nederlandse Cultuurraad in totaal elf keer samen. Dat jaar werden 21 voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Naast deze 21 voorstellen van decreet die rechtstreeks naar de commissie van onderwijs werden verzonden, werden nog drie voorstellen van decreet – na eerst te zijn doorverwezen naar de commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming en sport – doorverwezen naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Daarnaast diende de heer Dua een voorstel tot kaderdecreet in betreffende de interuniversitaire samenwerking inzake postgraduaatsonderwijs. Ook dit voorstel tot kaderdecreet werd verzonden naar de commissie voor onderwijs (Vlaams Parlement, 2013b).

Het verslag van het voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot oprichting van een nationaal pedagogisch studiecetrum voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, reeds ingediend tijdens het vorige parlementaire jaar, werd nu besproken. Nadien werd er over dit voorstel gestemd. Bij de naamstemming stemden 24 leden voor en 95 leden tegen, waardoor het voorstel van decreet niet aangenomen werd (Vlaams Parlement, 2013b).

Verder werd door de heer Coens, namens de commissie voor onderwijs, een verslag ingediend van het voorstel van decreet van de heer van Waterschoot tot oprichting van het “Collegium Trilingue”. Dit voorstel van decreet werd eerst besproken waarna een naamstemming volgde. Alle 124 leden die deelnamen aan de stemming stemden ‘ja’. Hierdoor werd het voorstel van decreet aangenomen door de Nederlandse Cultuurraad en werd het ter bekrachtiging aan de Koning voorgelegd (Vlaams Parlement, 2013b). Volgens de ‘Vlaamse Codex’ verscheen dit decreet op 4 juli 1973 in het Belgisch Staatsblad, pagina 7992 (“[Decreet Collegium Trilingue]”, 2013). Ook ‘Reflex Chrono’ geeft dezelfde gegevens weer en vermeldt daarenboven dat dit decreet inging tien dagen na de bekendmaking (“[Decreet 11 mei 1973]”, 2013).

Samengevat werden in het parlementaire jaar 1972-1973, naast een voorstel tot kaderdecreet, in totaal 24 voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Verder werden twee verslagen van een voorstel van decreet, namens de commissie van onderwijs, ingediend waarover de leden van de Nederlandse Cultuurraad stemden. Eén voorstel van decreet werd niet aangenomen, het andere – tot oprichting van het “Collegium Trilingue” – werd wel aangenomen en verscheen later dat jaar in het Belgisch Staatsblad.

5.2.3. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1973-1974

Gedurende het parlementaire jaar 1973-1974 richtte de Nederlandse Cultuurraad vijf plenaire vergaderingen in. Tijdens deze vergaderingen werden twee voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Daarnaast werd een voorstel tot onderzoek van de heer Laridon door de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap over de vernieuwing van het secundair onderwijs ingediend (Vlaams Parlement, 2013c).

Nadat het Nationale Parlement werd ontbonden, hield de Nederlandse Cultuurraad in 1974 nog zeven buitengewone zittingen. Tijdens deze bijeenkomsten werden twaalf voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Daarnaast werden tijdens de buitengewone zittingen in het jaar 1974 zeven voorstellen van decreet aanhangig gemaakt bij de Nederlandse Cultuurraad en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Verder werden tijdens deze buitengewone zittingen ook twee voorstellen tot onderzoek ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs, meer bepaald een voorstel tot onderzoek van de heer Vanhaegendoren door de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap over de vernieuwing van het onderwijs en een voorstel tot onderzoek van de heer Laridon door de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap over de vernieuwing van het secundair onderwijs (Vlaams Parlement, 2013d).

Samengevat werden tijdens de gewone én buitengewone zittingen van het parlementaire jaar 1973-1974 in totaal 14 voorstellen van decreet ingediend die verzonden werden naar de commissie voor onderwijs. Daarnaast werden zeven voorstellen van decreet opnieuw aanhangig gemaakt en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Verder werden ook drie voorstellen van onderzoek ingediend en verzonden naar diezelfde commissie.

Er werd tijdens dit parlementaire jaar geen verslag ingediend namens de commissie voor onderwijs en tengevolge werd er ook geen enkel decreet gestemd dat behandeld werd door de commissie voor onderwijs.

5.2.4. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1974-1975

In het parlementaire jaar 1974-1975 vonden in totaal zeventien bijeenkomsten van de Nederlandse Cultuurraad plaats. Gedurende dat jaar werden twaalf voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Van deze voorstellen van decreet, alsook van die in de voorgaande jaren werd noch een ontwerp van decreet, noch een verslag van een ontwerp van decreet ingediend.

In het parlementaire jaar 1974-1975 werden enkel decreten van de commissie van onderwijs, die betrekking hadden op de begroting, goedgekeurd. Het voorstel tot onderzoek over de vernieuwing van het secundair onderwijs werd door de heer Laridon ingetrokken (Vlaams Parlement, 2013e).

Daarnaast had de voorzitter van de Nederlandse Cultuurraad een mededeling te doen:

Dames en Heren, ik moge u de volgende mededeling doen. Er werd beweerd dat de werkzaamheden van de Raad bij gebrek aan voldoende stof een zekere stagnatie zouden kennen.

De ontwerpen van begrotingsdecreten, waarvan wij de indiening met ongeduld verwachten, niet mede gerekend, zijn er samen 66 ontwerpen of voorstellen van decreet bij de Cultuurraad aanhangig.

Ter illustratie geef ik u een bondig overzicht van het aantal ontwerpen of voorstellen van decreet die op dit ogenblik bij de verschillende commissies aanhangig zijn: (...)

Commissie Onderwijs: 26, waarvan 2 in commissiebehandeling (...) (Vlaams Parlement, 2013e, nummer 4, pagina 54)

Dit impliceert dat ruwweg één op de drie voorstellen of ontwerpen van decreet die werden ingediend, verwezen werd naar de commissie voor onderwijs. Dit toont aan dat de Nederlandse Cultuurraad het onderwijsbeleid echt wel in handen wilde nemen. Daartegenover staat echter dat van al die ontwerpen of voorstellen van decreet, slechts een fractie ook daadwerkelijk door de commissie werd behandeld. De reden hiervoor wordt door de voorzitter van de Nederlandse Cultuurraad niet aangehaald. Mogelijks speelt de onduidelijke bevoegdheidsverdeling hierbij een rol. Verder lijkt er ook iets niet te kloppen aangaande het aantal voorstellen van decreet aanhangig bij de commissie voor onderwijs. De voorzitter stelt dat er 26 voorstellen zijn, daar waar er in het parlementaire jaar 1972-1973 alleen al 24 voorstellen van decreet verwezen zijn naar de commissie voor onderwijs. Tel daarbij de veertien voorstellen van decreet bij van het zittingsjaar 1973-1974 – alsmede de vijf voorstellen van decreet van 1971-1972 – en de rekensom maakt dat je beduidend meer dan 26 voorstellen van decreet bekomt. Er zijn hiervoor drie mogelijke verklaringen. Of de voorzitter beschikt niet over de correcte gegevens, ofwel werden er voorstellen van decreet ingetrokken zonder dat dit vermeld werd in de handelingen van de plenaire vergaderingen. Een derde mogelijkheid is dat de commissie reeds een deel van deze voorstellen had behandeld.

In het parlementaire jaar 1974-1975 werden twaalf voorstellen van decreet ingediend. Er werd dat jaar geen verslag namens de commissie ingediend. Er werden ook geen voorstellen of ontwerpen van decreet goedgekeurd. Wel wees de voorzitter van de Nederlandse Cultuurraad op het gegeven dat vele ontwerpen of voorstellen van decreet die werden ingediend bij de commissie voor onderwijs, nog niet behandeld werden.

5.2.5. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1975-1976

Tijdens het parlementaire jaar 1975-1976 waren er elf vergaderingen van de Nederlandse Cultuurraad. Er werden twee voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Verder werd in datzelfde parlementaire jaar een voorstel van resolutie ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Het betrof een voorstel van resolutie van de heer Vandemeulebroucke houdende oprichting van een werkgroep vakantiespreiding (Vlaams Parlement, 2013f).

Ook werd door de heer Leemans namens de commissie voor onderwijs een verslag ingediend over het voorstel van decreet tot organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking. Dit verslag werd dat jaar echter niet besproken, waardoor er geen stemming kon plaatsvinden en het voorstel van decreet dus ook niet kon worden goedgekeurd.

5.2.6. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1976-1977

In het parlementaire jaar 1976-1977 waren er vijf bijeenkomsten van de Nederlandse Cultuurraad. Er werden geen voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Daarnaast werd wel een voorstel van resolutie ingediend door de heer Vandemeulebroucke betreffende de benaming van het departement van de minister tot wiens bevoegdheid de onderwijszaken behoren. Dit voorstel werd verzonden naar de commissie voor onderwijs. Verder werd het verslag van de heer Leemans aangaande het voorstel van decreet tot organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking, dat het voorgaande parlementaire jaar werd ingediend, besproken. Bij de stemming over dit voorstel van decreet stemden alle 124 leden die deelnamen aan de stemming voor. Het voorstel van decreet werd door de Nederlandse Cultuurraad aangenomen en aan de Koning overhandigd ter bekrachtiging (Vlaams Parlement, 2013g). Het decreet van 21 december 1976 houdende organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking werd volgens 'Reflex Chrono' gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 16 maart 1977, pagina 3208 ("[Decreet van 21 december 1976]", 2013), hetgeen de 'Vlaamse Codex' beaamt ("[Decreet organisatie samenwerking]", 2013).

Naast de vijf gewone zittingen van de Nederlandse Cultuurraad waren er in het jaar 1977 ook nog vier buitengewone zittingen. Tijdens deze bijeenkomsten werden drie voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Daarnaast werden tien voorstellen van decreet opnieuw aanhangig gemaakt bij de commissie voor onderwijs op voorstel van het Bureau (zie bijlage 2). Daarnaast werden tijdens de buitengewone zittingen in het jaar 1977 ook nog twee voorstellen van resolutie ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Het betrof één voorstel van resolutie van de heer Walt Niel aangaande de verbetering en bevordering van het Nederlandstalig onderwijs in de Brusselse agglomeratie en één voorstel van resolutie van de heer Van In betreffende de benaming van het departement van de Minister tot wiens bevoegdheid de onderwijszaken behoren (Vlaams Parlement, 2013h).

Kort samengevat, tijdens de gewone en buitengewone zittingen van het parlementaire jaar 1976-1977 werden in totaal drie voorstellen van decreet ingediend die verwezen werden naar de commissie voor onderwijs. Daarnaast werden tien voorstellen van decreet opnieuw aanhangig gemaakt bij diezelfde commissie. Verder werden drie voorstellen van resolutie ingediend die werden verzonden naar de commissie voor onderwijs. Tot slot werd ook nog het verslag van het voorstel van decreet tot organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking – reeds een jaar eerder ingediend – besproken en goedgekeurd, waarna het in het Belgisch Staatsblad verscheen.

5.2.7. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1977-1978

Tijdens het parlementaire jaar 1977-1978 waren er dertien bijeenkomsten van de Nederlandse Cultuurraad. Tijdens deze vergaderingen werden vier voorstellen van decreet ingediend en rechtstreeks verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Naast deze vier voorstellen van decreet die onmiddellijk naar de commissie van onderwijs werden verzonden, werd nog één voorstel van decreet – dat eerst verwezen werd naar de commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium – doorverwezen naar de commissie voor onderwijs. Het betreft een voorstel van decreet van de heer Somers tot bevordering van de beiaardkunst in Vlaanderen. Verder werd er tijdens dit parlementaire jaar één ontwerp van decreet ingediend dat verzonden werd naar de commissie voor onderwijs. Het betrof een ontwerp van decreet houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen. Nog tijdens datzelfde jaar diende de heer Swaelen, namens de commissie voor onderwijs, hiervoor een verslag van ontwerp van decreet in.

Datzelfde jaar werden nog twee verslagen namens de commissie voor onderwijs ingediend, zijnde een verslag van mevrouw Demeester-De Meyer over de Beleidsnota Nationale Opvoeding ingediend door de heer Ramaekers, Minister van Nationale Opvoeding naast een verslag van de heer Galle over het voorstel van decreet van de heer Grootjans tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen (Vlaams Parlement, 2013i).

In datzelfde jaar werd nog gestemd over het voorstel van decreet van de heer Grootjans tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen. Dit voorstel van decreet werd unaniem goedgekeurd en naar de Koning verzonden ter goedkeuring (Vlaams Parlement, 2013i). Volgens de 'Vlaamse Codex' verscheen dit decreet in het Belgisch Staatsblad op 13 juni 1978, pagina 6684 ("[Decreet oprichting en werking]", 2013), hetgeen door 'Reflex Chrono' wordt beaamd ("[Decreet 28 maart 1978]", 2013).

Later werd in datzelfde jaar ook nog gestemd over het ontwerp van decreet houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen. Van de 129 leden die aan de stemming deelnamen stemden 128 leden voor en onthield één lid zich. Hierdoor werd het ontwerp van decreet aangenomen en verzonden naar de Koning ter bekrachtiging (Vlaams Parlement, 2013i). Volgens 'Reflex Chrono' verscheen dit decreet op 15 maart 1979, pagina 2973, in het Belgisch Staatsblad ("[Decreet 1 augustus 1978]", 2013), hetgeen door de 'Vlaamse Codex' wordt beaamd ("[Decreet houdende maatregelen]", 2013).

Samengevat werden tijdens het parlementaire jaar 1977-1978 in totaal vijf voorstellen en één ontwerp van decreet ingediend die verzonden werden naar de commissie van onderwijs. Daarnaast werden in datzelfde jaar drie verslagen ingediend. Er werd over twee van deze verslagen gestemd. Beide decreten werden goedgekeurd en verschenen later in het Belgisch Staatsblad.

5.2.8. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1978-1979

Tijdens het parlementaire jaar vonden twee gewone zittingen plaats van de Nederlandse Cultuurraad. Tijdens deze zittingen werden geen voorstellen of ontwerpen van decreet ingediend die verzonden werden naar de commissie voor onderwijs (Vlaams Parlement, 2013j). Daarnaast waren er in het jaar 1979 nog zeven buitengewone zittingen. Tijdens deze plenaire vergaderingen werden vijf voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie van onderwijs (zie bijlage 2).

Verder werden negen voorstellen van decreet opnieuw aanhangig gemaakt op voorstel van het Bureau en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Ook werd in dat parlementaire jaar het eerste jaarverslag van de VLIR ingediend.

Daarnaast werden drie voorstellen van resolutie ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Het betrof een voorstel van resolutie van de heer Kuijpers betreffende de oprichting van een werkgroep vakantiespreiding en een voorstel van resolutie van de heer Kuijpers betreffende de benaming van het departement van de minster tot wiens bevoegdheid de onderwijszaken behoren. Daarnaast dienden de heren Coppieters en Bascour een voorstel van resolutie in betreffende de onderwijsvernieuwing (Vlaams Parlement, 2013k).

Kort samengevat werden in het parlementaire jaar 1978-1979 in totaal vijf voorstellen van decreet ingediend bij de commissie voor onderwijs, naast negen voorstellen van decreet die aanhangig werden gemaakt. Verder werden ook drie voorstellen van resolutie ingediend. Er werden in dit parlementaire jaar echter geen verslagen ingediend door de commissie van onderwijs, waardoor er dus ook geen stemmingen konden plaatsvinden aangaande voorstellen of ontwerpen van decreten van de commissie voor onderwijs.

5.2.9. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1979-1980

In dit parlementaire jaar vonden elf vergaderingen van de Nederlandse Cultuurraad plaats. Tijdens deze bijeenkomsten werden drie voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Daarnaast werd een verslag ingediend door de heer Taelman namens de Commissie voor onderwijs over het voorstel van decreet van de heer Swaelen betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire inrichtingen van het rijk. Tijdens de stemming van dit voorstel van decreet, gingen alle 119 leden akkoord. Het voorstel van decreet werd daardoor aangenomen en overgemaakt aan de Koning ter bekrachtiging (Vlaams Parlement, 2013l). Volgens 'Reflex Chrono' verscheen dit decreet op 9 mei 1980, pagina 5714 in het Belgisch Staatsblad ("[Decreet van 4 april 1980]", 2013), hetgeen door de 'Vlaamse Codex' wordt beaamd ("[Decreet samenstelling raden]", 2013).

Op die manier werden in het parlementaire jaar 1979-1980 drie voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Van één van deze voorstellen werd een verslag ingediend namens diezelfde commissie. Later dat jaar werd dit voorstel van decreet goedgekeurd en verscheen het decreet in het Belgisch Staatsblad.

5.3. Het Vlaams onderwijsbeleid in de periode 1980-1988

5.3.1. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1980-1981

De Vlaamse Cultuurgemeenschap kwam dat jaar 21 keer samen. In de loop van het jaar werden zestien voorstellen van decreet ingediend die verzonden werden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Naast deze zestien voorstellen van decreet werden ook nog twee voorstellen van resolutie ingediend en verzonden naar de commissie van onderwijs. Het betrof een voorstel van resolutie van de heer Kuijpers betreffende de oprichting van een werkgroep vakantiespreiding en een voorstel van resolutie van de heer Kuijpers betreffende de benaming van het departement van de minister tot wiens bevoegdheid de onderwijszaken behoren. Ook werd het jaarverslag van de VLIR van het jaar 1980 ingediend (Vlaams Parlement, 2013m).

In het parlementaire jaar 1980-1981 werden geen verslagen van voorstellen van decreet ingediend door de commissie voor onderwijs. Er werd dat jaar ook geen enkel decreet goedgekeurd waarvan het verslag afkomstig was van diezelfde commissie.

5.3.2. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1981-1982

In het parlementaire jaar 1981-1982 kwam de Vlaamse Cultuurgemeenschap 21 keer samen. Tijdens deze vergaderingen werden negen voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Daarnaast werd een advies van de Raad van State ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Het betrof een advies over het voorstel van decreet van de heer Bascour betreffende de Nederlandstalige onderwijsinrichtingen die onderwijs verstrekken buiten het grondgebied van de Vlaamse Gemeenschap. Verder diende ook de VLIR het jaarverslag van 1981 in (Vlaams Parlement, 2013n).

Samengevat werden in het parlementaire jaar 1981-1982 door de commissie voor onderwijs geen verslagen ingediend, waardoor ook geen decreet kon worden goedgekeurd

5.3.3. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1982-1983

Gedurende dit parlementaire jaar kwam de Vlaamse Cultuurgemeenschap 22 keer samen. Naast de indiening van het jaarverslag van de VLIR van het jaar 1982, werden tijdens deze vergaderingen twee voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie van onderwijs (zie bijlage 2) (Vlaams Parlement, 2013o).

Net als tijdens het voorgaande jaar, werden er dit jaar geen verslagen ingediend namens de commissie voor onderwijs, met als gevolg dat er dus ook geen decreet kon worden goedgekeurd.

5.3.4. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1983-1984

In de loop van het parlementaire jaar 1983-1984 kwam de Vlaamse Cultuurgemeenschap 31 keer samen. Tijdens deze vergaderingen werden geen voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Wel werd een voorstel van decreet – van de heer Van Grembergen houdende regeling van het gebruik van de talen in het onderwijs in het Nederlandse taalgebied – ingetrokken. Verder diende de VLIR het jaarverslag 1983 in (Vlaams Parlement, 2013p).

Daarnaast diende de heer Piot, namens de commissie voor onderwijs, een verslag in over het voorstel van decreet van de heer Laridon houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de biologische, farmaceutische, zoölogische, medische en veeartsenijkundige wetenschappen, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren. Bij de stemming over dit voorstel van decreet stemden alle 99 leden voor. Hierdoor werd het voorstel van decreet aangenomen en verzonden naar de Vlaamse Executieve ter bekrachtiging (Vlaams Parlement, 2013p). Volgens de 'Vlaamse Codex' verscheen dit decreet op 30 december 1983, pagina 16630, in het Belgisch Staatsblad (“[Decreet aanvulling examenmateries]”, 2013), hetgeen ‘Reflex Chrono’ beaamt (“[Decreet 16 november 1983]”, 2013).

Uit de vorige punten blijkt dat, ook al werd er in het parlementaire jaar 1983-1984 geen voorstel van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs, er toch door diezelfde commissie een verslag van een voorstel van decreet werd ingediend. Dit werd door de Vlaamse Cultuurgemeenschap unaniem goedgekeurd en verscheen daarna in het Belgisch Staatsblad. Dit voorstel van decreet werd oorspronkelijk ingediend in het parlementaire jaar 1981-1982.

5.3.5. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1984-1985

Dat jaar vonden 43 vergaderingen van de Vlaamse Cultuurgemeenschap plaats. Tijdens deze bijeenkomsten werden, naast het jaarverslag 1984 van de VLIR, twee voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (zie bijlage 2). Bovendien werd door de Raad van State een advies ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Het betrof een advies over het voorstel van decreet van de heer Valkeniers houdende regeling van de opvang vóór en na de schooluren en op schoolvrije dagen van kinderen uit het basis- en secundair onderwijs (Vlaams Parlement, 2013q).

Verder werd een ontwerp van decreet ingediend en verzonden naar de commissie van onderwijs. Het betrof een ontwerp van decreet houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de Staat. Later dat jaar diende de heer Piot, namens de commissie van onderwijs, een verslag in over dit ontwerp van decreet.

Na de algemene bespreking van dit ontwerp van decreet volgde een stemming in de Vlaamse Cultuurgemeenschap. Het ontwerp van decreet werd door de 111 leden unaniem goedgekeurd. Hierdoor werd het ontwerp van decreet aangenomen en ter bekrachtiging aan de Vlaamse Executieve verzonden (Vlaams Parlement, 2013q). Volgens 'Reflex Chrono' verscheen dit decreet op 4 januari 1985, pagina 32 in het Belgisch Staatsblad ("[Decreet 27 november 1984]", 2013), hetgeen de 'Vlaamse Codex' beaamt ("[Decreet wijzing wet universitair onderwijs]", 2013).

In datzelfde parlementaire jaar werd nog een ontwerp van decreet goedgekeurd. Van dit ontwerp is geen verslag ingediend door een commissie. Het betreft het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake de erkenning van de studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979. Na de algemene bespreking volgde de hoofdelijke stemming. Het ontwerp van decreet werd door de 111 leden die deelnamen aan de stemming, unaniem goedgekeurd. Het ontwerp van decreet werd ter bekrachtiging naar de Vlaamse Executieve verzonden (Vlaams Parlement, 2013q). Volgens de 'Vlaamse Codex' verscheen dit decreet in het Belgisch Staatsblad op 19 juli 1985, pagina 10704 ("[Decreet Overeenkomst Parijs]", 2013), hetgeen door 'Reflex Chrono' wordt beaamd ("[Decreet van 30 mei 1985]", 2013).

Samengevat werden in het parlementaire jaar twee voorstellen van decreet, naast één ontwerp van decreet, ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs. Van dat ontwerp van decreet werd een verslag ingediend, waarna dit ontwerp van decreet werd goedgekeurd door de Vlaamse Cultuurgemeenschap. Daarnaast keurde de Vlaamse Cultuurgemeenschap ook nog een ander ontwerp van decreet goed.

5.3.6. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1985-1986

In het jaar 1985-1986 vonden 26 bijeenkomsten plaats. Gedurende het parlementaire jaar werden vier voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs en vorming (zie bijlage 2). In datzelfde jaar werden ook nog twee voorstellen van decreet opnieuw aanhangig gemaakt en verwezen naar de commissie voor onderwijs en vorming (zie bijlage 2). Verder diende de heer Diegenant een voorstel van resolutie in betreffende de studie van de democratie en de democratische instelling in het secundair onderwijs. Dit voorstel van resolutie werd eveneens verwezen naar de commissie voor onderwijs en vorming. Daarnaast diende de VLIR het jaarverslag van 1985 in (Vlaams Parlement, 2013r).

Kortom, in het parlementaire jaar 1985-1986 werden geen verslagen ingediend door de commissie voor onderwijs en vorming. Bijgevolg vonden er ook geen stemmingen plaats met betrekking tot een voorstel of ontwerp van decreet komende van de commissie voor onderwijs en vorming, waardoor ook geen decreten werden goedgekeurd.

5.3.7. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1986-1987

Tijdens het parlementaire jaar 1986-1987 kwam de Vlaamse Cultuurgemeenschap 37 keer samen. Tijdens de vergaderingen werden vier voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs en vorming (zie bijlage 2). Verder werd door de heer de Beul een voorstel van resolutie ingediend betreffende het voldoen aan de financiële verplichtingen van de Vlaamse Gemeenschap ten aanzien van de Nederlandse Taalunie. Dit voorstel van resolutie werd verwezen naar de verenigde commissies voor 'cultuur' en voor 'onderwijs en vorming'. Daarnaast diende de VLIR zijn jaarverslag van 1986 in (Vlaams Parlement, 2013s).

Kort samengevat werd er tijdens het parlementaire jaar 1986-1987 geen verslag ingediend door de commissie voor onderwijs en vorming. Er werden dan ook geen voorstellen of ontwerpen van decreet aangaande het onderwijs goedgekeurd, laat staan gestemd.

5.3.8. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1987-1988

Er werd tijdens het parlementaire jaar 1987-1988 één gewone zitting van de Vlaamse Cultuurgemeenschap ingericht. Er werd tijdens deze zitting één voorstel van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs en vorming (zie bijlage 2) (Vlaams Parlement, 2013t). Daarnaast vonden in het jaar 1988 nog 31 buitengewone zittingen plaats. In de loop van dit jaar werden vier voorstellen van decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs en vorming (zie bijlage 2). Daarnaast werd één voorstel van decreet opnieuw aanhangig gemaakt en verzonden naar de commissie voor onderwijs en vorming (zie bijlage 2). Verder werd tot twee keer toe eenzelfde voorstel van resolutie ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs en vorming. Het betrof een voorstel van resolutie van de heer Laridon betreffende afschaffing van de inschrijvingsgelden in het kunstonderwijs met beperkt leerplan (Vlaams Parlement, 2013u)

Samengevat, tijdens het parlementaire jaar 1987-1988 werden geen verslagen namens de commissie voor onderwijs en vorming ingediend, met als gevolg dat er ook geen decreten met betrekking tot het onderwijs werden goedgekeurd.

5.3.9. De handelingen van de plenaire vergaderingen in 1988-1989

In het parlementaire jaar 1988-1989 vonden 38 zittingen van de Vlaamse Cultuurgemeenschap plaats. Dertien vergaderingen werden ingericht in het jaar 1988. Gedurende deze dertien vergaderingen werden geen voorstellen van decreet ingediend die verwezen werden naar de commissie voor onderwijs en vorming. Wel werd één voorstel van decreet ingetrokken, namelijk het voorstel van decreet van de heer Valkeniers houdende regeling van het gebruik van de talen in het onderwijs in het Nederlands taalgebied (Vlaams Parlement, 2013v).

Verder werd er in 1988 een ontwerp van bijzonder decreet ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs en vorming. Het betrof een ontwerp van bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad van het Gemeenschapsonderwijs. Datzelfde jaar werd door de heren Baldewijns en Moors een verslag ingediend namens de commissie voor onderwijs en vorming over het ontwerp van bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs. Na de algemene bespreking volgde de stemming van dit ontwerp van bijzonder decreet. Van de 161 leden van de Vlaamse Cultuurgemeenschap die aan de stemming deelnamen, stemden 151 leden voor. Tien leden stemden tegen. Hierdoor werd het ontwerp aangenomen en ter bekrachtiging naar de Vlaamse Executieve verzonden (Vlaams Parlement, 2013v). Volgens de 'Vlaamse Codex' verscheen dit decreet in het Belgisch Staatsblad op 29 december 1988, pagina 17818 als onderdeel van het Bijzonder Decreet betreffende de Vlaamse Autonome Hogescholen ("[Bijzonder Decreet Autonome Hogescholen]", 2013), hetgeen 'Reflex Chrono' beaamt ("[Bijzonder Decreet van 19 december 1988]", 2013).

Verder werden in het jaar 1988 geen verslagen ingediend door de commissie voor onderwijs en vorming. Het Bijzonder Decreet is dus het enige decreet dat in dat jaar werd gestemd en goedgekeurd.

5.4. Analyse

5.4.1. Overzicht

In de periode 1970-1980 werden door de Nederlandse Cultuurraad 83 gewone en 18 buitengewone zittingen ingericht. Gedurende deze periode dienden leden van de Nederlandse Cultuurraad in totaal 72 voorstellen van decreet in die verwezen werden naar de commissie voor onderwijs. Van al die voorstellen van decreet werden 26 voorstellen opnieuw aanhangig gemaakt.

Daarnaast werd één voorstel van kaderdecreet ingediend en één ontwerp van decreet. Van dit ontwerp van decreet werd ook een verslag namens de commissie voor onderwijs ingediend.

Verder werden namens diezelfde commissie zeven verslagen ingediend, die resulteerden in vijf goedgekeurde decreten. Daarenboven werden zeven voorstellen van resolutie ingediend. Tot slot werden nog drie voorstellen van onderzoek ingediend, waarvan er later één werd ingetrokken.

De Vlaamse Cultuurgemeenschap kwam in de periode 1980-1988 in totaal 240 keer samen in 209 gewone en 31 buitengewone zittingen. Er werden 42 voorstellen van decreet ingediend die verwezen werden naar de commissie voor onderwijs, waarvan er twee later werden ingetrokken. Ook werden drie voorstellen van decreet opnieuw aanhangig gemaakt. Verder werd één ontwerp van decreet ingediend, dat later – na indiening van een verslag – werd goedgekeurd. Er werd namens de commissie van onderwijs nog één verslag van een voorstel van decreet ingediend. Ook dit verslag leidde tot een decreet. Daarnaast was er nog een goedgekeurd decreet dat het onderwijs aanbelangde, namelijk het decreet van 30 mei 1985, waarvan echter geen verslag namens de commissie voor onderwijs en vorming werd ingediend. Wel werd er door de commissie voor onderwijs en vorming een ontwerp van bijzonder decreet ingediend betreffende de autonome raad voor het gemeenschapsonderwijs. Later volgde een verslag en werd dit bijzonder decreet goedgekeurd. In de periode 1980-1988 werden ook nog zes voorstellen van resolutie ingediend en verwezen naar de commissie voor onderwijs, alsook twee adviezen van de Raad van State.

Niettegenstaande er weinig veranderde aangaande de onderwijsbevoegdheden tengevolge de staats Hervorming van 1980, is er een duidelijk waarneembaar verschil tussen het aantal ingediende voorstellen van decreet in de periode 1970-1980 versus de periode 1980-1988. Ook al kwam de Nederlandse Cultuurraad puur kwantitatief minder vaak samen dan de Vlaamse Cultuurgemeenschap, toch werden er tijdens de zittingen van deze raad proportioneel gezien meer voorstellen van decreet ingediend. Dit gegeven kan door meerdere factoren verklaard worden. Zoals reeds eerder aangehaald, was er in de beginperiode van de Nederlandse Cultuurraad veel onduidelijkheid aangaande de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs. Net deze onduidelijkheid kan aanleiding gegeven hebben tot het indienen van zeer veel voorstellen van decreet. Daarnaast kunnen de leden van de Nederlandse Cultuurraad initieel – in hun enthousiasme over de nieuw verkregen bevoegdheden – meer voorstellen van decreet hebben ingediend.

Later zou echter blijken dat het overgrote deel van de onderwijsbevoegdheden nog steeds onder de verantwoordelijkheid viel van het Ministerie van Nationale Opvoeding. Dit besef kan bij de leden van de Vlaamse Cultuurgemeenschap als gevolg hebben gehad dat zij minder voorstellen van decreet indienden. Dit feit en het gegeven dat zij zich realiseerden dat in de periode van de Nederlandse Cultuurraad slechts een fractie van de voorstellen van decreet die werden ingediend ook effectief leidde tot een decreet, kan een rol gespeeld hebben in dit fenomeen.

5.4.2. Uitwerking van de goedgekeurde decreten

Zoals reeds eerder vermeld werden gedurende de periode 1970-1988 zeven decreten goedgekeurd waarvan het verslag werd ingediend door de commissie voor onderwijs. Daarnaast werd één decreet goedgekeurd met betrekking tot het onderwijs waarvan het verslag niet namens de commissie voor onderwijs werd ingediend. Verder werd in diezelfde periode één bijzonder decreet, ingediend door de commissie voor onderwijs, gestemd en goedgekeurd. Volledigheidshalve wordt hier een chronologisch overzicht van al deze goedgekeurde decreten gegeven.

Het eerste decreet met betrekking tot het onderwijs dat de Nederlandse Cultuurraad goedkeurde, was het decreet van 11 mei 1973 tot oprichting van het "Collegium Trilingue" (zie bijlage 3). Het decreet omvatte acht artikels en had tot doel de didactiek van de Franse, de Duitse en de Engelse taal te bevorderen, terwijl de bestuurstaal het Nederlands was.

Het tweede decreet, daterend van 21 december 1976 houdende organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking (zie bijlage 4), maakte de oprichting van de VLIR mogelijk. Het decreet bestond uit acht artikels en maakte overleg mogelijk tussen de universiteiten en de universitaire instellingen onderling. De VLIR had tot doel – als belangrijk adviesorgaan – om adviezen en voorstellen met betrekking tot het universitair onderwijs en het wetenschapsbeleid te formuleren. De VLIR diende volgens dit decreet ook jaarlijks een verslag te bezorgen aan de Nederlandse Cultuurraad.

Het decreet van 28 maart 1978 tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen (zie bijlage 5) bevatte één artikel. Er werd aan artikel 11 §2 een tweede lid toegevoegd. Deze toevoeging maakte het mogelijk dat de Raad van Beheer zijn bevoegdheden kon overdragen aan een ander orgaan, zij het wel dat deze overdracht herroepbaar was. Dat orgaan had de plicht verslag uit te brengen bij de Raad van Beheer.

Het vierde decreet dat werd goedgekeurd betrof de Antwerpse Universitaire instellingen. Het decreet van 1 augustus 1978 houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen (zie bijlage 6) bestond uit 38 artikels.

Het decreet was van toepassing op drie instellingen, namelijk het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen – RUCA, de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen – UFSIA – en de Universitaire instelling Antwerpen –UIA. Samen werden zij de ‘Universiteit Antwerpen’ genoemd. Elke instelling had een eigen orgaan van beheer waarin ook leden van de twee andere instellingen zetelden. Daarnaast omvatte de ‘Universiteit Antwerpen’ ook een gemeenschappelijk bureau. De samenstelling hiervan staat eveneens in het decreet omschreven, alsook de bevoegdheden van dat gemeenschappelijk bureau. De commissie van parlementsleden is belast met het toezicht op de samenwerking tussen de instellingen alsook op het naleven van de grondbeginselen. Verder maakt het decreet nog melding van enkele artikels van eerdere wetten die opgeheven of gewijzigd werden, alsook van drie overgangsmaatregelen. Zo is het de verantwoordelijkheid van de Minister, bevoegd voor het universitair onderwijs, om een persoon aan te duiden die de regelingen treft om het gemeenschappelijk bureau samen te stellen.

Het vijfde decreet dat werd goedgekeurd was het decreet van 4 april 1980 betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire inrichtingen van het Rijk (zie bijlage 7). Dit decreet voerde een wijziging door in de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat, meer bepaald in artikel 8, 7°. In plaats van drie vertegenwoordigers kwamen er vier vertegenwoordigers van de openbare machten.

Ook het zesde decreet betrof het universitair onderwijs. Het decreet van 16 november 1983 houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de wetenschappen, groep biologie, de farmaceutische wetenschappen, de geneeskundige wetenschappen, de diergeneeskundige wetenschappen, de tandheelkunde en landbouwkundig ingenieur, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren (zie bijlage 8), omvatte twee artikels. Het eerste artikel verwees naar artikel 59 van de Grondwet. Het tweede artikel leidde tot de inlassing van een aanvullende examenmaterie, namelijk met betrekking tot alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren.

Het decreet van 27 november 1984 houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de Staat (zie bijlage 9), was het zevende en laatste decreet dat werd goedgekeurd in de periode 1970-1988 namens de commissie voor onderwijs. Het decreet omvatte vier artikels waarbij het eerste verwees naar artikel 59 van de Grondwet. Verder voerde dit decreet wijzigingen door in de wetten van 28 april 1953 en 24 maart 1971 alsook in de decreten van 1 augustus 1978 en 4 april 1980.

Het decreet van 30 mei 1985 houdende instemming met de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979 (zie bijlage 10), werd niet ingediend namens de commissie voor onderwijs. Het decreet telt één artikel en stelt dat de overeenkomst opgemaakt te Parijs volledig in werking treedt. Deze overeenkomst werd eerder al besproken in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Op 14 december 1982 werd een wetsontwerp houdende goedkeuring van de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979 ingediend. Naast de tekst vermeldde dit document ook nog dat de instemming van de Gemeenschapsraden diende te worden gevraagd. Dit wetsontwerp werd ook in de Senaat besproken, waarna het werd goedgekeurd. Deze wet verscheen in het Belgisch Staatsblad op 31 december 1986 ("[Wetsontwerp houdende goedkeuring]", 2013).

Het bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (zie bijlage 11), werd door de Vlaamse Cultuurgemeenschap nog in 1988 gestemd in het kader van de overdracht van bevoegdheden naar de gemeenschap. De vraag om dit bijzonder decreet reeds in 1988 – en dus voor de communautarisering van het onderwijs – te behandelen, kwam van de partijen die aan de regeringonderhandelingen deelnamen.

5.4.3. Vergelijking met reeds bestaande studies

Goossens (1995) en Keirse en Gerard (2011) stellen dat in de periode 1970-1988 zeven decreten werden goedgekeurd, allen aangaande het universitair onderwijs. Wanneer men enkel kijkt naar goedgekeurde decreten, waarvan het verslag werd ingediend door de commissie voor onderwijs, klopt dit gegeven. Naar alle waarschijnlijkheid heeft Goossens (1995) het decreet van 30 mei 1985 niet opgenomen daar dit verslag niet werd ingediend door de commissie voor onderwijs. Ook het bijzonder decreet van 19 december 1988 werd eveneens niet opgenomen door Goossens (1995), mogelijk omdat dit decreet in 1988 werd goedgekeurd met het oog op de staatshervorming van 1989. De Vlaamse Cultuurgemeenschap wilde dit bijzonder decreet absoluut goedgekeurd hebben voor het onderwijs werd overgeheveld naar de gemeenschappen. Het decreet van 30 augustus 1984 betreffende de speciale lessen Nederlands waar Leirman et. al. (1991) naar verwijzen, vinden we niet terug in de plenaire handelingen. Zoals reeds eerder vermeld doelden Leirman et. al. (1991) op het Koninklijk Besluit van 30 augustus 1984.

Zoals reeds eerder aangekaart gaf de 'Vlaamse Codex' aan dat in de periode 1970-1988 drie decreten werden goedgekeurd met in het opschrift de term 'onderwijs'. Het decreet van 4 december 1972 houdende aanvulling van de taalregeling in het onderwijs werd niet ingediend door de commissie voor onderwijs, maar door de commissie voor taalwetgeving en taalbescherming. Zoals reeds eerder vermeld werd dit decreet eerst foutief gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*, als 'decreet tot wijziging van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs'. Het verslag van dit decreet is dan ook onder deze laatste formulering terug te vinden op de website van het Vlaams Parlement (Vlaams Parlement, 2013y).

Het decreet van 27 november 1984 houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat, werd wel ingediend door de commissie voor onderwijs.

Het decreet van 30 mei 1985 houdende instemming met de Overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en de diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979, werd door geen enkele commissie ingediend (Vlaams Parlement, 2013w). Zoals reeds eerder aangehaald werd aangaande deze materie ook een wet gestemd waarin vermeld werd dat ook de instemming van de Gemeenschapsraden diende te worden gevraagd ("[Wetsontwerp houdende goedkeuring]", 2013). In het ontwerp van decreet wordt gesteld dat een aantal bepalingen in die Overeenkomst, betrekking hebben op de bevoegdheden van de gemeenschappen. Tengevolge daarvan heeft de Raad van State op 14 juni 1982 een advies uitgebracht aangaande het wetsontwerp, waarin wordt gesteld dat de instemming van de Gemeenschapsraden diende te worden gevraagd. Zonder deze instemming kon de Overeenkomst niet gepubliceerd worden in het *Belgisch Staatsblad*, met als gevolg dat zij dus ook niet van kracht kon gaan. Volgens het ontwerp van decreet werd dit wetsontwerp op 18 maart 1983 goedgekeurd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en op 27 oktober van datzelfde jaar in de Senaat. De Franse Gemeenschapsraad betuigde haar instemming bij het decreet van 8 juli 1983 (Vlaams Parlement, 2013w). Het gegeven dat de Vlaamse Executieve pas in 1985 dit ontwerp van decreet goedkeurde, verklaart waarom het zo lang duurde - bijna drie jaar - vooraleer de wet houdende goedkeuring van de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979 werd gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*.

De reden dat de 'Vlaamse Codex' slechts één decreet terugvindt – waarvan het verslag werd ingediend door de commissie voor onderwijs – ligt aan het gegeven dat de zoekopdracht enkel die resultaten weergaf waarvan in het opschrift de term onderwijs stond. Als men dit tracht te omzeilen door 'onderwijs' als trefwoord in te geven in plaats van bij het opschrift, geeft dit geen reactie. Integendeel zelfs, de 'Vlaamse Codex' geeft dan nul resultaten weer. Om correcte informatie te verkrijgen is het essentieel om het exacte opschrift van het decreet te kennen.

De zoekopdracht naar decreten, leverde bij 'Reflex Chrono' vier resultaten op, waarvan drie identiek aan die van de 'Vlaamse Codex'. Daarnaast verwees 'Reflex Chrono' ook naar het decreet van 13 april 1988 tot bepaling van de gevallen en de modaliteiten waarbij de Vlaamse regering kan overgaan tot onteigeningen ten algemene nutte inzake de culturele, persoonsgebonden en onderwijsaangelegenheden. Ook het verslag van dit decreet werd niet ingediend door de commissie voor onderwijs, maar door de commissie voor de algemene zaken, het reglement en de verzoekschriften (Vlaams Parlement, 2013x).

Een nadeel van 'Reflex Chrono' is dat je enkel kan zoeken op 'woord(en) van het opschrift'. Net als bij de 'Vlaamse Codex' is het belangrijk de correcte termen te kennen, wil je alle gevraagde informatie verkrijgen.

5.4.4. Terugkoppeling naar de bevoegdheidsverdeling

Zoals reeds eerder gesteld kreeg de Nederlandse Cultuurraad namens paragraaf 2 van het grondwetsartikel 59bis het recht *'ieder wat hem betreft, bij decreet de culturele aangelegenheden, het onderwijs, met uitsluiting van wat betrekking heeft op de schoolvrede, de leerplicht, de onderwijsstructuren, de diploma's, de toelagen, de wedden, de schoolbevolkingsnormen en de samenwerking tussen de Cultuurgemeenschappen alsook de internationale culturele samenwerking te regelen'*. Na de staatshervorming van 1980 nam de Vlaamse Cultuurgemeenschap de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad over. Op basis van grondwetsartikel 59bis kan men er dus van uitgaan dat de Nederlandse Cultuurraad, en later de Vlaamse Cultuurgemeenschap, niet enkel bevoegd waren voor het universitair onderwijs. Nochtans belangden de zeven goedgekeurde decreten allen het universitair onderwijs aan. Ook het decreet van 30 mei 1985 betrof het hoger onderwijs. Enkel het bijzonder decreet van 19 december 1988 belandde het gemeenschapsonderwijs aan.

Op basis van de voorstellen van decreet die niet leidden tot goedgekeurde decreten, kan men wel een aantal voorstellen opsommen die duidelijk niet tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad of Vlaamse Cultuurgemeenschap behoorden⁷. Het betrof onder meer het voorstel van decreet van de heer Flamant tot aanvulling van de wetgeving op de uitreiking van het diploma van licentiaat in de Germaanse filologie, het voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren houdende instelling van wettelijke diploma's van kandidaat, licentiaat en doctor in de humane voedingsleer en het voorstel van decreet van de heer Vanackere tot erkenning van de in Nederland uitgereikte universitaire diploma's.

Daar deze voorstellen de diploma's aanbelangen, kan men er van uitgaan dat deze niet tot de bevoegdheid van de cultuurraad behoorden en tengevolge hiervan dus ook niet behandeld werden.

Ook aangaande de onderwijsstructuren, eveneens een bevoegdheid van het Ministerie van Nationale Opvoeding, werden voorstellen van decreet ingediend die verwezen werden naar de commissie voor onderwijs. Het betrof onder meer: een voorstel van decreet van de heer Coppieters tot afschaffing van de vierde-graadklassen in het lager onderwijs, een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot vervanging van de termen 'bewaarscholen' en 'bewaarschool-onderwijzeressen' door de termen 'kleuterscholen' en 'kleuteronderwijzeressen' in alle wettelijke en officiële teksten en een voorstel van decreet van de heer Vandemeulebroucke houdende verbod tot inrichting van naschoolse facultatieve taalcursussen in schoolinstellingen voor lager onderwijs in het Nederlands taalgebied.

Men kan ook stellen dat er voorstellen van decreet werden ingediend die de schoolvrede aanbelangden. Het ging onder andere om een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van een Bestuursschool voor het Rijkspersoneel, een voorstel van decreet van de heer Février tot instelling van jeugdparlementen in de Rijksinrichtingen voor middelbaar en technisch onderwijs en een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van schoolparlementen in de rijksinstellingen voor middelbaar en technisch onderwijs en voor normaalonderwijs. Daar deze voorstellen potentieel de schoolvrede dreigden in gedrang te brengen, is het waarschijnlijk dat deze voorstellen niet verder behandeld werden.

Men kan zich dan de vraag stellen waarom deze voorstellen van decreet toch werden ingediend, als men deze kan onderbrengen binnen de materie die tot de bevoegdheid van het Ministerie van Nationale Opvoeding behoort. De onduidelijke formulering van Grondwetsartikel 59bis en de verschillende interpretaties aangaande dit artikel kunnen dit gegeven deels verklaren.

⁷ Hierbij wens ik te benadrukken dat deze analyse gemaakt is op basis van een strikte interpretatie van het grondwetsartikel 59bis.

Of zoals Frans Baert opmerkte (zoals geciteerd in Keirse & Gerard, 2011, p. 86): *“Indien u aan een onderwijzman vraagt wat dat [de onderwijsoverdracht nvdr] betekent, zal hij u zeggen: het onderwijs, behalve het onderwijs.”*. Eerder werd ook al gesteld dat de heer Coppieters de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad inzake onderwijs niet meer dan een schijnbevoegdheid noemde.

Daarnaast gaf ook Goossens (1995), zie eerder, reeds een mogelijke verklaring aan waarom voorstellen van decreet werden ingediend die de bevoegdheid van het departement Nationale Opvoeding aanbelangden. Zij stelde dat de leden van de Cultuurraad in de eerste plaats lid waren van het Belgisch parlement, daar ze voor dat parlement verkozen waren.

Volgens haar leidde dit gegeven ertoe dat sommige leden van de Cultuurraad het beleid van het Belgisch parlement lieten primeren op het beleid van de Cultuurraad. Dat in combinatie met het gegeven dat het zetelen in de Cultuurraad opgelegd werd vanuit het nationale parlement, een rol waarvoor – ook volgens Goossens (1995) – bepaalde verkozenen zeker niet vrijwillig zouden gekozen hebben, kan dit fenomeen mee verklaren.

Op basis van het voorgaande, is het logisch dat de beleidsvoering op Vlaams niveau inzake het onderwijs minimaal was. Als je niet vrijwillig zetelde in een raad die aangaande de onderwijsmaterie over weinig bevoegdheden beschikte, heb je volgens mij verschillende opties. Ofwel zetelde je in een dergelijke raad als louter decoratief element en diende je dan ook geen voorstellen van decreet in. Ofwel zetelde je met de intentie zoveel mogelijk voorstellen van decreet in te dienen, goed wetende dat deze nooit behandeld gingen worden, omdat ze niet tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad of de Vlaamse Cultuurgemeenschap behoorden. De eigenlijke bedoeling hiervan kon zijn dat de federale overheid deze voorstellen zou oppikken en deze in een wet of een Koninklijk Besluit zou gieten. Het kon ook zijn dat de leden zoveel voorstellen van decreet indienden als uiting van hun frustratie. Hoewel ze beseften dat hun voorstel van decreet nooit een decreet kon worden, dienden ze het voorstel toch in om aan te tonen dat ze wel ideeën hadden aangaande het onderwijs. Je kon als lid van de Nederlandse Cultuurraad of Vlaamse Cultuurgemeenschap ook oprecht met de beste intenties proberen te zetelen in die raad en enkel voorstellen van decreet indienen waarvan je wist dat deze ook daadwerkelijk kans maakten om goedgekeurd te worden.

Gezien de veelheid van voorstellen van decreet die werden ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs, maar die nooit als decreet werden goedgekeurd lijkt mij de tweede hypothese, namelijk die van zoveel mogelijk voorstellen in te dienen, de meest toegepaste door de leden van de Nederlandse Cultuurraad, en later door de leden van de Vlaamse Cultuurgemeenschap.

5.5. Besluit

In de periode 1970-1988 werden in totaal zeven decreten en één bijzonder decreet goedgekeurd, waarvan de verslagen werd ingediend door de commissie voor onderwijs. Dit was slechts een fractie van de 112 voorstellen van decreet die naar de commissie van onderwijs werden verzonden. Van die 112 voorstellen van decreet werden ook nog eens 29 voorstellen opnieuw aanhangig gemaakt bij diezelfde commissie. Verder werden er ook nog tien voorstellen van resolutie en twee voorstellen van onderzoek verwezen naar de commissie voor onderwijs. Alle zeven goedgekeurde decreten hadden niet alleen betrekking op het universitair onderwijs, drie van deze decreten maakten een samenwerking tussen universiteiten en/of universitaire instellingen mogelijk.

Dit hoofdstuk trachtte ook verklaringen aan te reiken voor het gegeven dat vele voorstellen van decreet onderwijsmaterie aanbelangden die duidelijk tot de bevoegdheid van het Ministerie van Nationale Opvoeding behoorden. De combinatie van een onduidelijke invulling en meerdere interpretaties van artikel 59bis van de grondwet, alsook het gegeven dat vele leden niet vrijwillig zetelden in de Nederlandse Cultuurraad, later de Vlaamse Cultuurgemeenschap, kunnen dit fenomeen verklaren.

Feit blijft dat op basis van de ingediende voorstellen van decreet het niet mogelijk is om met 100% zekerheid vast te stellen welke onderwijsmaterie tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap behoorden. Het volgende hoofdstuk gaat nog dieper in op de plenaire vergaderingen, met als doel de onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap duidelijker af te bakenen.

6. De onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap in de periode 1970-1988

6.1. Inleiding

Dit deel gaat verder in op onderzoeksvragen drie en vijf, waarbij wordt nagegaan welke beleidsthema's en -bevoegdheden aan de orde werden gesteld op het Vlaams niveau in de periode 1970-1988. Daarnaast wordt onderzocht of de Federale overheid zich mengde in het Vlaams onderwijsbeleid.

Belangrijk te vermelden is dat dit hoofdstuk niet de intentie heeft om een exhaustief overzicht te bieden. Doel van deze tekst is aan te geven welke onderwijsbevoegdheden tot de Vlaamse Overheid behoorden alsook te bepalen welke rol de Federale Overheid speelde.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op documenten uit meerdere archieven, alsook op de handelingen van de plenaire vergaderingen van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap.

Nadat eerst de bevoegdheidsverdeling van het onderwijs verder wordt besproken, worden enkele domeinen aangekaart waarvan de afbakening aangaande de bevoegdheidsverdeling onduidelijk bleek te zijn. Zo worden naast de studietoelagen en het onderwijs in Brussel, ook het kunst- en muziekonderwijs alsook het zeevaartonderwijs uitgebreider besproken.

6.2. De bevoegdheidsverdeling

Zoals reeds eerder vermeld, bepaalde artikel 59bis de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs. In 1980 nam de Vlaamse Cultuurgemeenschap deze bevoegdheden over.

Er werd reeds aangegeven dat dit artikel, naast veel onduidelijkheid inzake de onderwijsmateries, leidde tot verschillende interpretaties. Hierna wordt een chronologisch overzicht gegeven van de invulling die de Nederlandse Cultuurraad – en later de Vlaamse Cultuurgemeenschap – gaven aan dit grondwetsartikel. Naast het algemeen beleid inzake onderwijs in de parlementaire jaren 1972-1973 en 1973-1974, wordt ook de beleidsnota van het parlementaire jaar 1977-1978 aangekaart. Daarna worden de bevoegdheidsverdeling van 1980 en de standpuntbepaling van de Vlaamse Executieve in 1983 besproken.

Er werd specifiek gekozen om enkel die momenten te behandelen waar het volledige pakket van onderwijsbevoegdheden ter sprake kwam. Zo wordt bijvoorbeeld de beleidsnota van de heer De Croo (PVV) niet besproken, vermits deze enkel het vernieuwd onderwijs betrof.

6.2.1. Het algemeen beleid inzake onderwijs in 1972-1973

Reeds in het voorjaar van 1973 werd de bevoegdheidsverdeling van de Nederlandse Cultuurraad aangaande het onderwijs in de plenaire vergaderingen aangekaart. De aanleiding hiertoe was de bespreking van het algemeen beleid inzake onderwijs. Allereerst nam de heer Calewaert (BSP), toenmalig Minister van Nationale Opvoeding, het woord. In zijn betoog besprak hij zowel de actualiteit als de onderwerpen die volgens hem volledig onder de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad vielen. In het kader van de actualiteit ging de heer Calewaert dieper in op de pluralistische school en de democratisering van het onderwijs, alsook het buitengewoon onderwijs en de kwaliteitsverbetering van het basisonderwijs. Aangaande de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad besprak hij eerst de evaluatie der studiën, de permanente opvoeding en de bijscholing van het personeel. Daarna kaartte hij ook de pedagogische centra, de niet-wettelijke graden, de studietoelagen en -leningen aan, om af te ronden met het onderwijs in het arrondissement Brussel-Hoofdstad (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 4, p. 116)⁸. Hij eindigde zijn betoog op volgende wijze:

Mijnheer de Voorzitter, deze uiteenzetting had voor doel U in enkele woorden te zeggen welke mijns inziens actueel de meest belangrijke problemen zijn die zich op het onderwijsgebied stellen, vervolgens het licht te werpen op deze problemen die onmiddellijk en volledig tot de bevoegdheid van de Cultuurraad behoren (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 4, p. 124).

Uit de voorstelling van de heer Calewaert kan opgemaakt worden dat er inderdaad verschillende interpretaties aangaande de invulling van artikel 59bis de ronde deden. Indien de omschrijving van dat artikel immers voor iedereen duidelijk was geweest, was er geen nood aan een opsomming van de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad. Volgens de heer Calewaert was het duidelijk welke onderwijsbevoegdheden volledig overgedragen werden naar de Nederlandse Cultuurraad. Volgens de heer Coppieters (VU) daarentegen was de afbakening van de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad echter niet zo duidelijk. De heer Coppieters noemde de Nederlandse Cultuurraad onbevoegd inzake onderwijs en stelde een duidelijke oplossing voor, namelijk dat het raamwerk de bevoegdheid bleef van het Nationaal Parlement en dat de Cultuurraden de invulling van dat kader verder zouden uitwerken.

⁸In het vorige hoofdstuk refereerde ik naar de handelingen van de plenaire vergaderingen gecatalogeerd per jaar, omdat daar de handelingen per jaar geanalyseerd werden. In dit hoofdstuk echter worden specifieke fragmenten uit deze handelingen besproken. Daarom wordt bijkomend het nummer van de plenaire vergadering aan de bronvermelding toegevoegd, alsook de exacte pagina waar datzelfde fragment terug te vinden is.

Dit alles bleek uit onderstaande reactie:

(...) De onbevoegdheid van de Cultuurraad en het academisch en prestigieus karakter van de huidige bespreking zijn zodoende duidelijk gesteld.

De Regering moet ons vertellen hoe de Ministers van Nationale Opvoeding de perspectieven van de schoolvrede door onder meer rationalisatie, samenwerking en regionalisatie zullen kunnen doen waarmaken binnen de cultuurgemeenschappen en binnen de bevoegdheidsgrenzen van de Cultuurraad. Daar heeft de Minister niet eens op gereageerd, maar ik begrijp de positie waarin hij zich bevindt.

Concreet zou er maar één oplossing zijn, met name dat het nationaal parlement zich zou beperken tot het stemmen van raamwetten voor ieder onderwijsniveau, maar de concretisering zou helemaal aan de Cultuurraad worden toevertrouwd. (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 4, p. 125).

De heer Herman De Croo (PVV) was deze mening niet toegedaan en reageerde dan ook op de uitspraken van de heer Coppieters. Volgens de heer De Croo werd de overheveling van de bevoegdheden duidelijk geformuleerd in de Grondwet en kon er dus geen discussie bestaan over de invulling daarvan. Hij formuleerde dit als volgt in de plenaire vergadering:

Wij die deze grondwetsherziening hebben goedgekeurd, wat niet het geval is geweest voor een van mijn geachte voorgangers op deze tribune, de heer Coppieters, (...), wij daarentegen hebben de indruk dat voor deze Cultuurraad een belangrijke taak inzake onderwijs is vastgelegd.

De teksten zijn vastgelegd en goedgekeurd. Zo geeft artikel 59bis van de Grondwet aan de Cultuurraad de bevoegdheid het onderwijs te behandelen “met uitsluiting van ...” wat betekent dat de residuaire bevoegdheid ter zake – een voor juristen bekend woord – ipso facto bij de Cultuurraad berust (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 4, p.130).

Wel gaf de heer De Croo aan dat er tussen de Nederlandse Cultuurraad enerzijds en het Nationale Parlement anderzijds een bepaalde nood bestond aan overeenstemming. Daarnaast moesten, volgens de heer De Croo, beide instanties ook nagaan hoe de overgedragen bevoegdheden omschreven konden worden (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 4, p.130).

De heer Boel (BSP) deelde de mening van de heer De Croo niet. Ook hij kaartte eenzelfde onduidelijkheid inzake de bevoegdheidsverdeling aan. Volgens de heer Boel was de uiteenzetting van de heer Calewaert een goed moment om de bevoegdheidsverdeling tussen het Nationale Parlement en de Cultuurraad aan te kaarten. De heer Boel beaamde dat de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad werden opgesomd in artikel 59bis van de Grondwet. Tegelijkertijd stelde hij dat de interpretatie van dat bewuste artikel meermaals aanleiding had gegeven tot meningsverschillen aangaande de bevoegdheidsverdeling. De heer Boel betreurde ook dat de bevoegdheden van de Cultuurraden niet zeer nauwkeurig werden omschreven. Indien deze wel duidelijk waren omschreven, kon er nadien geen sprake zijn van conflicten aangaande de bevoegdheidsverdeling (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 5, p. 139).

De reactie van de heer Boel lijkt in dit verhaal eerder vreemd. Hij was, net zoals de Minister van Nationale Opvoeding, lid van de BSP. Daar waar de heer Calewaert enkele onderwijsbevoegdheden opsomde die volledig tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad behoorden, lijkt de heer Boel – op een subtiele manier – deze invulling in twijfel te trekken. Hij gaf immers aan dat er vele verschillende interpretaties aangaande de onderwijsbevoegdheden circuleerden.

Vervolgens nam de heer Swaelen (CVP) het woord. Hij was vooral blij dat het onderwijsbeleid een plaats kreeg binnen de Nederlandse Cultuurraad. Hij noemde de bespreking van het algemeen onderwijsbeleid een belangrijk debat. Nog volgens de heer Swaelen was een dergelijke dialoog belangrijk voor de goede werking van de Cultuurraad. Daarnaast kon deze bespreking ook de bevoegdheden van de Cultuurraad verduidelijken (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 5, p. 154).

Tot slot kreeg de Minister van Nationale Opvoeding, de heer Calewaert, opnieuw het woord. Hij kaartte ook de budgettering⁹ aan.

Volgens hem vielen niet alleen het schriftelijk onderwijs, de beroepsoriëntering en de schoolkolonies, maar ook de bijschoolse activiteiten, tentoonstellingen en didactische films onder het budget van de Nederlandse Cultuurraad. Daarnaast behoorden ook de aanmoediging van pedagogische tijdschriften, audio-visuele middelen, schoolbioscopen en studietoelagen en – leningen, naast sociale kredieten tot het budget van de Nederlandse Cultuurraad.

⁹ Verantwoordelijk zijn voor het budget impliceert niet dat men verantwoordelijk is voor het beleid inzake die materie. Zo werden aangaande het schriftelijk onderwijs pas in 1983 stappen ondernomen om deze materie ook op beleidsmatig vlak over te hevelen naar de gemeenschappen (Daniël Coens, 1965-1987, (nr. 1238).

Verder vielen ook het hoger onderwijs, jury's, reisbeurzen, toelagen aan vorsers en aan wetenschappelijke instellingen, naast Nederlandse peuterscholen in Brussel-Hoofdstad onder het budget van de Nederlandse Cultuurraad (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 5, p. 162).

De bespreking van het algemeen beleid inzake onderwijs toonde aan dat aangaande de bevoegdheidsverdeling er volgens sommigen toch wel wat onduidelijkheid heerste. Anderen daarentegen waren van mening dat artikel 59bis zeer duidelijk geformuleerd was.

Zelfs binnen de partij van de Minister van Nationale Opvoeding – de BSP – lijken de meningen verdeeld. Daar waar de heer Calewaert duidelijk aangaf welke onderwijsbevoegdheden en welke bevoegdheden op het vlak van budgettering tot de Nederlandse Cultuurraad behoorden, gaf de heer Boel aan dat er verschillende interpretaties van artikel 59bis bestonden en bovendien dat deze uiteenlopende invullingen reeds tot meningsverschillen hadden geleid.

Pas vanaf 1985 werden regeringen samengesteld vanuit het meerderheidsbeginsel (Goossens, 1995). De verschillende standpunten kunnen dus niet verklaard worden vanuit het principe meerderheid versus oppositie. Wel vinden we in deze aangehaalde meningen, min of meer het partijstandpunt terug inzake autonomie van het onderwijs (zie 2.3.5).

Uit de bevoegdheden die de heer Calewaert (BSP) aankaartte, kan men afleiden dat deze bevoegdheidsoverdracht inzake onderwijs eerder beperkt was. Diezelfde beperkte overdracht kwam er net op vraag van de BSP en de PVV. Het lijkt dan ook logisch dat deze partijen de beperkte overdracht niet ter discussie stelden. Immers, de heer Boel (BSP) stelde de overdracht zelf niet in vraag, hij uitte enkel zijn bedenkingen aangaande de formulering van artikel 59bis, iets dat zelfs de heer de Croo (PVV) niet deed. De reactie van de heer Swaelen (CVP) lijkt dan weer in de lijn te liggen van het standpunt van de CVP. Deze partij pleitte naar aanleiding van de staats hervorming van 1970 voor een maximale bevoegdheidsoverdracht inzake onderwijs, maar ging, om de schoolvrede te bewaren, uiteindelijk akkoord met artikel 59bis.

6.2.2. Het algemeen beleid inzake onderwijs in 1973-1974

Ook in het daarop volgende parlementaire jaar werd het algemeen beleid inzake onderwijs tijdens de plenaire vergaderingen besproken. De minister van Nationale Opvoeding, de heer Calewaert, had naar aanleiding hiervan, een beleidsnota¹⁰ ingediend. De heer Coppieters (VU) nam, net zoals het voorgaande jaar, het woord. Daar waar hij een jaar eerder sceptisch reageerde, had hij ondertussen zijn mening bijgesteld.

¹⁰ Deze beleidsnota is terug te vinden op http://docs.vlaamsparlement.be/docs/handelingen_plenaire/1973-1974/plen002-20111973.pdf

Ik zou vooreerst, namens onze groep, de waardering willen uitspreken voor de inspanning die de Minister zich getroost heeft te werken met een beleidsnota. Wat ons daar bijzonder in verheugt is dat op het stuk van de onderwijsbevoegdheden van de Cultuurraad er een zeer duidelijke vooruitgang is, niet alleen vanwege de Minister, maar ook, zo mogen wij veronderstellen, van de Belgische Socialistische Partij.

Een jaar geleden waren de onderwijsbevoegdheden van de Cultuurraad bijna het enige stokpaardje van de besprekingen, doch daar zijn wij nu blijkbaar overheen (Vlaams Parlement, 2013c, nr. 2, p. 40).

De reden dat de heer Coppieters (VU) van mening is veranderd, lijkt drie verklaringen te hebben. Het schrijven van een beleidsnota is daar de eerste voor, de vooruitgang inzake onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad de tweede. Het gegeven dat de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs niet het enige was dat binnen de Nederlandse Cultuurraad besproken werd, is de derde.

De heer Blanckaert (CVP) leek de mening van de heer Coppieters echter niet te delen. Hij wees op het gegeven dat er blijkbaar nog steeds verschillende interpretaties de ronde deden betreffende de bevoegdheidsverdeling van het onderwijs. Hij verwees daarvoor naar artikel 59bis en formuleerde zijn visie als volgt:

Uit deze tekst [artikel 59bis nvdr] blijkt mijns inziens duidelijk dat in de algemene regel het totaalpakket onderwijs tot de bevoegdheden van de Cultuurraad behoort en dat dit bij uitzondering tot de competentie van het nationale Parlement blijft behoren.

Ik wou dit even onderstrepen omdat ik weet dat in het gemoed van velen in deze Kamer het gevoel nog steeds in de andere richting wijst. Wij moeten inderdaad met een nieuw kompas ter zake leren varen (Vlaams Parlement, 2013c, nr.2, p. 44).

Uit dit citaat blijkt dat de heer Blanckaert duidelijk voorstander was van een maximale autonomie inzake onderwijs voor de Nederlandse Cultuurraad, een mening waarmee hij duidelijk het standpunt van zijn partij volgde (zie 2.3.5). Daarnaast wees hij ook op het gegeven dat niet iedereen deze visie deelde, zonder evenwel namen of partijen te noemen.

De heer De Croo (PVV) ging in tegen de visie van de heer Blanckaert. Hij sloot zich aan bij de laatste visie van de heer Coppieters (VU), namelijk dat de bevoegdheidsverdeling duidelijk omschreven werd in de nota.

De heer De Croo noemde de omschrijving van de bevoegdheden uitvoerig (Vlaams Parlement, 2013c, nr. 2, p. 51). Vermits de PVV geen voorstander was van maximale autonomie, verklaart dit het standpunt van de heer De Croo.

Net zoals bij de bespreking in 1972-1973 van het algemeen beleid inzake onderwijs, was er in het parlementaire jaar 1973-1974 bij sommigen nog steeds onduidelijkheid inzake de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad. Anderen daarentegen hadden een zeer duidelijk beeld over de afbakening van de onderwijsbevoegdheden. Ook in 1973-1974 lagen deze uiteenlopende meningen in de lijn van het geformuleerde partijstandpunt.

6.2.3. Beleidsnota Nationale Opvoeding 1977-1978

In het parlementaire jaar 1977-1978 diende de heer Ramaekers (BSP), toenmalig Minister van Nationale opvoeding, een beleidsnota¹¹ inzake onderwijs in. Deze nota werd uitgebreid besproken in de Nederlandse Cultuurraad. Binnen dit kader werd er tijdens deze besprekingen ook aandacht besteed aan de onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad.

Allereerst nam de heer Ramaekers zelf het woord. Hij maakte duidelijk welke onderwijsbevoegdheden al dan niet tot de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad behoorden. De heer Ramaekers verwees hiervoor naar artikel 59bis, het artikel dat de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad beperkte. De Cultuurraad had namelijk geen bevoegdheid aangaande materies die de schoolvrede aanbelangden. De heer Ramaekers wees er op dat de schoolvrede ruimer was dan enkel het schoolpact. Onderwijsmateries die de verhoudingen tussen de verschillende schoolnetten regelden, behoorden aldus tot de bevoegdheid van het Nationale Parlement, evenals de onderwijsstructuren, de diploma's, de toelagen, de wedden en de schoolbevolkingsnormen.

Tot de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad behoorden onder meer de omschrijving en de controle van de leerplicht alsook de verschillende studierichtingen met hun programma's, de lessenroosters en de leerplannen, voor zover deze de voorwaarden tot erkenning van het diploma niet belemmerden. Ook het bepalen van het vereiste diploma van het onderwijzend personeel was een bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad. Daarnaast behoorden ook het overleg, de adviezen en de voorstellen die samenwerking tussen onderwijsinstellingen van dezelfde taalgroep regelden, tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad (Vlaams Parlement, 2013i).

¹¹ Deze beleidsnota is terug te vinden op <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1977-1978/g74-2.pdf>

Volgens de heer Ramaekers werden de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad inzake het onderwijs niet alleen exhaustief opgesomd, deze bevoegdheden waren ook duidelijk omschreven. Hij stelde bovendien dat de bespreking van deze beleidsnota niet de aanleiding mocht geven tot een discussie aangaande deze bevoegdheden. Verder gaf hij ook aan dat er niets veranderde inzake de onderwijsbevoegdheden (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 4, p. 234).

Aangaande de bevoegdheidsverdeling besloot de heer Ramaekers zijn betoog aldus:

De Grondwetgever heeft, algemeen gesproken, een evolutieve trend in de zin van uitbreiding van de bevoegdheden van de Cultuurraad ingebouwd in artikel 59bis, door zich te onthouden van een exhaustieve opsomming van de culturele materies. In hetgeen voorafgaat heb ik aangetoond dat het onderwijs hierop evenwel een uitzondering maakt, hier is zoals blijkt elk onderwerp duidelijk classificeerbaar. (...) Wij geloven niet dat de bespreking van deze beleidsnota in de Cultuurraad de aanleiding moet zijn tot een uitgesponnen juridisch debat (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 4, p. 234).

Vervolgens nam mevrouw Demeester-De Meyer (CVP) het woord. Zij wees op het gegeven dat de heer Calewaert reeds in 1973 een beleidsnota indiende. Volgens haar was er echter een wezenlijk verschil tussen de nota's van de heren Calewaert en Ramaekers. Volgens haar lag dit verschil in het feit dat de heer Ramaekers in zijn nota een eigen visie weergaf en dat hij dit deed zonder overleg te hebben gepleegd met zijn collega-minister bevoegd voor het Franstalig landsgedeelte. Zij beschouwde dit als *“een positieve evolutie in de verdere culturalisering van het onderwijsbeleid”* (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 4, p. 240).

Daar waar tijdens de besprekingen van het algemeen beleid inzake onderwijs in de parlementaire jaren 1972-1973 en 1973-1974 de nadruk vaak lag op de bevoegdheidsverdeling, lag bij de bespreking van deze nota de focus quasi altijd op het beleid en de richting die men qua beleidsvoering wilde uitgaan.

Enkel de heer Monard (CVP) ging verder in op de culturele autonomie van de Nederlandse Cultuurraad inzake onderwijs. Hij legde zich neer bij het akkoord dat het status quo inzake onderwijsbevoegdheden behouden bleef. Hij formuleerde dit als volgt:

Bij gebrek aan een akkoord over de toekomstige autonomie inzake onderwijs zegt een voetnoot in het Egmontpact, dat voorlopig het status quo wordt behouden. Wij hebben dit Egmontpact aanvaard in zijn geheel en dus ook deze voetnoot. Indien dit zou blijven, in de verdere toekomst, is dit naar onze mening een belangrijke smet op de staatshervorming. De autonomie zou enorm aan inhoud en vooral een budgettaire consistentie winnen door het onderwijs consequent te culturaliseren. (...)

Daarom durf ik wel de suggestie doen om met de nodige voorzichtigheid in eerste instantie na te gaan of de culturele autonomie niet duidelijker kan uitgewerkt en doorgetrokken worden op het vlak van het universitair onderwijs (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 7, p. 314).

De heer Monard trok hier duidelijk de kaart van een verdere overheveling van de onderwijsbevoegdheden naar de Nederlandse Cultuurraad, zonder hier evenwel een tijdspanne op te kleven. Eerder in de plenaire vergaderingen had ook de Volksunie zich akkoord verklaard met deze status quo inzake de onderwijsbevoegdheden.

Daar waar bij de eerdere algemene besprekingen inzake onderwijs de nadruk in de handelingen van de plenaire vergaderingen vooral lag op de bevoegdheidsverdeling, slaagde de heer Ramaekers met zijn beleidsnota er in om de focus te verleggen naar het beleid. Een verklaring voor deze verschuiving kan zijn dat men de bevoegdheidsverdeling niet durfde aan de orde te stellen, omdat de heer Ramaekers bij zijn inleidend betoog had gesteld dat zijn nota niet mocht leiden tot een '*juridisch debat*' (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 4, p. 234).

6.2.4. Bevoegdheidsverdeling in 1980

In het archief van de heer Swaelen ([ca. 1980]) is een document terug te vinden waar de bevoegdheidsverdeling inzake het onderwijs werd besproken. Naast de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs, werd ook de taakverdeling tussen de heren Calewaert (SP) – Minister van Nationale Opvoeding – en Geens (CVP) – Minister van de Vlaamse Gemeenschap en adjunct voor Nationale Opvoeding – verduidelijkt. Volgens dat document was de heer Calewaert alleen bevoegd voor het rijksonderwijs, daar waar de heer Geens slechts bevoegd was voor het vrij gesubsidieerd onderwijs. Beide heren waren gezamenlijk bevoegd voor het officieel gesubsidieerd onderwijs.

De onderwijsbevoegdheid van de heren Geens en Calewaert omvatte die onderwijsmateries die onttrokken werden aan de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap zoals bepaald in artikel 59bis.

Daarnaast behoorden ook volgende bevoegdheden tot het departement Nationale Opvoeding: het schriftelijk onderwijs, het kunstonderwijs, het zeevaartonderwijs alsook het onderwijs voor schipperskinderen. Verder betrof het ook de voortdurende vorming in de middenstand, de permanente opvoeding en de culturele animatie, alsook de post- en parascolaire vorming, de lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens. Volgens hetzelfde document was het departement Nationale Opvoeding daarnaast ook bevoegd voor de studietoelagen en -leningen, alsook voor de didactische en pedagogische vorming in het onderwijs.

Het document stelde ook dat de heren Geens en Calewaert samen bevoegd waren inzake de wetgeving, in de tekst omschreven als het geheel aan "*wetten, decreten alsmede besluiten, omzendbrieven en beslissingen met algemene draagwijdte of met betrekking tot meer dan één onderwijsnet.*" ([Swaelen, F.?), [ca. 1980]).

In die periode was de heer Geens – naast voorzitter van de Vlaamse Executieve – ook mee bevoegd voor het departement Nationale Opvoeding. Men kan zich de vraag stellen of dit het Vlaams onderwijsbeleid niet beïnvloedde, daar de heer Geens handelde vanuit twee invalshoeken. Enerzijds moest hij immers de Vlaamse Executieve leiden, anderzijds werkte hij op nationaal niveau mee aan het onderwijsbeleid. Was de heer Geens hierdoor wel in staat om pijnpunten inzake het Vlaams onderwijsbeleid aan te kaarten bij de Minister van Nationale Opvoeding? Werd er tussen beide kabinetten überhaupt gecommuniceerd? Hoe verliep de interne samenwerking? Het antwoord op deze vragen is misschien wel terug te vinden in een schrijven van de heer Calewaert aan de heer Geens:

Aan de hand van enkele voorbeelden blijkt duidelijk dat uw diensten de uitvoering van gesloten akkoorden remmen; dossiers die een wettelijk voorziene uitvoering moeten krijgen als wisselmunt aanwenden; de uitvoering van wat men "dagelijks beleid" zou kunnen noemen belemmeren (Coens, z.j.).

In dit document, hoewel niet gedateerd, werd verwezen naar een problematiek aangaande de studietoelagen 1980-1981, waardoor we kunnen stellen dat dit schrijven werd opgesteld ten tijde van de Vlaamse Cultuurgemeenschap.

Het is in deze brief onduidelijk op welke 'diensten' de heer Calewaert doelde. Verwees hij naar de diensten van het kabinet van het Ministerie van Nationale Opvoeding, of daarentegen naar het kabinet van de Vlaamse Cultuurgemeenschap?

Feit blijft dat de heer Calewaert (SP) van mening was dat de heer Geens (CVP) zijn onderwijsbeleid belemmerde, zo duidelijk zelfs dat hij het onderwerp maakte van een schrijven. Een aanleiding van dit schrijven kon zijn dat de heer Geens openlijk de kaart trok van de Vlaamse Cultuurgemeenschap, en dat hij voorstander was van een maximale autonomie inzake onderwijs, waardoor hij het beleid op Nationaal niveau belemmerde.

Men kan de zaak ook bekijken vanuit een andere invalshoek. Eerder werd reeds gesteld dat de BSP geen voorstander was van de overdracht van de onderwijsbevoegdheden. Het is niet ondenkbaar dat de heer Calewaert de ideeën van de heer Geens niet steunde omdat deze behoorden tot de bevoegdheid van de Vlaamse Cultuurgemeenschap. Eerder werd al aangehaald dat in de jaren '70 de BSP geen voorstander was van maximale autonomie voor de Nederlandse Cultuurraad inzake onderwijs. De SP was in de jaren '80 bezorgd dat het rijksonderwijs de dupe kon worden van de communautarisering van het onderwijs. De dominantie van de CVP speelde daarbij een aanzienlijke rol (zie 2.4.3). De visie van de CVP en de SP inzake de onderwijsbevoegdheden kan mogelijk een invloed hebben gehad op de samenwerking tussen de heren Geens en Calewaert.

Spijtig genoeg blijkt dit schrijven een eerder zeldzaam document te zijn. In de geraadpleegde, lees toegankelijke, archieven van het KADOC zijn verder geen documenten terug te vinden die ook maar iets zeggen over een mogelijke belemmering van het onderwijsbeleid, laat staan over inmenging in het Vlaams onderwijsbeleid vanwege het Ministerie van Nationale Opvoeding. Hiervoor zijn verschillende verklaringen mogelijk. Ofwel bestaan er geen andere documenten, gewoonweg omdat er nooit officiële inmenging heeft plaatsgevonden, ofwel zijn dergelijke documenten niet toegankelijk voor het publiek. Het is immers niet onvoorstelbaar dat politici dergelijke stukken liever niet in de openbaarheid brengen.

6.2.5. Standpuntbepaling van de Vlaamse Executieve (1983)

Deze standpuntbepaling ([*Swaelen, F.?*], [ca. 1983]) – daterend van 27 april 1983 – inzake de communautarisering van het onderwijs stelde dat een overdracht van bevoegdheden slechts mogelijk was mits een wijziging van artikel 59bis. Verder gaf dit document aan dat de huidige situatie onduidelijk was, mede door de verschillende interpretaties inzake artikel 59bis, alsook door het gegeven dat de verantwoordelijkheden van de verschillende beleidsinstanties niet nauwkeurig bepaald werden.

Dit bemoeilijkte – volgens de Vlaamse Executieve – een degelijk onderwijsbeleid. De Vlaamse Executieve vroeg dan ook, naast een gefaseerde communautarisering van het onderwijs, om duidelijke afspraken.

6.2.6. Conclusie

In de periode van de Nederlandse Cultuurraad lagen individuele meningen inzake onderwijs quasi altijd in de lijn van het partijstandpunt. Vermits de partijen er uiteenlopende meningen op nahielden, kwamen deze verschillen duidelijk tot uiting wanneer het onderwijsbeleid besproken werd.

Daar waar ten tijde van het beleid van de heer Calewaert vooral de bevoegdheidsverdeling aan de orde werd gesteld, leidde de nota van de heer Ramaekers voor de eerste keer tot een uitvoerige bespreking van het eigenlijke onderwijsbeleid binnen de Nederlandse Cultuurraad. Mevrouw Demeester-De Meyer beschouwde deze nota als *“een positieve evolutie in de verdere culturalisering van het onderwijsbeleid”* (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 4, p. 240).

Begin jaren '80 hadden zowel de heren Geens als Calewaert een verantwoordelijke taak binnen het Ministerie van Nationale Opvoeding. Een schrijven van de heer Calewaert aan de heer Geens toonde aan dat deze samenwerking op een bepaald moment niet zo vlot verliep. Meerdere mogelijke redenen werden hiervoor aangegeven, maar zonder bijkomende relevante correspondentie uit deze periode is het quasi onmogelijk te bepalen waarom de heer Calewaert stelde dat de heer Geens het onderwijsbeleid belemmerde.

Daar waar in 1970 de partijen inzake de communautarisering van het onderwijs er verschillende meningen op nahielden, toonde de standpuntbepaling van de Vlaamse Executieve in 1983 aan dat de Vlaamse partijen voorstander waren van deze communautarisering, op voorwaarde dat er duidelijke afspraken gemaakt werden.

6.3. De studietoelagen

Zoals reeds vroeger aangehaald, heerst er binnen de reeds bestaande studies veel onduidelijkheid met betrekking tot de overheveling van de studietoelagen. Volgens bepaalde bronnen werd deze materie reeds bij de staatshervorming van 1970 overgeheveld, andere bronnen stellen dat de overdracht pas plaatsvond na de staatshervorming van 1980. Feit is dat reeds in de jaren '70 de Nederlandse Cultuurraad zich boog over de studietoelagen.

6.3.1. Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen

Reeds eind 1972 werd in de plenaire vergaderingen aandacht geschonken aan de problematiek van de studietoelagen. De heer Henckens (CVP) stelde toen een vraag, gericht aan de Minister van Nationale Opvoeding. Het ging over de uitvoeringsbesluiten van de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en -leningen. Naast een aanpassing in de selectie-procedures vroeg de heer Henckens ook een verhoging van de studietoelagen:

Men zegt – maar ik heb daar nergens officieel een bevestiging van gezien of gehoord – dat het minimum 700 F zou zijn en het maximum 3 000 F.

Indien dat zo is dan meen ik te moeten zeggen dat een bedrag van 700 F zo minniem is dat het zijn doel zal voorbij schieten en geen nuttig effect [sic] zal sorteren, te meer dat de geest van de besprekingen in de commissie steeds geweest is: indien er onvoldoende financiële middelen zijn, dan moet men minder beurzen geven maar van een hoger bedrag en dit in de eerste plaats waar het het meest nodig is. Niemand kan mij overtuigen dat wanneer men 700 F geeft dit als compensatiemiddel nog enige betekenis kan hebben (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 2, p. 73).

Waarop de Minister van Nationale Opvoeding, de heer Willy Claes, aldus reageerde:

U hebt voor een gedeelte gelijk als U beweert dat een toelage van 750 F te laag is. Het is nochtans juist dat voor de leerplichtige mindervermogende leerlingen van het eerste jaar middelbaar onderwijs nu slechts een bedrag is voorzien van 750 F, hetgeen – dat wil ik gaarne toegeven – zeker onvoldoende is. Voor het tweede jaar zal het bedrag een gemiddelde van 3 000 F bereiken.

Voorlopig rekenen wij in het vijfjarenplan met een gemiddeld bedrag van 4 500 F voor de drie jaren van het lager middelbaar onderwijs. (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 2, p. 75)

Dit citaat van de heer Claes toont duidelijk aan dat het Nationaal Parlement bevoegd was voor de bepalingen aangaande de studietoelagen, alhoewel de Nederlandse Cultuurraad beschikte over deze budgetten (zie reeds eerder). Het is echter onduidelijk waarom de heer Henckens en de heer Claes verschillende bedragen vermeldden. De heer Henckens vermeldde in zijn betoog nooit het bedrag van “750 F” en de heer Claes sprak enkel en alleen van “750 F”.

Nog in datzelfde jaar 1972-1973 had de heer Laridon (BSP) opmerkingen betreffende het beleid inzake de studietoelagen:

Een andere zaak die ik hier wil naar voren brengen betreft de studietoelagen van het secundair onderwijs. U hebt daar in uw rede allusie op gemaakt, Mijnheer de Minister, Ik moet inderdaad zeggen dat aan deze hervorming, (...) , vooral positieve kanten zijn vooral wanneer U spreekt dat men tot een progressief systeem wil komen en de studiebeurs een recht zou worden daar waar zij vroeger als een gunst werd beschouwd.

Wat wel enigszins kritiek teweegbrengt, is het onderscheid dat werd gemaakt tussen schoolplichtigen en niet-schoolplichtigen. (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 4, pp. 133-134)

Ook de heer De Bondt (CVP) kaartte in het jaar 1971-1973 een discriminatie aan. Hij stelde een dringende vraag gericht aan de Minister van Nationale Opvoeding betreffende de discriminatoire behandeling van kinderen van gastarbeiders bij de toekenning van studietoelagen en -leningen (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 10, p. 367).

Dat de uitbetaling van de studietoelagen in de periode 1970-1988 niet altijd even vlot verliep, bleek uit de handelingen van de plenaire vergaderingen. Zo stelde de heer Monard (CVP) in het voorjaar van 1975 een vraag om uitleg gericht aan de Minister van Nationale Opvoeding (Vlaams Parlement, 2013e, nr. 12, p. 276). In het daaropvolgende jaar vroeg de heer Vandemeulebroucke (VU) uitleg aan de Minister van Nationale Opvoeding aangaande de laattijdige uitkering (Vlaams Parlement, 2013f, nr. 11, p. 432). Ook in 1980-1981 liet de uitbetaling van de studietoelagen op zich wachten. De heer Moors (CVP) richtte zich daarop tot de heer Geens voor meer uitleg (Vlaams Parlement, 2013m, nr. 8, p. 367).

De heer Kuijpers (VU) stelde in de Kamer dezelfde vraag aan de Minister van Nationale Opvoeding (Coens, 1965-1987, nr. 1238). De heer Moors stelde in het jaar 1982-1983 dan weer een vraag aan Gemeenschapsminister Lenssens (CVP) betreffende de berekening en de uitbetaling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs (Vlaams Parlement, 2013o, nr. 2, p. 17).

Ook aangaande wijzigingen in de criteria voor het toekennen van een studietoelage werd er aandacht besteed in de plenaire vergaderingen. Zo stelde in 1983-1984 de heer Gabriels (VU) een dringende vraag gericht aan Gemeenschapsminister Lenssens over de gevolgen van de toepassing van de aangekondigde fiscale maatregelen op de uitkering van studietoelagen aan kinderen uit gezinnen met vervangingsinkomens (Vlaams Parlement, 2013p, nr. 1, p. 8).

Ook de heer Vervaeke (VU) richtte zich in het jaar 1984-1985 tot de heer Lenssens. Hij stelde een dringende vraag over de ongerustheid die bij vele ouders was gerezen over het al dan niet toekennen van een reeds aangevraagde studietoelage naar aanleiding van onverwachte wijzigingen in het gezinsinkomen (Vlaams Parlement, 2013q, nr. 7, p. 188).

6.3.2. Informatie uit persoonlijke archieven

In het archief van het Nationaal Verbond voor het Katholiek Middelbaar Onderwijs (1950-1986) –het NVKMO – zijn verschillende documenten terug te vinden die aantonen dat in de periode 1970-1980 de daadwerkelijke bevoegdheid aangaande de studietoelagen en –leningen bij de Minister van Nationale Opvoeding lag. Zo wordt er in het archief onder meer verwezen naar het Koninklijk Besluit van 30 november 1973 betreffende de Raad van beroep van de Dienst voor studietoelagen en –leningen. Verder is in datzelfde archief een ministeriële circulaire – daterend van januari 1974 – terug te vinden betreffende de studietoelagen voor hoger onderwijs. Beide documenten waren afkomstig van het Ministerie van Nationale Opvoeding. Uit geen van beide documenten bleek dat er overleg was geweest met de Nederlandse Cultuurraad inzake deze materie. Het archief van het NVKMO (1950-1986) verwijst daarentegen wel nog naar een krantenartikel van de ‘Volksgazet’, daterend van 8 november 1972. Daarin wordt gesteld dat met betrekking tot de studietoelagen voor de Nederlandse Cultuurraad eenzelfde krediet werd overgemaakt als voor de uitvoering van de vorige wet.

In de periode 1980-1988 kaart een document uit het archief van de heer Swaelen ([ca. 1980]) de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs in 1980 aan. Volgens dat document was het departement Nationale Opvoeding bevoegd voor de studietoelagen en -leningen. In diezelfde periode verwijst de Christelijke Onderwijscentrale – de COC – (1945-2004) naar een document genaamd ‘Prioriteitenprogramma van de Christen-democraten inzake Nationale Opvoeding’, daterend van 6 juli 1981. Daarin werd verwezen naar het voorontwerp van decreet inzake studietoelagen, waarbij dit voorontwerp als prioritair punt naar voren geschoven werd.

Zoals reeds eerder gesteld, werden er door de Vlaamse Cultuurgemeenschap slechts twee decreten goedgekeurd, beiden betreffende het universitair onderwijs. Dus ook al noemde men het voorontwerp van decreet inzake studietoelagen een prioriteit, de Vlaamse Cultuurgemeenschap slaagde er niet in dit goed te keuren.

6.3.3. Conclusie

Zowel de handelingen van de plenaire vergaderingen, als documenten uit persoonlijke archieven, tonen aan dat de Nederlandse Cultuurraad wel degelijk bevoegd was voor de uitbetaling van de studietoelagen.

Dit impliceert dat de Nederlandse Cultuurraad kon beschikken over de budgetten van de studietoelagen. Daartegenover staat wel dat het Ministerie van Nationale Opvoeding bepaalde wie in aanmerking kwam voor een studietoelage, alsook het bedrag van de uitbetaling. Het feitelijke beleid inzake de studietoelagen en -leningen bleek dus eerder in handen te liggen van de Minister van Nationale Opvoeding, dan in de handen van de Nederlandse Cultuurraad en vervolgens van de Vlaamse Cultuurgemeenschap.

6.4. Onderwijs in Brussel

Volgens Goossens (1995) was de Nederlandse Cultuurraad reeds na de staatshervorming van 1970 bevoegd voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, daar waar Pelgrims (1983) stelde dat het Nationaal Parlement daarvoor bevoegd bleef. Toch werden in de periode 1970-1988 vier vragen om uitleg en één interpellatie besproken in de plenaire vergaderingen met betrekking tot het onderwijs in Brussel.

6.4.1. Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen

De eerste vraag om uitleg, gesteld in 1974-1975, kwam van de heer Lindemans (CVP) en was gericht aan de Minister van Nationale Opvoeding. Zijn vraag betrof de benoeming tot leraar van een groep leerkrachten aan het Hoger Rijksinstituut voor Vertalers en Tolken te Brussel (Vlaams Parlement, 2013e, nr. 16, p. 544). In een buitengewone zitting van het jaar 1977 stelde de Heer Walt Niel (PVV) een vraag om uitleg gericht aan de Minister van Nationale Opvoeding over de verbetering en de bevordering van het Nederlandstalig schoolbezoek in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad (Vlaams Parlement, 2013h, nr. 3, p. 30). In het parlementaire jaar 1977-1978 stelde de heer Valkeniers (VU) een vraag om uitleg aan de Minister van Nationale Opvoeding over de verlenging van de gunstmaatregel voor de Nederlandse voorschoolse instellingen te Brussel (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 10, p. 401). In het jaar 1981-1982 stelde diezelfde heer Valkeniers een vraag om uitleg gericht aan de toenmalige vice-voorzitter van de Vlaamse Executieve, tevens Gemeenschapsminister van Cultuur, de heer Poma (PVV). Zijn vraag betrof de NCC-campagne ter bevordering van het Nederlandstalig onderwijs te Brussel (Vlaams Parlement, 2013n, nr. 13, p. 372).

NCC staat voor Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie. In de loop van de jaren '80 had de NCC gerichte tweetalige promotiecampagnes gestuurd naar taalgemengde gezinnen. Bij die gezinnen was één van beide ouders Nederlandstalig, de andere Franstalig. De campagnes hadden tot doel het Nederlandstalig onderwijs te promoten als volwaardig alternatief voor hun kinderen. Volgens het NCC werden de kinderen enkel in het Nederlandstalig onderwijs twee- of meertalig (Vlaamse Gemeenschapscommissie, z.j.).

Naast deze voorgaande vragen, was er in de plenaire vergaderingen ook een interpellatie van de heer Anciaux (VU) in het jaar 1986-1987. Deze interpellatie, gericht aan de heer Kelchtermans (CVP), Gemeenschapsminister van Onderwijs en Vorming, betrof de noden van het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel (Vlaams Parlement, 2013s, nr. 37, p. 1536).

6.4.2. Informatie uit persoonlijke archieven

Een document getiteld 'optie voor de definitieve staats hervorming', daterend van 25 juni 1976, geschreven door de Christelijke Volkspartij, commissie staats hervorming, bepaalde het volgende aangaande het onderwijs in Brussel: *"De uitvoerende bevoegdheid op gebied van cultuur [sic], onderwijs en persoonsgebonden aangelegenheden zal in het Brussels gewest aan de Nederlandse en Franse Culturele Commissies worden toegekend."* (Archief CVP, 1945-1972; 1970-2007, 3.2.6).

Rond dezelfde periode schreef Minister Ramaekers een tekst (z.j.) aangaande 'maatregelen ten gunste van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel-Hoofdstad: "een positief bilan" '. Uit deze tekst blijkt dat hij als Minister van Nationale Opvoeding vrijwel onmiddellijk contact opnam met het NCC (Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie) en het VOC (Vlaams Onderwijscentrum Brussel). De heer Ramaekers noemde zichzelf in de tekst wel een Vlaams Minister, maar wanneer hij de beleidsmaatregelen opsomde die hij reeds verwezenlijkt had, verwees hij enkel naar Koninklijke Besluiten (Archief NSKO/VSKO, 1935-2005, 115).

6.4.3. Conclusie

Aangaande de bevoegdheidsverdeling van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel heerst er heel wat onduidelijkheid. Bestaande studies zijn het niet eens over de periode van overdracht. Ook de archieven en plenaire handelingen spreken elkaar tegen.

Daar waar een document uit 1976 stelt dat pas na de volgende staats hervorming de cultuurcommissies bevoegd zouden worden voor het onderwijs in Brussel, werd dit thema toch al eerder aangekaart in de Nederlandse Cultuurraad. De bespreking van het algemeen beleid inzake onderwijs in 1972-1973 (zie eerder) toonde al aan dat naast de feitelijke bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad, ook de actualiteit werd besproken. Men kan dus de handelingen van de plenaire vergaderingen niet als basis gebruiken om te stellen of het onderwijs in Brussel al dan niet tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad behoorde. De formulering van artikel 59bis van de grondwet kan deze onduidelijkheid met betrekking tot het onderwijs in Brussel mogelijks verklaren. Wanneer men het onderwijs in Brussel beschouwde als een materie die de schoolvrede aanbelangde, behoorde deze materie toe aan het Ministerie van Nationale Opvoeding. Wanneer men die mening niet was toegedaan, kon men deze materie beschouwen als een bevoegdheid van de Cultuurraden.

6.5. Het kunst- en muziekonderwijs

Volgens Coens (1989) werd in 1970 het kunstonderwijs langs Vlaamse zijde overgeheveld. De reeds bestaande studies vermeldden niets aangaande het muziekonderwijs.

6.5.1. Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen

Zowel het kunst- als het muziekonderwijs werden in de periode 1970-1988 meermaals aan de orde gesteld tijdens de plenaire vergaderingen¹². Daarnaast komt het kunstonderwijs ook terug in de begroting van de Nederlandse Cultuurraad.

Reeds in 1972-1973 werden twee vragen gesteld aangaande het Lemmensinstituut te Leuven (Vlaams Parlement, 2013b, nr. 2, p. 53 en nr. 13, p. 332), naast een vraag in 1974-1975 (Vlaams Parlement, 2013e, nr. 13, p. 332). In 1975-1976 werd een vraag gesteld aangaande het muziekonderwijs (Vlaams Parlement, 2013f, nr. 5, p. 152). Ook in het jaar 1977-1978 werd het muziekonderwijs aan de orde gesteld (Vlaams Parlement, 2013i, nr. 2, p. 106), later gebeurde dit ook nog in het parlementaire jaar 1982-1983 (Vlaams Parlement, 2013o, nr. 6, p. 153). In het parlementaire jaar 1983-1984 werden twee interpellaties aangaande het muziekonderwijs besproken (Vlaams Parlement, 2013p, nr. 5, p. 117 en nr. 21, p. 952). In het parlementaire jaar 1984-1985 werd de Rijksmuziekacademie te Antwerpen besproken (Vlaams Parlement, 2013q, nr. 1, p. 8). In datzelfde jaar kwam er een interpellatie en een vraag over het toekennen van een eerste prijs beiaard (Vlaams Parlement, 2013q, nr. 3, p. 74 en nr. 5, p. 138).

Voor het einde van het parlementaire jaar 1984-1985 richtte de heer Suykerbuyk (CVP) zich tot de heer Lenssens. Hij stelde hem een vraag over de rondetafelconferentie inzake het muziekonderwijs (Vlaams Parlement, 2013q, nr. 25, p. 972). In het parlementaire jaar 1985-1986 was er een interpellatie gericht aan de heer Kelchtermans, toenmalig Gemeenschaps-Minister van Onderwijs en Vorming betreffende de organisatie en de resultaten van de rondetafelconferentie inzake het muziekonderwijs (Vlaams Parlement, 2013r, nr. 10, p. 321).

In het parlementaire jaar 1986-1987 werden, naast één dringende vraag, twee interpellaties besproken. De dringende vraag betrof de kunsthumaniora van het Rijk (Vlaams Parlement, 2013s, nr. 13, p. 427). Datzelfde parlementaire jaar werd ook nog een interpellatie aan de orde gesteld betreffende het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel (Vlaams Parlement, 2013s, nr. 37, p. 1536). Later dat jaar werd een interpellatie aan de orde gesteld, betreffende de hervorming van het muziekonderwijs (Vlaams Parlement, 2013s, nr. 36, p. 1519).

¹² In tegenstelling tot de vorige stukken, heb ik er voor gekozen om aangaande het muziek- en kunstonderwijs geen gedetailleerde opsomming te geven, omdat dit te ver zou afwijken van het onderwerp. Alle vragen worden, inclusief referenties, wel kort overlopen.

Aangaande deze laatste interpellatie werd in het jaar 1987-1988 een motie ingediend (Vlaams Parlement, 2013t, nr. 1, p. 20).

De hervorming van het kunstonderwijs werd nog aan de orde gesteld tijdens de buitengewone zittingen van het jaar 1988. Mevrouw Maes diende toen een interpellatie in, gericht aan de heer Weckx, betreffende de invoering van de hervormingsplannen voor het kunstonderwijs (Vlaams Parlement, 2013u, nr. 10, p. 210).

6.5.2. Informatie uit persoonlijke archieven

De persoonlijke documenten vermelden niets over het kunst- en muziekonderwijs in de periode 1970-1980.

In de periode 1980-1988 kaart één document, uit het archief van de heer Swaelen ([ca. 1980]), de bevoegdheidsverdeling in 1980 inzake onderwijs aan. Volgens dat document was het departement Nationale Opvoeding bevoegd voor het kunstonderwijs. Aangaande het kunstonderwijs in diezelfde periode verwijst de Christelijke Onderwijscentrale –de COC – (1945-2004) naar een document genaamd ‘Prioriteitenprogramma van de Christen-democraten inzake Nationale Opvoeding’, daterend van 6 juli 1981. In dit document werd melding gemaakt van een prioritair punt aangaande het kunstonderwijs. Er diende zo snel mogelijk werk te worden gemaakt inzake de integratie van de dienst kunstonderwijs in het departement van Nationale Opvoeding. Nog volgens het prioriteiten-programma was de toenmalige situatie inzake de verdeling van de kredieten over Nationale Opvoeding en Vlaamse Gemeenschap enerzijds, en de afzonderlijke reglementering anderzijds, nadelig voor het kunstonderwijs (COC, 1945-2004, D74).

Dit laatste document lijkt de onduidelijkheid aangaande de bevoegdheden inzake het kunstonderwijs te bevestigen. Door te stellen dat de dienst kunstonderwijs geïntegreerd diende te worden binnen het Ministerie van Nationale Opvoeding, geeft het de indruk dat het kunstonderwijs onder de bevoegdheid van dat ministerie viel. Daarnaast stelt het document nochtans dat zowel het Ministerie van Nationale Opvoeding als de Vlaamse Cultuurgemeenschap instonden voor de kredieten van het kunstonderwijs en ook dat er sprake was van een afzonderlijke reglementering. Het document stelt echter niet hoe de verdeling inzake de kredieten was opgesteld in 1980, net zoals het niets vermeldt aangaande de bevoegdheden. De mogelijkheid bestaat dat het kunstonderwijs onder een gelijkaardig principe viel als de studietoelagen. Zoals reeds eerder aangegeven, was in de periode 1970-1980 de Nederlandse Cultuurraad bevoegd voor de budgetten van de studietoelagen, maar lag het feitelijke beleid in handen van het Ministerie van Nationale Opvoeding.

Een 'evaluatie van de zitting '83-'84 van de Vlaamse Raad', daterend van 3 juli 1984 en geschreven door de CVP-fractie, stelde dat er, om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen, dringend nood was aan de hervorming van het hoger en secundair kunstonderwijs. Dit document stelt echter niet wie, hetzij de Minister van Nationale Opvoeding, hetzij de Gemeenschapsminister van Onderwijs, verantwoordelijk was voor deze hervorming (Archief CVP, 1945-1972; 1970-2007, 4.7.20).

Naast de hervormingsplannen van het kunstonderwijs, zijn in het archief van Daniël Coens (1965-1987, nr. 1238) verschillende brieven terug te vinden aangaande de overheveling van het kunstonderwijs naar de gemeenschappen. Alle documenten, daterend uit 1983 en 1984, stelden dat het kunstonderwijs moest overgeheveld worden naar de gemeenschappen. Sommige brieven maakten zelfs duidelijk hoe de overdracht van het personeel moest plaatsvinden.

Er is in dit archief, noch in andere geconsulteerde archieven, ook maar iets terug te vinden aangaande de daadwerkelijke overheveling. Dit is tegenstrijdig met hetgeen Coens (1989) eerder stelde, namelijk dat langs Vlaamse zijde het kunstonderwijs in 1970 werd overgeheveld. Het is mogelijk dat slechts een bepaald gedeelte van het kunstonderwijs overgeheveld werd in 1970 en dat de documenten in het archief van Daniël Coens aantonen dat men in 1983-1984 het volledig kunstonderwijs wenste over te hevelen naar de gemeenschappen.

Bepaalde stukken van het kunstonderwijs waren na 1983-1984 overgeheveld, vermits het archief van Hugo Weckx (CVP) krantenartikels bevat aangaande de hervorming van het kunstonderwijs met beperkt leerplan (zie ook bespreking van de plenaire vergaderingen). Deze artikels, allen daterend van mei 1988, kaartten de protesten aan van de 'Werkgroep Kunst-
onderwijs' (Hugo Weckx, 1964-1995, 4.4). Deze werkgroep werd opgericht in 1982, zo stelt een document van het overlegcomité Regering-Executieven, daterend van 2 juni 1982. De werkgroep werd, samen met enkele andere werkgroepen, opgericht om de afbakening van de bevoegdheden tussen de Regering en de Executieven te onderzoeken (Jean-Luc Dehaene, 1964-1999, 719). Dit bevestigt de hypothese dat reeds voor 1982 – mogelijks reeds in 1970 – bepaalde delen van het kunstonderwijs tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad behoorden.

Uit krantenartikels, daterend mei 1988, bleek dat de kunstsector duidelijk zijn ongenoegen uitte aangaande de hervormingsplannen van de heer Weckx. Naast het overhandigen van 'protestbloemen', slaagde de werkgroep er in om 67 000 protestbrieven te verzamelen. Deze acties leidden er toe dat de heer Weckx beloofde om zijn hervormingsplannen met een jaar uit te stellen (Hugo Weckx, 1964-1995, 4.4). Op basis van deze belofte kan men er dus van uitgaan dat het kunstonderwijs pas hervormd werd na de staatshervorming van 1988.

Ook aangaande het muziekonderwijs, werden enkele documenten in de archieven teruggevonden die betrekking hadden op de periode 1980-1988.

Het document genaamd 'Prioriteitenprogramma van de Christen-democraten inzake Nationale Opvoeding', daterend van 6 juli 1981, verwees – naast een prioritair punt aangaande het kunst- onderwijs – ook naar een prioritair punt aangaande het muziekonderwijs, als deel van het kunstonderwijs. De Christen-democraten drongen in dit document aan *'op een spoedige beslissing inzake de herstructurering van het hoger muziekonderwijs en, als gevolg daarvan, van het secundair onderwijs'* (COC, 1945-2004, D74).

Zoals reeds eerder vermeld in de bespreking van de plenaire vergaderingen, organiseerde de heer Lenssens een rondetafelconferentie aangaande het muziekonderwijs.

In het archief van het NSKO/VSKO is een schrijven terug te vinden van de heer Lenssens, waarin hij stelde dat de installatievergadering van deze rondetafelconferentie zou plaatsvinden op 25 maart 1985 (NSKO/VSKO, 1935-2005, nr. 695). In het archief van de CVP (1945-1972; 1970-2007, 4.7.77) is een document, niet gedateerd weliswaar, van de heer Lenssens terug te vinden over deze conferentie. In het document werden enkele problemen aangekaart, mogelijke beperkingen aangaande de bevoegdheid werden in dit document niet geformuleerd.

6.5.3. Conclusie

Coens (1989) stelde dat het kunstonderwijs in 1970 werd overgeheveld naar de gemeenschappen. Vermits er documenten zijn die aantonen dat het Ministerie van Nationale Opvoeding bevoegd was voor het kunstonderwijs na 1970 en dat het kunstonderwijs terug komt in de begroting van de Nederlandse Cultuurraad, lijkt het er sterk op dat deze materie sinds 1970 deels de bevoegdheid was van het Ministerie van Nationale Opvoeding en deels van de Nederlandse Cultuurraad. In geen enkel document wordt echter een concrete bevoegdheids-afbakening duidelijk weergegeven.

Wel blijkt dat in 1985 de heer Lenssens bevoegd was voor minstens een deel van het muziekonderwijs, daar hij inzake deze materie een rondetafelconferentie inrichtte. Het kunstonderwijs met beperkt leerplan behoorde in 1988 zeker tot de bevoegdheden van de Vlaamse Cultuurgemeenschap, daar de petitie aangaande deze hervormingsplannen gericht was tot de heer Weckx, toenmalig Gemeenschapsminister van Onderwijs en Brusselse aangelegenheden.

6.6. Het zeevaartonderwijs

De reeds bestaande studies vermelden niets met betrekking tot de overdracht naar de regio's van het zeevaartonderwijs.

6.6.1. Bespreking tijdens de plenaire vergaderingen

In het parlementaire jaar 1972-1973 werd het zeevaartonderwijs voor de eerste keer aan de orde gesteld. Tijdens de begrotingsbesprekingen werd er aandacht besteed aan deze materie, waarbij de vraag werd gesteld of dit een bevoegdheid was van de Cultuurraden, hetzij van de nationale regering.

De heer Breyne (BSP) stelde dan ook voor om een speciale commissie op te richten die tot taak had het onderwijs in het algemeen te bestuderen (Vlaams Parlement, 2013b).

In het parlementaire jaar 1975-1976 vroeg de heer De Vlies (CVP) uitleg aan de Minister van Verkeerswezen en aan de Minister van Nationale Opvoeding. Zijn vraag om uitleg betrof de toestand van het Nederlandstalig Zeevaartonderwijs (Vlaams Parlement, 2013f, nr. 9, p. 299).

In het parlementaire jaar 1981-1982 diende de heer Desutter (CVP) een mondelinge vraag in over de herwaardering van het zeevisserijonderwijs, gericht aan de heer Lenssens. Deze vraag werd later dat parlementaire jaar aangekaart (Vlaams Parlement, 2013n, nr. 18, p. 541).

In het parlementaire jaar 1984-1985 richtte de heer Van Ooteghem (VU) een dringende vraag aan de heer Lenssens over de dringende opties voor het zeevisserijonderwijs (Vlaams Parlement, 2013q, nr. 28, p. 1030). Daar stelde de heer Lenssens dat het zeevisserijonderwijs werd gereorganiseerd bij besluit van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983.

6.6.2. Informatie uit persoonlijke archieven

In de geraadpleegde toegankelijke archieven van het KADOC was zeer weinig terug te vinden aangaande het zeevaartonderwijs. Enkel de archieven van de Christelijke Onderwijscentrale, de COC, (1945-2004, D74), het archief van Frank Swaelen ([ca. 1980]) en het archief van Daniël Coens (1965-1987, nr. 1238) bevatten documenten waarin het zeevaartonderwijs werd besproken.

Een document uit het archief van de heer Swaelen ([ca. 1980]) kaart de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs in 1980 aan. Volgens dat document was het departement Nationale Opvoeding bevoegd voor de het zeevaartonderwijs.

Namens de COC ging het over het document 'Prioriteitenprogramma van de Christendemocraten inzake Nationale Opvoeding', daterend van 6 juli 1981, waarnaar reeds werd verwezen. Dit document stelde dat het zeevaartonderwijs in 1981 viel onder de bevoegdheid van het Ministerie van Verkeerswezen, maar dat er onderhandelingen liepen in het kader van een overheveling naar het departement Nationale Opvoeding (COC, 1945-2004, D74).

Een nota van 13 april 1981, teruggevonden in het archief van Daniël Coens, geeft iets anders weer. Volgens deze nota behoorden het zeevaart- en zeevisserijonderwijs in 1981 tot de bevoegdheid van het Ministerie van Nationale Opvoeding, waarbij de administratie toebehoorde aan het Ministerie van Verkeerswezen. De nota opperde de mogelijkheid om deze administratie over te hevelen naar de Vlaamse Gemeenschap, maar stelde dat men in zeevaartkringen liever de administratie behield op het Ministerie van Verkeerswezen (Daniël Coens, 1965-1987, nr. 1238).

6.6.3. Conclusie

Reeds in 1972-1973 werd tijdens een plenaire vergadering de vraag gesteld of het zeevaartonderwijs al dan niet tot de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad behoorde. In het jaar 1975-1976 werd tijdens een plenaire vergadering een vraag gesteld aan de Ministers van Verkeerswezen en Nationale Opvoeding, hetgeen het idee versterkt dat de bevoegdheidsverdeling van het zeevaartonderwijs in 1981 ingericht was, zoals vermeld in de nota teruggevonden in het archief van Daniël Coens. Hoe de bevoegdheidsverdeling er uit zag na 1981 is nergens terug te vinden. Aangezien de heer Lenssens in het parlementaire jaar 1984-1985 stelde dat het zeevisserijonderwijs werd gereorganiseerd bij besluit van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983 kan men vermoeden dat de Vlaamse Cultuurgemeenschap sindsdien bevoegd was voor het zeevaartonderwijs, al moet men deze uitspraak met de nodige voorzichtigheid interpreteren¹³.

6.7. Besluit

Uit dit hoofdstuk blijkt nogmaals dat de Nederlandse Cultuurraad initieel veel moeite had met de omschrijving van artikel 59bis, zoals blijkt uit de bevoegdheidsverdeling aangaande het onderwijs in Brussel. Ondanks het uitgebreide bronnenmateriaal, blijft het onduidelijk welk beleidsniveau bevoegd was voor deze aangelegenheid. Daarnaast heeft dit hoofdstuk ook duidelijk gemaakt dat verantwoordelijk zijn voor het budgettaire aspect van een bepaalde onderwijsmaterie niet noodzakelijk impliceert dat men ook inzake het beleid verantwoordelijk was. Het beste voorbeeld om dit te verduidelijken betreft de studietoelagen. Het budget werd ingecalculeerd in de begroting van de Nederlandse Cultuurraad, daar waar het Ministerie van Nationale Opvoeding bepaalde wie in aanmerking kwam voor een studietoelage.

¹³ Ik beschik momenteel over te weinig informatie aangaande het zeevaartonderwijs, om met zekerheid te kunnen stellen of deze bevoegdheidsoverdracht in zijn geheel of slechts gedeeltelijk gebeurde. Aangaande het zeevaartonderwijs bevatten de geraadpleegde, lees toegankelijke, archieven, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het muziek- en kunstonderwijs, weinig tot geen informatie. De beschikbare informatie was bovendien vaak onvolledig.

Verder heeft dit deel ook aangetoond dat de bevoegdheidsoverdracht niet noodzakelijk naar aanleiding van een staatsvorming diende te gebeuren. Zo werden stukken van het kunstonderwijs en het zeevaartonderwijs in de periode 1980-1988 overgeheveld naar de gemeenschappen, maar niet tengevolge de staatsvorming van 1980.

Aangaande de laatste onderzoeksvraag, namelijk of er sprake was van inmenging van het Federale niveau en zo ja, op welke manier zich dat uitte, heb ik weinig tot geen aanwijzingen gevonden. Enkel dat ene schrijven van de heer Calewaert aan de heer Geens toont aan dat er sprake was van een 'belemmering' van het beleid tussen beide heren.

Zoals reeds eerder aangehaald kunnen verschillende verklaringen het gebrek aan dergelijke documenten verduidelijken. Ofwel bestaan zulke documenten gewoonweg niet, omdat er nooit inmenging heeft plaatsgevonden, ofwel zijn dergelijke documenten (nog) niet toegankelijk voor het publiek. Hoe dan ook, de onduidelijke formulering van artikel 59bis van de Grondwet kan men evenzeer interpreteren als een belemmering van het onderwijsbeleid in de Nederlandse Cultuurraad, vermits deze formulering ruimte liet voor verschillende invullingen en uiteenlopende interpretaties. Dit laatste leidde op haar beurt er toe dat tijdens de eerste jaren van de Nederlandse Cultuurraad er meer gediscussieerd werd over de invulling van dit grondwetsartikel dan over een eigen Vlaams onderwijsbeleid.

7. Algemeen besluit

Deze masterproef heeft duidelijk aangetoond dat de institutionele hervormingen in België stapsgewijs gebeurden. De staatshervorming van 1970 kwam pas tot stand na vele, al dan niet communautaire, spanningen in voorgaande decennia. Na deze staatshervorming werd het departement onderwijs in principe overgeheveld naar de Cultuurraden. Om de schoolvrede niet in het gedrang te brengen, werd in artikel 59bis van de grondwet een lijst met uitzonderingen ingebouwd, de zogenaamde residuaire bevoegdheden. Dit artikel stelde dat de Cultuurraden het recht kregen *'ieder wat hem betreft, bij decreet de culturele aangelegenheden, het onderwijs, met uitsluiting van wat betrekking heeft op de schoolvrede, de leerplicht, de onderwijsstructuren, de diploma's, de toelagen, de wedden, de schoolbevolkingsnormen en de samenwerking tussen de Cultuurgemeenschappen alsook de internationale culturele samenwerking te regelen'*. Deze uitzonderingen leidden er binnen de Nederlandse Cultuurraad toe dat er vele interpretaties bestonden aangaande de invulling van de bevoegdheden. Bovendien beperkten zij de mogelijkheden om een eigen Vlaams onderwijsbeleid uit te tekenen.

Het gegeven dat de Cultuurraden over weinig bevoegdheden beschikten en dat zij geen eigen regering hadden, zou onder meer leiden tot de staatshervorming van 1980. Deze staatshervorming mondde uit in de oprichting van de Executieven. Deze Executieven namen niet enkel de bevoegdheden van de Cultuurraden over, hun bevoegdhedenpakket werd ook uitgebreid. Op het vlak van het departement onderwijs veranderde er weinig. De Vlaamse Cultuurgemeenschap kreeg er amper nieuwe onderwijsbevoegdheden bij. Het zwaartepunt van het beleid lag nog steeds bij de Minister van Nationale opvoeding, bevoegd voor het Nederlands taalgedeelte. Nieuw na deze staatshervorming was wel dat Vlaanderen sindsdien een Gemeenschapsminister van Onderwijs had.

De staatshervorming van 1988 leidde er toe dat de reeds overgehevelde bevoegdheden verder werden gehomogeniseerd en uitgebreid. Zo werd onder meer het departement onderwijs grotendeels overgedragen naar de gemeenschappen. De meeste uitzonderingen in het grondwetsartikel 59bis werden geschrapt. Enkel het bepalen van het begin en het einde van de leerplicht, alsook het afbakenen van de minimumvoorwaarden voor het uitreiken van diploma's en het beheer van het pensioenstelsel van onderwijzenden, bleven federale materies. Om conflicten te vermijden werden in grondwetsartikel 17 waarborgen ingebouwd aangaande onder andere de vrijheid en de gelijkheid van het onderwijs. De bevoegdheid om over deze waarborgen te waken, werd toevertrouwd aan het Arbitragehof.

Tot zover de theorie. De uitvoering van artikel 59bis van de Grondwet bleek in de praktijk minder vanzelfsprekend tijdens die periode. De historisch-pedagogische onderzoeksliteratuur biedt geen klaarheid over de exacte invulling van de onderwijsbevoegdheden op Vlaams niveau in deze periode. Toch zijn er ondanks grote verschillen binnen de reeds bestaande studies, ook enkele overeenkomsten.

Binnen de onderzoeksliteratuur is men het eens over het gegeven dat naar aanleiding van de staatshervorming van 1970, het departement onderwijs in principe naar de Cultuurraden werd overgeheveld. Men is het ook eens over de exacte formulering van het grondwetsartikel 59bis die deze overdracht mogelijk maakte, maar men ontkent niet dat deze formulering tot verschillende interpretaties leidde. Daarnaast zijn meerdere bronnen het eens over het feit dat in de periode 1970-1988 in totaal zeven decreten werden goedgekeurd die werden geschreven door de commissie voor onderwijs. Meerdere bronnen geven ook aan dat deze zeven decreten allen betrekking hadden op het universitair onderwijs. Tot slot is er ook consensus dat het departement onderwijs na de staatshervorming van 1988 quasi volledig werd overgeheveld naar de gemeenschappen. Tot daar de overeenkomsten.

De verschillen die de onderzoeksliteratuur aangeeft met betrekking tot de onderwijsbevoegdheden zijn groot. Veel heeft te maken met de verschillende invullingen die gegeven worden aan artikel 59bis. Zowel de bestaande studies, als documenten uit verschillende archieven, naast de handelingen van de plenaire vergaderingen, bieden geen uitsluitsel aangaande de bevoegdheidsverdeling, uitgezonderd over het universitair onderwijs.

In deze masterproef werden enkele aspecten van het onderwijs verder uitgewerkt om te bepalen tot wiens bevoegdheid de specifieke materie behoorde.

Aangaande de studietoelagen tonen zowel de handelingen van de plenaire vergaderingen, als documenten uit persoonlijke archieven aan, dat de Nederlandse Cultuurraad bevoegd was voor de uitbetaling van de studietoelagen. Daartegenover stond dat het feitelijke beleid inzake de studietoelagen en -leningen eerder in handen lag van de Minister van Nationale Opvoeding.

Aangaande het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is de onduidelijkheid groot. Reeds bestaande studies spreken elkaar tegen en ook de handelingen van de parlementaire vergaderingen alsook de geraadpleegde archieven bieden geen uitsluitsel inzake deze materie. Hetzelfde geldt voor het kunst- en muziekonderwijs alsook voor het zeevaartonderwijs. Aangaande deze bevoegdheden zijn er aanwijzingen dat in de jaren '80 de Vlaamse Cultuurgemeenschap bevoegd was voor delen van deze aspecten. Gegevens die zwart op wit stellen wat wanneer werd overgedragen, werden echter niet teruggevonden, ondanks gerichte zoekacties in de handelingen van de plenaire vergaderingen en in meerdere archieven.

De formulering van artikel 59bis van de Grondwet liet dan ook ruimte voor meerdere invullingen. De verschillende partijen, die elk een eigen standpunt hadden inzake de communautarisering van het onderwijs, interpreteerden dit artikel dan ook op een dergelijke manier zodat de invulling van het grondwetsartikel in de lijn lag van hun partijstandpunt. Dit gegeven leidde, vooral in de beginjaren van de Nederlandse Cultuurraad, tot vele discussies aangaande de afbakening van de onderwijsbevoegdheden. Dit was een reden waarom een eigen Vlaams onderwijsbeleid moeilijk tot stand kwam.

Binnen de bestaande studies werden verschillende tegenstrijdigheden gevonden aangaande het Vlaams onderwijsbeleid. Ook de digitale databanken 'Vlaamse Codex' en 'Reflex Chrono', die beweren alle wetgeving voor de periode 1970-1988 te bevatten, bieden geen uitsluitel met betrekking tot het Vlaams onderwijsbeleid. Zowel aangaande het aantal goedgekeurde decreten als het aantal Besluiten van de Vlaamse Regering, geven beide databanken andere resultaten weer. Bij analyse van de weergegeven resultaten blijkt zelfs, dat van bepaalde van die decreten het verslag niet werd ingediend door de commissie voor onderwijs.

Feit is dat, op basis van de handelingen van de plenaire vergaderingen, binnen de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap zeer veel voorstellen van decreet werden ingediend die werden verwezen naar de commissie voor onderwijs. Ondanks dit aanzienlijk aantal voorstellen werden slechts zeven decreten goedgekeurd waarvan het voorstel van decreet werd verwezen naar de commissie voor onderwijs.

De handelingen van de plenaire vergaderingen, alsook documenten uit archieven, hebben aangetoond dat bevoegd zijn voor de budgetten niet noodzakelijk impliceert dat men ook bevoegd is voor het beleid aangaande die materie.

Aangaande de laatste onderzoeksvraag, namelijk of er sprake was van inmenging van het Federale niveau en indien dit zo was, op welke manier zich dat uitte, heb ik slechts één aanwijzing gevonden, die bovendien zeer vaag geformuleerd was. Ofwel bestaan dergelijke documenten niet, gewoonweg omdat er nooit officiële inmenging heeft plaatsgevonden, ofwel zijn dergelijke documenten niet toegankelijk voor het publiek.

Otto von Bismarck (1815-1895) zei ooit het volgende: *“Politiek is geen wetenschap, zoals veel heren professoren zich verbeelden, maar een kunst.”* Het analyseren van de onderwijsbevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap in de periode 1970-1988, valt inderdaad te vergelijken met de analyse van een kunstwerk. De omschrijving van een kunstwerk is vaak zeer eenduidig, soms zelfs simpel geformuleerd. Na het bestuderen van een kunstwerk blijkt soms dat de omschrijving de lading niet langer dekt.

Hetzelfde gebeurde bij deze masterproef. Bij aanvang van deze studie had ik zelf vijf onderzoeksvragen geformuleerd, waarvan het antwoord mij vrij eenvoudig leek te moeten zijn. De vragen waren inderdaad verstaanbaar, de antwoorden spijtig genoeg niet. Ondanks het raadplegen van de handelingen van de plenaire vergaderingen, naast publicaties uit het *Belgisch Staatsblad*, alsook documenten uit diverse toegankelijke archieven, ben ik er niet in geslaagd een eenduidig antwoord te formuleren op bepaalde onderzoeksvragen.

Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of het überhaupt mogelijk is om een dergelijke bevoegdheidsafbakening te formuleren. Een studie naar het Franstalig onderwijsbeleid in diezelfde periode kan misschien meer duidelijkheid verschaffen. Een studie waarbij dieper ingegaan wordt op de handelingen van de plenaire vergaderingen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, alsook de Senaat zou meer inzicht in deze materie kunnen bezorgen. Misschien dat een studie naar de bevoegdheidsverdeling in de jaren 1960 meer duidelijkheid kan bieden. Zoals reeds kort aangehaald werd in 1968 het departement Nationale Opvoeding gesplitst. Aangezien het onderwijs twee jaar later werd overgeheveld naar de Cultuurraden, zou een uitgebreide analyse van de eind jaren '60, begin jaren '70 mogelijks meer uitsluitsel kunnen bieden.

Het onderwijsbeleid in de periode vlak na de staatshervorming van 1988 verder bestuderen, is eveneens een optie. In deze masterproef werd reeds kort aangehaald dat in de periode volgend op de staatshervorming van 1988 er nog een Minister van herstructurering Nationale Opvoeding was. Mogelijks toont een studie over zijn beleid aan welke onderwijsbevoegdheden door hem behandeld werden, hetgeen potentieel meer inzicht kan verschaffen in de bevoegdheden van de Nederlandse Cultuurraad en de Vlaamse Cultuurgemeenschap in de periode 1970-1988.

8. Referentielijst

Archief Christelijke Onderwijscentrale (COC) (1945-2004). Algemeen regeringsbeleid (D74). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Christelijke Volkspartij/Pari Social Chrétien (CVP/PSC) en de Christelijke Volkspartij (1945-1972; 1970-2007). Commissie staats hervorming (3.2.6). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Christelijke Volkspartij/Pari Social Chrétien (CVP/PSC) en de Christelijke Volkspartij (1945-1972; 1970-2007). Documentatiedossier "Onderwijs en wetenschapsbeleid" (4.7.77). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Christelijke Volkspartij/Pari Social Chrétien (CVP/PSC) en de Christelijke Volkspartij (1945-1972; 1970-2007). Documentatiedossier "Vlaamse Raad" (4.7.20). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Daniël Coens (1965-1987). Kabinet Geens (nr. 1238). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Hugo Weckx (1964-1995). Losse bijdragen 1988-1991 (4.4). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Jean-Luc Dehaene (1964-1999). Overlegcomité Regering-Executieven, maart-juni 1985 (Ministeriële vergaderingen, 719). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (NSKO)/Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) (1935-2005). Contacten met Vlaamse, Brusselse, Waalse en Duitstalige overheden (1981-1989) (nr. 695). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (NSKO)/Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) (1935-2005). Ministerie van Onderwijs (nr. 115). KADOC, KULeuven, Leuven.

Archief Nationaal Verbond voor het Katholiek Middelbaar Onderwijs (1950-1986). Documenten studietoelagen en -leningen (nr. 164). KADOC, KULeuven, Leuven.

Art. 4, 5 bijzondere wet 8 augustus 1980 betreffende de hervorming der instellingen, *Belgisch Staatsblad*, 15 augustus 1980, 9434.

Beke, W. (2008). Christendemocratie. Van Christelijke naar Vlaamse Volkspartij. In L. Sanders & C. Devos (red.), *Politieke ideologieën in Vlaanderen: liberalisme, socialisme, christendemocratie, Vlaams-nationalisme, ecologisme* (pp. 237-318). Antwerpen: Standaard.

Beyen, M., & Destatte, P. (2009). De grenzen van de communautaire logica: de Franse en Duitstalige gemeenschappen. In V. Dujardin, M. Dumoulin, M. Beyen, E. Gerard, & M. Van den Wijngaert (red.), *Nieuwe geschiedenis van België III: 1950-heden* (pp. 1844-1910). Tielt: Lannoo.

[Bijzonder decreet betreffende de Vlaamse Autonome Hogescholen] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1000612¶m=informatie>

[Bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschaps-onderwijs] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=20603

Blanpain, R. (1988). *Bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten*. Brugge: Die Keure.

Bouveroux, J. (2011). *De barst in België ... is er altijd al geweest*. Leuven: Van Halewyck.

Bouveroux, J., & Huyse, L. (2009). *Het onvoltooide land*. Leuven: Van Halewyck.

Coens, D. (z.j.). [Brief van de heer Calewaert aan de heer Geens]. KADOC, KULeuven, Leuven.

Coens, D. (1987). *Over politiek voor gewone mensen: politici in België*. Antwerpen: Standaard.

Coens, D. (1989). *Met een nieuwe lei: over de toekomst van het onderwijs in Vlaanderen*. Brugge: String.

Counet, E., & Ruijsenaars, A. (1991). Analyserend deel, thema 3: Het buitengewoon onderwijs. In J. Vanderhoeven (red.), *Het educatief bestel in België: van convergentie naar divergentie* (pp. 205-222). Brussel: Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs.

[Decreet betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire inrichtingen van het Rijk] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1009874¶m=informatie>

[Decreet houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de wetenschappen, groep biologie, de farmaceutische wetenschappen, de geneeskundige wetenschappen, de diergeneeskundige wetenschappen, de tandheelkunde en landbouwkundig ingenieur, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1008693¶m=informatie>

[Decreet houdende aanvulling van de taalregeling in het onderwijs] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1012467¶m=informatie>

[Decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1007916¶m=informatie>

[Decreet houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1007219¶m=informatie>

[Decreet houdende organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1001935¶m=informatie>

[Decreet houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1008161¶m=informatie>

[Decreet tot oprichting van het “Collegium Trilingue”] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1012422¶m=informatie>

[Decreet tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1010258¶m=informatie>

[Decreet van 11 mei 1973 tot oprichting van het “Collegium Trilingue”] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=39270

[Decreet van 21 december 1976 houdende organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=36967

[Decreet van 28 maart 1978 tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=31991

[Decreet van 1 augustus 1978 houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=32570

[Decreet van 4 april 1980 betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire inrichtingen van het Rijk] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=31289

[Decreet van 16 november 1983 houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de wetenschappen, groep biologie, de farmaceutische wetenschappen, de geneeskundige wetenschappen, de diergeneeskundige wetenschappen, de tandheelkunde en landbouwkundig ingenieur, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=28389

[Decreet van 27 november 1984 houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de Staat] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=27204

[Decreet van 30 mei 1985 houdende instemming met de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=23973

[Decreet van 13 april 1988 tot bepaling van de gevallen en de modaliteiten waarbij de Vlaamse regering kan overgaan tot onteigeningen ten algemene nutte inzake de culturele, persoons-gebonden en onderwijsaangelegenheden] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=19628

De Groof, J. (1989). *De grondwetsherziening van 1988 en het onderwijs: de schoolvrede en zijn toepassing*. Brussel: CEPESS.

De Groof, J. (1996). *De Schoolpactwetgeving: Coördinatie en annotatie*. Antwerpen: Kluwer rechtswetenschappen België.

De Vries, R. (2010). *Vlaams Eurydice rapport 2010: Overzicht van het onderwijsbeleid en de onderwijsorganisatie in Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap afdeling Internationale Relaties departement Onderwijs en Vorming.

De Wever, B., & Vrints, A. (2008). Vlaams-Nationalisme. Natievorming, ideologie en politieke stroming. In L. Sanders & C. Devos (red.), *Politieke ideologieën in Vlaanderen: liberalisme, socialisme, christendemocratie, Vlaams-nationalisme, ecologisme* (pp. 141-236). Antwerpen: Standaard.

Devos, C., & Boucké, T. (2008). Socialisme. Op zoek naar de maakbare samenleving. In L. Sanders & C. Devos (red.), *Politieke ideologieën in Vlaanderen: liberalisme, socialisme, christendemocratie, Vlaams-nationalisme, ecologisme* (pp. 141-236). Antwerpen: Standaard.

- Executieve van de Nederlandse Gemeenschap en het Vlaamse gewest (1980). *Eén regering voor de Vlamingen: de Executieve van de Nederlandse Gemeenschap en het Vlaamse gewest in de onmiddellijke fase van de staatsvorming*. Brussel: Executieve van de Nederlandse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.
- Fosty, G., Gaignage, R., & Verhoeven, J. (1991). Analyserend deel, thema 10: Communautarisering, decentralisering, deconcentratie en deregulering. In J. Vanderhoeven (red.), *Het educatief bestel in België: van convergentie naar divergentie* (pp. 401-423). Brussel: Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs.
- Geysels, J., & Mertens, J. (2008). Ecologisme. De vrijheid van grenzen. In L. Sanders & C. Devos (red.), *Politieke ideologieën in Vlaanderen: liberalisme, socialisme, christendemocratie, Vlaams-nationalisme, ecologisme* (pp. 381-432). Antwerpen: Standaard.
- Goossens, M. (1995). *Ontstaan en groei van het Vlaams Parlement: 1970-1995*. Kapellen: Pelckmans.
- Goossens, M. (2002). *Dertig jaar parlement: historiek en dynamiek van een parlementaire instelling*. Brussel: Vlaams Parlement.
- Goossens, M., & Van den Wijngaert, M. (2011). Inleiding. In M. Van den Wijngaert (red.), *Van een unitair naar een federaal België: 40 jaar beleidsvorming in gemeenschappen en gewesten (1971-2011)* (pp. 13-14). Brussel: ASP Editions.
- Heylen, W., & Van Hecke, S. (2008). *Regeringen die niet regeren: het malgoverno van de Belgische politiek (1977-1981)*. Leuven: LannooCampus.
- [Informatie Belgisch Staatsblad] (z.j.). Geraadpleegd op <http://www.belgielex.be/info/db/justitie-justice/staatsblad/nl/index.html>
- Keirse, K., & Gerard, E. (2011). Decretale stappen in het Vlaams onderwijsbeleid (1971-2010). In M. Van den Wijngaert (red.), *Van een unitair naar een federaal België: 40 jaar beleidsvorming in gemeenschappen en gewesten (1971-2011)* (pp. 85-104). Brussel: ASP Editions.

[Koninklijk Besluit houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket] (2013). Geraadpleegd op <http://www.codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1002513¶m=informatie>

Koninklijk Besluit van 30 augustus 1984 houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket, *Belgisch Staatsblad*, 5 september 1984, 12239-12246.

[Koninklijk besluit van 30 augustus 1984 houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket] (2013). Geraadpleegd op http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono&c=detail_get&d=detail&docid=26998&tab=articles

Laridon, A., & Mertens, J. (1988). *Schoolstrijd en schoolpact*. Oostende: Vermeulenfonds.

Leirman, W., Leurin, M., & Vanderhoeven, J. (1991). Analyserend deel, thema 6: Immigranten en onderwijs. In J. Vanderhoeven (red.), *Het educatief bestel in België: van convergentie naar divergentie* (pp. 285-330). Brussel: Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs.

Lejeune, J., & Vanderhoeven, J. (1991). Beschrijvend deel, het formele onderwijsbestel. In J. Vanderhoeven (red.), *Het educatief bestel in België: van convergentie naar divergentie* (pp. 33-103). Brussel: Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs.

Pelgrims, A. (1983). *Onderwijs en politiek in Vlaanderen: stand van zaken*. Leuven: Acco.

Platel, M. (2004). *Communautaire geschiedenis van België, van 1830 tot vandaag*. Leuven: Davidsfonds.

[Reflex databanken] (2013). Geraadpleegd op <http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/?lang=nl>

Ruymen, M. (1979). *De onderwijsbevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad 1971-1979* (Ongepubliceerde licentieverhandeling). Rijksuniversiteit Gent, Faculteit Rechtsgeleerdheid.

- Services du Premier Ministre (1982). *De ministeries van de gemeenschappen en de gewesten: de staatsvorming*. Brussel: Belgisch Staatsblad.
- Stouthuysen, P. (2008). Liberalisme. Het primaat van de individuele autonomie. In L. Sanders & C. Devos (red.), *Politieke ideologieën in Vlaanderen: liberalisme, socialisme, christendemocratie, Vlaams-nationalisme, ecologisme* (pp. 87-140). Antwerpen: Standaard.
- [Swaelen, F.?]. [ca. 1980]. *Bevoegdheidsverdeling van Nationale Opvoeding*. Ongepubliceerd manuscript. KADOC, KULeuven, Leuven.
- [Swaelen, F.?]. [ca. 1983]. *Standpuntbepaling van de Vlaamse Executieve i.v.m. "de kommunautarisering van het onderwijs"*. Ongepubliceerd manuscript. KADOC, KULeuven, Leuven.
- Van den Wijngaert, M. (2011). Van een unitair naar een federaal België. In M. Van den Wijngaert (red.), *Van een unitair naar een federaal België: 40 jaar beleidsvorming in gemeenschappen en gewesten (1971-2011)* (pp. 19-32). Brussel: ASP Editions.
- Van Haegendoren, M. (1983). *Van taalstrijd tot staatsvorming*. Leuven: Davidsfonds.
- Vanderhoeven, J. (1991). *Het educatief bestel in België: van convergentie naar divergentie*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs.
- Verhoeven, J., & Elchardus, M. (2000). *Onderwijs: een decennium Vlaamse autonomie*. Kapellen: Pelckmans.
- Verhoeven, J., & Ory, G. (2001). *Onderwijsontwikkelingen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement onderwijs.
- Vlaams Ministerie van Onderwijs en vorming (z.j.). *Historisch overzicht van de studiefinanciering door de overheid*. Geraadpleegd op <http://www.ond.vlaanderen.be/studietoelagen/beleidsinfo/historiek.htm>

Vlaams Parlement (2013a). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1971-1972*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1971-1972

Vlaams Parlement (2013b). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1972-1973*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1972-1973

Vlaams Parlement (2013c). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1973-1974*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1973-1974

Vlaams Parlement (2013d). *Handelingen van de plenaire vergadering, buitengewone zittingen 1974*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=BZ+1974

Vlaams Parlement (2013e). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1974-1975*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1974-1975

Vlaams Parlement (2013f). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1975-1976*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1975-1976

Vlaams Parlement (2013g). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1976-1977*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1976-1977

Vlaams Parlement (2013h). *Handelingen van de plenaire vergadering, buitengewone zittingen 1977*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=BZ+1977

Vlaams Parlement (2013i). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1977-1978*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1977-1978

Vlaams Parlement (2013j). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1978-1979*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1978-1979

Vlaams Parlement (2013k). *Handelingen van de plenaire vergadering, buitengewone zittingen 1979*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=BZ+1979

Vlaams Parlement (2013l). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1979-1980*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1979-1980

Vlaams Parlement (2013m). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1980-1981*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1980-1981

Vlaams Parlement (2013n). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1981-1982*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1981-1982

Vlaams Parlement (2013o). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1982-1983*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1982-1983

Vlaams Parlement (2013p). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1983-1984*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1983-1984

Vlaams Parlement (2013q). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1984-1985*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1984-1985

Vlaams Parlement (2013r). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1985-1986*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1985-1986

Vlaams Parlement (2013s). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1986-1987*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1986-1987

Vlaams Parlement (2013t). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1987-1988*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1987-1988

Vlaams Parlement (2013u). *Handelingen van de plenaire vergadering, buitengewone zittingen 1988*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=BZ+1988

Vlaams Parlement (2013v). *Handelingen van de plenaire vergadering, zittingsjaar 1988-1989*. Geraadpleegd op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/resultaat.action?pContext=OUDE_DOCS&hand_plen=On&selectId=7&groupingIds=8&groupValues=1988-1989

Vlaams Parlement (2013w). *Ontwerp van decreet houdende instemming met de Overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979*. Geraadpleegd op <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1984-1985/g298-1.pdf>

Vlaams Parlement (2013x). *Verslag van het ontwerp van decreet tot bepaling van de gevallen en de modaliteiten waarbij de Vlaamse Executieve kan overgaan tot onteigeningen ten algemene nutte inzake de culturele, persoonsgebonden en onderwijsaangelegenheden*. Geraadpleegd op <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/bz1988/g60-3.pdf>

Vlaams Parlement (2013y). *Verslag van het voorstel van decreet tot wijziging van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs*. Geraadpleegd op <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1971-1972/g16-4.pdf>

[Vlaamse Codex] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Algemeen/Introductie.aspx>

Vlaamse Gemeenschapscommissie (z.j.). *Over het Brussels Nederlandstalig onderwijs*. Geraadpleegd op <http://www.vgc.be/Onderwijs/Onderwijsbeleid+van+de+VGC/Over+het+Brussels+Nederlandstalig+onderwijs/geschiedenis.htm>

[Wetsontwerp houdende goedkeuring van de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979] (2013). Geraadpleegd op <http://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=flwb&language=nl&cfm=/site/wwwcfm/flwb/flwbn.cfm?dossierID=0474&legislat=GENESIS/45&inst=K>

[Zoekresultaten besluit van de Vlaamse regering Reflex Chrono] (2013). Geraadpleegd op <http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono>

[Zoekresultaten Besluiten van de Vlaamse Regering Vlaamse Codex] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Zoekresultaten.aspx>

[Zoekresultaten decreten Reflex Chrono] (2013). Geraadpleegd op <http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono>

[Zoekresultaten decreten Vlaamse Codex] (2013). Geraadpleegd op <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Zoekresultaten.aspx>

[Zoekresultaten Ministeriële besluiten van de Vlaamse Overheid Reflex Chrono] (2013). Geraadpleegd op <http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono>

[Zoekresultaten omzendbrieven Reflex Chrono] (2013). Geraadpleegd op <http://reflex.raadvst-consetat.be/reflex/index.reflex?page=chrono>

9. Bijlagen

Bijlage 1: artikel 17 van het Koninklijk besluit houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket

Art. 17.

§1 Een leergang voor aanpassing aan de onderwijstaal mag georganiseerd worden naar rata van drie lestijden per week ten voordele van staatloze leerlingen of leerlingen van vreemde nationaliteit:

1° van wie de moedertaal of gebruikelijke taal een andere is dan de onderwijstaal

2° die het lager onderwijs in ons land nog niet gedurende die volledige schooljaren volgden, en de onderwijstaal niet voldoende kennen om zich met goed gevolg aan te passen aan de activiteiten van de klas waar ze ingeschreven zijn;

3° van wie de ouders of de personen aan wier hoede het kind is toevertrouwd, in België gedomicilieerd zijn of er verblijven en de Belgische nationaliteit niet bezitten.

§2 De leergang bedoeld in §1 wordt gegeven door een bijzonder leermeester, houder van het diploma van onderwijzer.

De leergang mag ingesteld worden in elke school waar er ten minste tien leerlingen zijn die voldoen aan de gestelde voorwaarden.

§3 Het aantal lestijden per school ten behoeve van de leerlingen, bedoeld in §1, wordt als volgt bepaald:

van 10 tot 20 leerlingen: 3 lestijden

van 21 tot 44 leerlingen: 6 lestijden

van 45 tot 59 leerlingen: 9 lestijden

van 60 tot 74 leerlingen: 12 lestijden

van 75 tot 89 leerlingen: 15 lestijden

en per 15 leerlingen: +3 lestijden

§4 De leergang wordt gegeven tijdens de normale openingsuren van de school.

Artikel 17 van het Koninklijk Besluit van 30 augustus 1984 houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket, *Belgisch Staatsblad*, 5 september 1984, 12244.

Bijlage 2: chronologisch overzicht van de voorstellen van decreet die werden ingediend en verzonden naar de commissie voor onderwijs (1970-1988)

1971-1972

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer De Keersmaecker tot de oprichting van Nederlandstalige scholen voor kunstonderwijs in het arrondissement Brussel-Hoofdstad;
- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot oprichting van een nationaal pedagogisch studiecentrum voor de Nederlandse cultuurgemeenschap;
- een voorstel van decreet van de heer Vanackere betreffende de plastische en muzikale vorming in jeugdateliers en jeugdmuziekscholen;
- een voorstel van decreet van de heer Bascour betreffende de pedagogische vorming van de doctors en licentiaten in de rechten werkzaam in het onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer van Waterschoot tot oprichting van het “Collegium Trilingue” (Vlaams Parlement, 2013a).

1972-1973

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot aanvulling van de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en studieleningen;
- een voorstel van decreet van de heer De Clerq tot democratisering van de cultuur door middel van school- en televisieonderricht;
- een voorstel van decreet van mevrouw Lahaye-Duclos tot oprichting van een vrije leerstoel “Geschiedenis van de vrouwenbeweging” in het universitair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Vanackere betreffende de aggregatie van het hoger secundair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Kempinaire ter aanmoediging van het gebruik van het Algemeen Beschaafd Nederlands in het onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Boel tot instelling van wetenschappelijke doctoraten op grond van publicaties;
- een voorstel van decreet van de heer Bascour tot instelling van de aggregatie van het hoger secundair onderwijs voor de licentiaten-vertalers en licentiaten-tolken;
- een voorstel van decreet van de heer Poma betreffende de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heer Rombaut tot verbetering van de in de schoolboeken gebruikte taal;
- een voorstel van decreet van de heer Coens tot oprichting van vrije werkplaatsen voor volwassenen bij de avondinrichtingen voor kunstonderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Diegenant betreffende de in het buitenland gevestigde Belgische scholen van het Nederlandse taalstelsel;
- een voorstel van decreet van mejuffrouw Devos betreffende de Nederlands-Vlaamse culturele integratie op het niveau van de leerkrachten;
- een voorstel van decreet van de heer Boel betreffende de opleiding van culturele en maatschappelijke animatoren;
- een voorstel van decreet van de heer Flamant tot aanvulling van de wetgeving op de uitreiking van het diploma van licentiaat in de Germaanse filologie;
- een voorstel van decreet van de heer Van Hoorick tot instelling van een interuniversitair studiecentrum voor polemologie;
- een voorstel van decreet van de heer Vanackere tot erkenning van de in Nederland uitgereikte universitaire diploma's;
- een voorstel van decreet van de heer van Waterschoot betreffende de didactische centra;
- een voorstel van decreet van de heer Raskin tot invoering van een cursus “Geschiedenis van de Vlaamse Beweging” in de studies leidend tot het licentiaat in de geschiedenis;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon tot oprichting van een pluralistisch centrum voor bijscholing van de leerkrachten;

- een voorstel van decreet van de heer Boel tot het organiseren van een opleiding “expressie door woord en gebaar”;
- een voorstel van decreet van de heer De Keersmaeker tot aanvulling van de wetgeving betreffende de studies leidend tot het licentiaat in de Romaanse filologie (Vlaams Parlement, 2013b).

Voorstellen van decreet die eerst verwezen werden naar de commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming en sport:

- een voorstel van decreet van de heer Henckens tot invoering van een pedagogische begeleiding voor werkende jongeren tot 18 jaar;
- een voorstel van decreet van de heer Boey houdende invoering, op kosten van de Staat, van zwemlessen ten voordele van alle leerlingen die het lager onderwijs volgen;
- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren betreffende de steunverlening voor cursussen maatschappelijk dienstbetoon (Vlaams Parlement, 2013b).

1973-1974

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Boel tot inrichting van een weekenduniversiteit in de Rijksuniversiteit te Gent;
- een voorstel van decreet van de heer Coppieters tot afschaffing van de vierde-graadklassen in het lager onderwijs (Vlaams Parlement, 2013c).

Buitengewone zittingen 1974

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot oprichting van een nationaal pedagogisch studiecentrum voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap;
- een voorstel van decreet van de heer Boel tot oprichting van een “open universiteit”;
- een voorstel van decreet van de heer Rombaut tot organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking;
- een voorstel van decreet van de heer Février tot oprichting van een interuniversitaire opleiding met het oog op een betere kennis van het Groot-Hertogdom Luxemburg;
- een voorstel van decreet van de heer De Grève betreffende de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot vervanging van de termen ‘bewaarscholen’ en ‘bewaarschoolonderwijzeressen’ door de termen ‘kleuterscholen’ en ‘kleuteronderwijzeressen’ in alle wettelijke en officiële teksten;
- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot wijziging van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen;
- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren tot bepaling van de voertaal van het hoger onderwijs in het Nederlandse taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heer Vandemeulebroucke tot regeling van het onderricht in de vreemde talen in het Nederlands taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heer Boel betreffende de opleiding van de culturele en maatschappelijke animatoren;
- een voorstel van decreet van de heer Vandemeulebroucke tot invoering van de tweede-taalkeuze in het lager onderwijs in het Nederlandse taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heer Wijninckx tot aanvulling van de wet van 5 maart 1965 op het schriftelijk onderwijs (Vlaams Parlement, 2013d).

Voorstellen van decreet (aanhangig gemaakt)

- een voorstel van decreet van de heer Henckens tot invoering van een pedagogische begeleiding voor werkende jongeren tot 18 jaar;
- een voorstel van decreet van de heer Kempinaire ter aanmoediging van het gebruik van het Algemeen Beschaafd Nederlands in het onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Coens tot oprichting van vrije werkplaatsen voor volwassenen bij de avondinrichtingen voor kunstonderwijs;

- een voorstel van decreet van de heer Diegenant betreffende de in het buitenland gevestigde Belgische scholen van het Nederlandse taalstelsel;
- een voorstel van decreet van de heer van Waterschoot betreffende de didactische centra;
- een voorstel van decreet van de heer Coppieters tot afschaffing van de vierde-graadklassen in het lager onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon tot oprichting van een pluralistisch centrum voor bijscholing van de leerkrachten (Vlaams Parlement, 2013d).

1974-1975

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Vandemeulebroucke houdende verbod tot inrichting van naschoolse facultatieve taalcursussen in schoolinstellingen voor lager onderwijs in het Nederlands taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van een Bestuurschool voor het Rijkspersoneel;
- een voorstel van decreet van mevrouw Nauwelaerts-Thues tot oprichting van een vrije leerstoel "Geschiedenis van de vrouwenbeweging" in het universitair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers tot invoering van het creatief musiceren in het lager onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Février betreffende de pedagogische vorming van de doctors en licentiaten in de rechten werkzaam in het onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Vanhaegendoren houdende instelling van wettelijke diploma's van kandidaat, licentiaat en doctor in de humane voedingsleer;
- een voorstel van decreet van de heer Sprokeels houdende instelling van een licentiaat in de bedrijfskunde;
- een voorstel van decreet van de heer Bouwens houdende inrichting van een voortdurende bijscholing van de leerkrachten door middel van schriftelijk onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Van Hoorick houdende instelling van een Interuniversitair Overlegorgaan voor Polemologisch Onderzoek;
- een voorstel van decreet van de heer Content houdende organisatie van een omscholing voor de licentiaten in de geschiedenis;
- een voorstel van decreet van de heer Vandemeulebroucke houdende toekenning van studietoelagen en studieverleningen aan bepaalde zittenblijvers;
- een voorstel van decreet van de heer Février tot instelling van jeugdparlementen in de Rijksinrichtingen voor middelbaar en technisch onderwijs (Vlaams Parlement, 2013e).

1975-1976

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Monard tot wijziging van de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en studieleningen;
- een voorstel van decreet van de heer Wyninckx betreffende de uitreiking van een getuigschrift in de menselijke ecologie (Vlaams Parlement, 2013f).

1976-1977

Geen voorstellen ingediend

Buitengewone zittingen 1977

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Coens tot oprichting van vrije werkplaatsen voor volwassenen bij de avondinrichtingen voor kunstonderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Van In houdende verbod tot oprichting van naschoolse facultatieve taalcursussen in schoolinrichtingen voor lager onderwijs in het Nederlandse taalgebied;
- een voorstel van decreet van mevrouw Maes houdende toekenning van studietoelagen en studieleningen aan bepaalde zittenblijvers (Vlaams Parlement, 2013h).

Voorstellen van decreet (aanhangig gemaakt):

- een voorstel van decreet van de heer Diegenant betreffende de in het buitenland gevestigde Belgische scholen van het Nederlandse taalstelsel;
- een voorstel van decreet van de heer De Grève betreffende de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon tot oprichting van een pluralistisch centrum voor bijscholing van de leerkrachten;
- een voorstel van decreet van de heer van Waterschoot betreffende de didactische centra;
- een voorstel van decreet van de heer Henckens tot invoering van een pedagogische begeleiding voor werkende jongeren tot 18 jaar;
- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers houdende invoering van het creatief musiceren in het lager onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers tot oprichting van een nationaal pedagogisch studiecetrum voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap;
- een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van een Bestuurschool voor het Rijkspersoneel;
- een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van schoolparlementen in de rijksinstellingen voor middelbaar en technisch onderwijs en voor normaalonderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Sprockeels houdende instelling van een licentiaat in de bedrijfskunde (Vlaams Parlement, 2013h).

1977-1978

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Bascour tot oprichting van een vrije leerstoel “geschiedenis van de Vlaamse Beweging” in het universitair onderwijs;
- een voorstel van decreet van mevrouw De Loore-Raeymaekers houdende verplichte invoering van ecologie als vak in de respectieve leerprogramma’s voor het lager en het secundair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Swaelen tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen;
- een voorstel van decreet van de heer Gabriels houdende verplichte invoering van het vak ecologie in het lager en in het secundair onderwijs (Vlaams Parlement, 2013i).

1978-1979

Geen voorstellen ingediend

Buitengewone zittingen 1979

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van de heer Swaelen houdende toekenning van studietoelagen en studieleningen aan bepaalde zittenblijvers;
- een voorstel van decreet van de heer Somers tot bevordering van de beiaardkunst in Vlaanderen;
- een voorstel van decreet van de heer Jorissen houdende oprichting van een fonds ter bevordering van de publicatie van recente studies over de geschiedenis van de arbeidersbeweging in Vlaanderen en over de geschiedenis van de Vlaamse beweging;
- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers tot oprichting van een nationaal pedagogisch studiecetrum voor de Nederlandse cultuurgemeenschap;
- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers houdende invoering van het creatief musiceren in het lager onderwijs (Vlaams Parlement, 2013k).

Voorstellen van decreet (aanhangig gemaakt):

- een voorstel van decreet van de heer De Grève betreffende de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heer Gabriels houdende verplichte invoering van het vak ecologie in het lager en in het secundair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Diegenant betreffende de in het buitenland gevestigde Belgische scholen van het Nederlandse taalstelsel;

- een voorstel van decreet van de heer Vandezande houdende verbod tot oprichting van naschoolse facultatieve taalcursussen in schoolinstellingen voor lager onderwijs in het Nederlands taalgebied;
- een voorstel van decreet van mevrouw De Loore-Raeymaekers houdende verplichte invoering van ecologie als vak in de respectieve leerprogramma's voor het lager en het secundair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van schoolparlementen in de rijksinstellingen voor middelbaar en technisch onderwijs en voor normaalonderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Bascour tot oprichting van een vrije leerstoel "geschiedenis van de Vlaamse Beweging" in het universitair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Kempinaire ter aanmoediging van het gebruik van het Algemeen Beschaafd Nederlands in het onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon tot oprichting van een pluralistisch centrum voor bijscholing van de leerkrachten (Vlaams Parlement, 2013k).

1979-1980

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Swaelen betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire inrichtingen van het rijk;
- Een voorstel van decreet van de heer Deleeck houdende inrichting van een open universiteit;
- een voorstel van decreet van de heer Bascour houdende verplichte invoering van een eenvormig vak stenografie in het secundair onderwijs (Vlaams Parlement, 2013l).

1980-1981

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van een Bestuurschool voor het Rijkspersoneel;
- een voorstel van decreet van de heer Bascour houdende verplichte invoering van een eenvormig vak stenografie in het secundair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer De Grève betreffende de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heer Février houdende oprichting van school-parlementen in de rijksinstellingen voor middelbaar en technisch onderwijs en voor normaalonderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Bascour tot oprichting van een vrije leerstoel "geschiedenis van de Vlaamse Beweging" in het universitair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Kempinaire ter aanmoediging van het gebruik van het Algemeen Beschaafd Nederlands in het onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Ramaekers houdende bepalingen tot organisatie van de open universiteit in Vlaanderen;
- een voorstel van decreet van de heer Deleeck houdende inrichting van de open universiteit;
- een voorstel van decreet van de heer Somers tot bevordering van de beiaardkunst in Vlaanderen;
- een voorstel van decreet van de heer Deleeck houdende toekenning van studietoelagen en studieleningen aan bepaalde zittenblijvers;
- een voorstel van decreet van de heer Diegenant betreffende de in het buitenland gevestigde Belgische scholen van het Nederlandse taalstelsel;
- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers tot oprichting van een nationaal pedagogisch studiecentrum voor de Nederlandse cultuurgemeenschap;
- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers houdende invoering van het creatief musiceren in het lager onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de biologische, farmaceutische, zoölogische, medische en veeartsenijkundige wetenschappen, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren;
- een voorstel van decreet van de heer Declercq houdende het statuut van de beroepsopvoeders;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon tot oprichting van een pluralistisch centrum voor bijscholing van de leerkrachten (Vlaams Parlement, 2013m).

1981-1982

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Laridon houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de biologische, zoologische, medische en veeartsenijkundige wetenschappen, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon houdende oprichting van een pluralistisch centrum voor bijscholing van de leerkrachten;
- een voorstel van decreet van de heren Van Grembergen en De Beul houdende regeling van het onderricht in de vreemde talen in het Nederlandse taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heren Van Grembergen en De Beul houdende verbod tot inrichting van naschoolse facultatieve taalcursussen in schoolinstellingen voor lager onderwijs in het Nederlandse taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heren Van Grembergen en De Beul houdende invoering van de tweede-taalkeuze in het lager onderwijs in het Nederlandse taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heer Ramaekers houdende bepalingen tot organisatie van de openbare universiteit in Vlaanderen;
- een voorstel van decreet van mevrouw Demeester-De Meyer houdende inrichting van de Open Universiteit;
- een voorstel van decreet van de heer Bascour betreffende de Nederlandstalige onderwijsinrichtingen die onderwijs verstrekken buiten het grondgebied van de Vlaamse Gemeenschap;
- een voorstel van decreet van de heer De Grève houdende wettelijke regeling van de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen (Vlaams Parlement, 2013n).

1982-1983

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Kuijpers houdende bevordering van vredesopvoeding in het onderwijs;
- een voorstel van decreet van mevrouw Tyberghien-Vandenbussche houdende wijziging van de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en studieleningen (Vlaams Parlement, 2013o).

1983-1984

Geen voorstellen van decreet ingediend

1984-1985

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Peeters houdende jaarlijkse voorafgaande vaststelling van de dagen vrijaf voor alle onderwijsinstellingen;
- een voorstel van decreet van de heer Valkeniers houdende regeling van de opvang voor en na de schooluren en op schoolvrije dagen van kinderen uit het basis- en secundair onderwijs (Vlaams Parlement, 2013q).

1985-1986

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer De Beul houdende verbod tot inrichting van naschoolse facultatieve taalcursussen in schoolinstellingen voor lager onderwijs in het Nederlands taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heer De Beul houdende invoering van de tweede-taalkeuze in het lager onderwijs in het Nederlands taalgebied;
- een voorstel van decreet van de heer Taelman houdende wettelijke regeling van de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heer Verberckmoes houdende wijziging van de jachtwet van 28 februari (Vlaams Parlement, 2013r).

Voorstellen van decreet (aanhangig gemaakt)

- een voorstel van decreet van de heer Valkeniers houdende regeling van de opvang vóór en na de schooluren en op schoolvrije dagen van kinderen uit het basis- en secundair onderwijs;
- een voorstel van decreet van de heer Laridon houdende oprichting van een pluralistisch centrum voor bijscholing van de leerkrachten (Vlaams Parlement, 2013r).

1986-1987

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Moens houdende erkenning van het Postuniversitair Centrum Limburg;
- een voorstel van decreet van de heer Dillen houdende invoering van een vak "Geschiedenis van de Nederlanden" in het Nederlandstalig onderwijs;
- een voorstel van decreet van mevrouw Maes en de heer Vanhorenbeek houdende invoering van het statuut van de leraars middenstandsopleiding;
- een voorstel van decreet van de heer Ansoms houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde (Vlaams Parlement, 2013s).

1987-1988

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heren Ansoms en Van Hecke houdende invoering van de titel van licentiaat of doctoraat in de sociale wetenschappen (Vlaams Parlement, 2013t).

Buitengewone zittingen 1988

Voorstellen van decreet:

- een voorstel van decreet van de heer Ansoms houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde;
- een voorstel van decreet van de heer Taelman houdende wettelijke regeling van de kandidatuur, de licentie en het doctoraat in de moraalwetenschappen, alsmede de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs in de moraalwetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heren Ansoms en Van Hecke houdende invoering van de titel van licentiaat of doctoraat in de sociale wetenschappen;
- een voorstel van decreet van de heer Dillen houdende invoering van een vak "Geschiedenis van de Nederlanden" in het Nederlandstalig onderwijs (Vlaams Parlement, 2013u).

Voorstellen van decreet (aanhangig gemaakt):

- een voorstel van decreet van de heer Valkeniers houdende regeling van de opvang voor en na de schooluren en op vrije schooldagen van kinderen uit het basis- en secundair onderwijs (Vlaams Parlement, 2013u).

1988-1989

Geen voorstellen van decreet ingediend

Bijlage 3: decreet van 11 mei 1973 tot oprichting van het “Collegium Trilingue”

Boudewijn, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

De Cultuurraad, voor de Nederlandse cultuurgemeenschap heeft aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Onder de benaming « Collegium Trilingue » wordt een instelling van openbaar nut opgericht ter bevordering van de didactiek van de Franse, de Duitse en de Engelse taal. De bestuurstaal is het Nederlands.

Art. 2. De instelling is gemachtigd om bijzondere bekwaamheidsattesten uit te reiken aan academisch geschoolde taalleraars van Belgische nationaliteit. De Raad van Beheer kan afwijkingen op deze regel toestaan.

Art. 3. De colleges worden ieder jaar gedurende de maanden juli, augustus en september gegeven in een of meer Belgische universitaire instellingen met het Nederlands als voertaal, naar keuze van de Raad van Beheer.

Art. 4. Tot het bereiken van haar doelstelling kan de instelling een permanent documentatie- en onderzoekscentrum inrichten waarvan de vestigingsplaats door de Raad van Beheer wordt bepaald en door de Koning goedgekeurd.

Art. 5. De instelling wordt bestuurd door een Raad van Beheer samengesteld uit twee afgevaardigden benoemd door de Academische Raad van ieder van de voornoemde universitaire instellingen, voor zover zij voorzien in de academische opleiding van taalleraars in een of meer van de voornoemde drie talen. De Minister tot wiens bevoegdheid het Nederlandstalig onderwijs behoort, voegt hieraan drie afgevaardigden toe van het departement van Nationale Opvoeding.

Art. 6. Het reglement van orde en de vestigingsplaats van de instelling worden door de Raad van Beheer bepaald en door de Koning goedgekeurd.

Art. 7. De Koning kan de instelling machtigen overeenkomsten te sluiten met gelijkaardige instellingen.

Art. 8. Elk jaar brengt de Raad van Beheer uiterlijk op 31 maart bij de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap en bij de Minister van Nationale Opvoeding verslag uit over de werkzaamheden van de instelling.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het met s' Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 11 mei 1973.

Boudewijn

Van Koningswege:
De minister van Nationale Opvoeding,
W. Calewaert

Gezien en met 's Lands zegel gezegeld
De minister van Justitie,
H. Vanderpoorten

Decreet van 11 mei 1973 tot oprichting van het “Collegium Trilingue”, *Belgisch Staatsblad*, 4 juli 1973, 7992.

Bijlage 4: decreet van 21 december 1976 houdende organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking

Boudewijn, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

De Cultuurraad, voor de Nederlandse cultuurgemeenschap heeft aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Door de instellingen, aangeduid in artikel 2, wordt onder de benaming Vlaamse Interuniversitaire raad een instelling van openbaar nut opgericht, waarvan de statuten moeten voldoen aan de voorwaarden van dit decreet.

Binnen de perken gesteld door artikel 59bis, §2, van de Grondwet, verstrekt deze instelling adviezen en doet zij voorstellen aan de Minister tot wiens bevoegdheid het universitair onderwijs of het wetenschapsbeleid behoort. Daarenboven kan zij overleg onder de universitaire instellingen organiseren. Het overleg, de adviezen en voorstellen betreffen alle aangelegenheden die de samenwerking onder de Vlaamse universitaire instellingen aanbelangen.

De bevoegde Minister brengt de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap op de hoogte van de ontvangst van alle adviezen en voorstellen.

Art. 2. De Vlaamse Interuniversitaire Raad bestaat uit door de Koning benoemde leden die de universiteiten en universitaire instellingen vertegenwoordigen:

de Rijksuniversiteit te Gent;

de Katholieke Universiteit te Leuven,

en de Vrije Universiteit Brussel,

worden ieder vertegenwoordigd door twee leden: de rector en een ander lid, dat door de raad van beheer van de universiteit wordt afgevaardigd;

de Universitaire Instelling Antwerpen wordt vertegenwoordigd door één lid: de

rector of een ander lid, dat door de raad van beheer van de universiteit wordt

afgevaardigd;

het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen,

het Universitair Centrum Limburg,

de Universitaire Faculteiten Sint-Aloysius te Brussel,

en de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen, worden ieder vertegenwoordigd door één lid: de rector.

De leden niet-rectoren worden aangesteld voor een periode van vier jaar. Zij zijn herbenoembaar. Hun mandaat eindigt door de herroeping van hun voordracht door de instelling die zij vertegenwoordigen.

Art. 3. In de schoot van de Vlaamse Interuniversitaire Raad kiezen de leden, voor een duur van twee jaar, een voorzitter, twee ondervoorzitters en een secretaris. Zij zijn herkiesbaar.

Drie van deze personen moeten respectievelijk de Rijksuniversiteit te Gent, de Katholieke Universiteit te Leuven en de Vrije Universiteit Brussel vertegenwoordigen. De vierde persoon vertegenwoordigt één van de andere instellingen, zijnde:

het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen;

het Universitair Centrum Limburg;

de Universitaire Instelling Antwerpen;

de Universitaire Faculteiten Sint-Aloysius,;

de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen.

Art. 4. De Raad kan slechts beraadslagen, indien ten minste vijf van de acht in artikel 2 genoemde instellingen vertegenwoordigd, en ten minste zes leden van de Raad aanwezig zijn.

Beslissingen worden genomen met een meerderheid gevormd door twee derde van het aantal stemmen van de aanwezige leden.

Aan voorstellen of adviezen van de Raad kunnen minderheidsnota's worden toegevoegd.

Art. 5. Een afgevaardigde van de ministers tot wier bevoegdheid het universitair onderwijs of het wetenschapsbeleid behoort, kan de vergaderingen van de Raad bijwonen.

Art. 6. De Vlaamse Interuniversitaire Raad bepaalt zijn reglement van orde en zijn bevestigingsplaats.
De Koning keurt ze goed.

Art. 7. Onder alle in dit decreet vernoemde universiteiten en universitaire instellingen dient een overeenkomst gesloten, waarbij bepaald wordt dat de werking van de Vlaamse Interuniversitaire Raad zal mogelijk gemaakt worden door jaarlijkse eigen bedragen waarvan de bedragen proportioneel zullen zijn met de door de Staat verleende werkingstoelagen.

De overeenkomst dient gesloten voor een periode van negen jaar. Zij wordt na deze periode telkens met drie jaar verlengd. Ter gelegenheid van de verlenging is zij voor wijzigingen vatbaar.

De overeenkomst, alsook alle wijzigingen ervan, worden goedgekeurd door de ministers die het universitair onderwijs en het wetenschapsbeleid onder hun bevoegdheid hebben.

De werkingmiddelen van de Vlaamse Interuniversitaire Raad kunnen verhoogd worden door toelagen vanwege de overheid, door schenkingen en giften en door welkdanige inkomsten voortkomend uit zijn werking of uit zijn patrimonium.

Art. 8. Elk jaar brengt de Raad uiterlijk op 1 maart bij de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap verslag uit over de werkzaamheden van de instelling.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het met s' Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 21 december 1976.

Boudewijn

Van Koningswege:
De minister van Nationale Opvoeding,
H. De Croo

Gezien en met 's Lands zegel gezegeld
De minister van Justitie,
H. Vanderpoorten

Decreet van 21 december 1976 houdende organisatie van de Vlaamse interuniversitaire samenwerking,
Belgisch Staatsblad, 16 maart 1977, 3208.

Bijlage 5: decreet van 28 maart 1978 tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen

Boudewijn,
KONING DER BELGEN,
Aan. allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

De Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap heeft aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Enig artikel. Aan § 2 van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen wordt een tweede lid toegevoegd dat luidt als volgt:

“Voor het beheer van het Academisch Ziekenhuis evenwel kan de Raad van Beheer de bevoegdheden die hem zijn toevertrouwd krachtens § 1 van dit artikel, geheel of gedeeltelijk overdragen aan een orgaan waarvan hij de samenstelling bepaalt, doch dat in ieder geval dient te bestaan uit evenveel personen behorende tot de katholieke denkrichting als tot de niet-katholieke denkrichting. Deze overdracht van bevoegdheid zal altijd herroepbaar zijn. Het hiervoor vermelde orgaan heeft de opdracht aan de Raad van Beheer verslag uit te brengen over de genomen beslissingen”.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het met s' Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.
Gegeven te Motril – Spanje, 28 maart 1978.

Boudewijn

Van Koningswege:
De minister van Nationale Opvoeding,
J. Ramaekers

Gezien en met 's Lands zegel gezegeld
Voor de minister van Justitie, afwezig:
De minister van Financiën,
G. Geens

Decreet van 28 maart 1978 tot wijziging van artikel 11 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en werking van de Universitaire Instelling Antwerpen, *Belgisch Staatsblad*, 13 juni 1978, 6684.

Bijlage 6: decreet van 1 augustus 1978 houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen

Boudewijn,
KONING DER BELGEN,
Aan allen die nu zijn. en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

De Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap heeft aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Hoofdstuk I – Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet is toepasselijk op

- het Rijksuniversitair Centrum te Antwerpen, hierna aangeduid als „het RUCA” ;
- de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen, hierna aangeduid als „de UFSIA” ;
- de Universitaire Instelling Antwerpen, hierna aangeduid als „de UIA”.

Het RUCA, de UFSIA en de UIA worden hierna de Antwerpse universitaire instellingen genoemd.

Art. 2. Universiteit Antwerpen is de benaming waarmede de Antwerpse universitaire instellingen tezamen worden aangeduid.

Ook elk van de Antwerpse universitaire instellingen voert, samen met haar naam, deze benaming.

Art. 3. §1. In het orgaan van beheer van elke Antwerpse universitaire instelling zetelen, met raadgevende stem, twee vertegenwoordigers van de twee andere Antwerpse universitaire instellingen, onder voorwaarde van wederkerigheid en overeenkomstig de modaliteiten bepaald in artikel 8, tweede lid, van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de Staat en in artikel 6, a, van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen, zoals gewijzigd bij dit decreet.

Deze vertegenwoordigers zijn :

- voor het RUCA : de rector en de vice-rector;
- voor de UFSIA : de rector en de voorzitter van de algemene vergadering;
- voor de UIA : de voorzitter en de rector.

§2. De in § 1 bedoelde vertegenwoordigers ontvangen de volledige agenda van de vergaderingen alsook alle documenten zoals die aan de andere leden van het orgaan van beheer worden gestuurd.

§3. Het orgaan van beheer van elke Antwerpse universitaire instelling kan geldig vergaderen en beslissingen nemen zonder de aanwezigheid van de vertegenwoordigers van de andere Antwerpse universitaire instellingen.

Deze vertegenwoordigers worden niet in aanmerking genomen voor het berekenen van het aanwezigheidskworum in het orgaan van beheer; zij worden in de UIA niet in aanmerking genomen voor de paritaire samenstelling van de raad van beheer.

Art. 4. §1. Vertegenwoordigers uit de overeenstemmende faculteiten en departementen kunnen, op grond van wederkerigheid, met raadgevende stem de vergaderingen van faculteiten en departementen of groepen of gedeelten ervan bijwonen in de andere Antwerpse universitaire instellingen.

§2. De in §1 bedoelde vertegenwoordigers worden door hun faculteit of departement aangeduid; deze aanduiding wordt aan de goedkeuring van het orgaan van beheer van hun instelling voorgelegd.

§3. De in §1 bedoelde vertegenwoordigers ontvangen de volledige agenda van de vergaderingen alsook alle documenten zoals die aan de leden van de instanties worden gestuurd.

§4. De faculteiten en de departementen, of groepen of gedeelten ervan, kunnen geldig vergaderen en beslissingen nemen zonder de aanwezigheid van de in §1 bedoelde vertegenwoordigers. Deze vertegenwoordigers worden niet in aanmerking genomen voor het berekenen van het aanwezigheidskworum.

Art. 5. De Antwerpse universitaire instellingen hebben een gemeenschappelijk orgaan, genoemd: gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen. Dit bureau komt tot stand zodra het voor de eerste maal is samengesteld overeenkomstig artikel 6.

Hoofdstuk II
Samenstelling van het gemeenschappelijk bureau
Universiteit Antwerpen

Art. 6. §1. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen bestaat uit achttien stemgerechtigde leden en een voorzitter zonder stemrecht.

§2. Leden zijn :

- a) de rector en de vice-rector van het RUCA ; de rector en de voorzitter van de Algemene Vergadering van de UFSIA ; de voorzitter en de rector van de UIA ;
- b) uit elke instelling twee personen verkozen onder en door de leden van haar orgaan van beheer ;
- c) uit elke instelling twee personen benoemd door de Koning, op voorstel van de Minister tot wiens bevoegdheid het Nederlandstalig universitair onderwijs behoort, na overleg met de in artikel 18 van de wet van 7 april 1971, houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen, bedoelde commissie van parlementsleden, onder telkens ten minste zes leden van het orgaan van beheer voorgedragen door de onder a) vermelde personen van de betrokken instelling.

Op het totaal van achttien leden dienen er ten minste twee te behoren tot respectievelijk:

- het onderwijzend personeel;
- het wetenschappelijk personeel;
- het administratief en technisch personeel;
- de studenten.

Negen leden dienen te behoren tot de katholieke denkrichting en negen tot de niet-katholieke denkrichting.

§3. Op voorstel van de Minister tot wiens bevoegdheid het Nederlandstalig universitair onderwijs behoort en na diens overleg met de in artikel 18 van de reeds genoemde wet van 7 april 1971 bedoelde commissie van parlementsleden, benoemt de Koning de voorzitter op voordracht van de in §2 bedoelde leden.

Het mandaat van voorzitter komt bij beurtregeling toe aan een persoon behorend tot de katholieke of tot de niet-katholieke denkrichting.

Het voorzitterschap is onverenigbaar met het lidmaatschap van een orgaan van beheer in een van de Antwerpse universitaire instellingen.

§4. Wanneer de in §2 bedoelde leden binnen de drie maanden en in ten minste drie bijeenkomsten er niet in slagen een kandidaat voor te dragen zoals in §3 bepaald, stelt de Minister tot wiens bevoegdheid het Nederlandstalig universitair onderwijs behoort binnen de twee maanden daaropvolgend, na overleg met de in artikel 18 van de reeds genoemde wet, van 7 april 1971 bedoelde commissie van parlementsleden, een kandidaat voor benoeming aan de Koning voor.

Voor de berekening van de in vorig lid bepaalde termijnen wordt de maand augustus niet in aanmerking genomen.

§5. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen duidt onder de in §2, a vermelde personen een ondervoorzitter aan die tot de andere denkrichting behoort dan deze waartoe de voorzitter behoort.

Art. 7. §1. De in artikel 6, §2, b en c bedoelde leden hebben een mandaat van vier jaren. Het is steeds hernieuwbaar. Wanneer een lid geen deel meer uitmaakt van het orgaan van beheer van zijn instelling, komt aan zijn mandaat een einde zodra in zijn opvolging, overeenkomstig het in §2 bepaalde, is voorzien.

§2. Wanneer een lid zijn mandaat niet voltooit, wordt in zijn vervanging voorzien door de verkiezing of de benoeming van een opvolger overeenkomstig de in artikel 6, §2 bepaalde modaliteiten. De opvolger voltooit het mandaat van zijn voorganger

§3. Wanneer een lid tijdelijk verhinderd is zijn mandaat uit te oefenen gedurende vermoedelijk meer dan twee maanden, kan het orgaan van beheer van de instelling waartoe het behoort een tijdelijk plaatsvervanger aanduiden zonder aan de bepalingen van art. 6, §2, tweede en derde lid, afbreuk te doen.

Art. 8. §1. Het mandaat van de voorzitter verstrijkt gelijktijdig met dit van de in artikel 6, §2, c bedoelde leden. De uittredende voorzitter blijft evenwel in functie tot een nieuwe voorzitter is benoemd. Zijn mandaat is ten vroegste hernieuwbaar na het verstrijken van het mandaat van laatstgenoemde.

§2. Wanneer de voorzitter zijn mandaat niet voltooit, wordt in zijn vervanging voorzien door de benoeming van een opvolger overeenkomstig de in artikel 6, §3 en 4 bepaalde modaliteiten. De opvolger behoort tot dezelfde denkrichting waartoe zijn voorganger behoort. Hij voltooit diens mandaat.

§3. De Koning bepaalt de wedde van de voorzitter in de weddeschaal van de gewone hoogleraren en, indien de voorzitter verklaart een andere bezoldigde activiteit uit te oefenen die een groot gedeelte van zijn tijd in beslag neemt, in deze van de buitengewone hoogleraren.

Hij geniet bovendien een toelage gelijk aan die van de rectoren van de rijksuniversiteiten.

De mobiliteitsregeling die geldt ten opzichte van de wedden van het Rijkspersoneel is eveneens van toepassing op vermelde wedde en toelage.

§4. De bepalingen van artikel 17 van de wet van 7 april 1971 houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen zijn van toepassing op de voorzitter. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen duidt onder de Antwerpse universitaire instellingen de administrerende instelling van de voorzitter aan.

Hoofdstuk III

Bevoegdheden van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen

Afdeling I – Beslissingsbevoegdheid

Art. 9. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen, in afwijking van de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende het universitair onderwijs van het Rijk, voegt de opdrachten door eenzelfde persoon uitgeoefend in meer dan één van de Antwerpse universitaire instellingen, samen.

Het gemeenschappelijk bureau stelt de regels vast voor :

- a) de samenvoeging van opdrachten ;
- b) de financiële verrekening onder de administrerende en de ontvangende Antwerpse universitaire instellingen ;
- c) de aanrekening op de omringingscoëfficiënt en op het personeelsbestand van de betrokken Antwerpse universitaire instellingen ;
- d) de overgang van personeelsleden met samengevoegde opdracht naar een andere Antwerpse universitaire instelling. Zulke overgang geldt voor een periode van ten minste vijf jaar ;
- e) het adviseren over de loopbaan van personeelsleden met samengevoegde opdracht.

Deze reglementering wordt aan de goedkeuring van de Koning voorgelegd.

Art. 10. Op advies van de betrokken faculteiten of departementen, stelt het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen de aanvullende modaliteiten van de in artikel 4 bedoelde vertegenwoordiging vast.

Art. 11. Voor de aangelegenheden en binnen de grenzen in de artikelen 12 tot 17 bepaald, kunnen de Antwerpse universitaire instellingen, in afwijking van de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende het universitair onderwijs, bij te sluiten overeenkomsten, aan het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen beslissingsbevoegdheid overdragen.

De overdracht van beslissingsbevoegdheid kan bij opeenvolgende overeenkomsten geschieden. Ze is enkel herroepbaar bij overeenkomst van de drie Antwerpse universitaire instellingen.

Genoemde overeenkomsten gesloten door de drie Antwerpse universitaire instellingen worden aan de goedkeuring van de Koning voorgelegd.

Art. 12. Tot de in artikel 11 bedoelde aangelegenheden behoort het aanduiden van de persoon die bij wetenschappelijke instellingen de Universiteit Antwerpen vertegenwoordigt.

Deze vertegenwoordiger wordt onder de rectoren van de Antwerpse universitaire instellingen aangeduid voor de duur en overeenkomstig de modaliteiten door het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen bepaald.

Hij vertolkt de zienswijze van de Antwerpse universitaire instellingen en doet tegenover genoemd gemeenschappelijk bureau verantwoording over het vervullen van zijn opdracht.

Art. 13. Tot de in artikel 11 bedoelde aangelegenheden behoort:

1° het oprichten, het verwerven om niet of tegen betaling, het verkopen, het hypothekeken en het in huur of gebruik nemen van onroerende goederen met een aan de drie of aan twee Antwerpse universitaire instellingen gemeenschappelijke bestemming ;

2° het beheren van de onder 1° vermelde onroerende goederen alsook van de onroerende goederen of gedeelten ervan toebehorend aan één Antwerpse universitaire instelling wanneer en in zover ze bij overeenkomst een aan de drie of aan twee Antwerpse universitaire instellingen gemeenschappelijke bestemming hebben gekregen ;

3° het programmeren en het bepalen van de plaatsing van elk door een Antwerpse universitaire instelling te verwerven of op te richten gebouw.

Art. 14. Tot de in artikel 11 bedoelde aangelegenheden behoren de financiële verrichtingen van de Antwerpse universitaire instellingen.

De in het eerste lid bedoelde financiële verrichtingen dienen in ruime zin te worden begrepen ; ze omvatten:

- a) het doen van vastleggingen en van betalingen ;
- b) het opvolgen van de begroting ;
- c) het sluiten van overeenkomsten voor aanneming van diensten en leveringen, met inbegrip van het bepalen van de vorm waarin de aanneming gebeurt, het vaststellen van de lijst van de te raadplegen aannemers, het aanduiden van de personen die bevoegd zijn om kennis te nemen van de prijsaanbiedingen.

Wat de onroerende goederen betreft wordt deze bevoegdheid binnen de perken van het in artikel 13 bepaalde uitgeoefend.

Het vaststellen van de begroting van elke Antwerpse universitaire instelling behoort niet tot de in het eerste lid bedoelde financiële verrichtingen.

Art. 15. Tot de in artikel 11 bedoelde aangelegenheden behoort de personeelsadministratie zonder dat hierbij aan de statutaire rechten van de personeelsleden van elke Antwerpse instelling afbreuk wordt gedaan.

De in het eerste lid bedoelde personeelsadministratie dient in ruime zin te worden begrepen; ze omvat:

- a) de loonadministratie, met inbegrip van wat het vakantiegeld, de sociale vergoedingen en toelagen betreft;
- b) het harmoniseren van loopbaanmogelijkheden, van beroepsvervolmaking en van andere elementen van personeelsbeleid;
- c) het organiseren van de aanwervings- en loopbaanexamens voor het administratief en technisch personeel, daarin begrepen het samenstellen van examencommissies, waarvan personeels- of syndicale afgevaardigden als waarnemers blijven deel uitmaken ;
- d) de arbeidsgeneeskunde ;
- e) de veiligheid en hygiëne ten behoeve van de Antwerpse universitaire instellingen.

De beslissingen tot aanwerving, de benoemingen en de bevorderingen behoren niet tot de in het eerste lid bedoelde personeelsadministratie.

Art. 16. Tot de in artikel 11 bedoelde aangelegenheden behoort het organiseren van een gemeenschappelijke bibliotheekcentrale ten behoeve van de bibliotheken van de Antwerpse universitaire instellingen alsook het nemen van maatregelen om het onderling gebruik van de bibliotheekcollecties van genoemde instellingen te bevorderen.

Art. 17. Tot de in artikel 11 bedoelde aangelegenheden behoren:

- 1° de informatica, inzonderheid wat betreft het harmoniseren en het rationaliseren van de bestaande en de te verwerven aan te wenden middelen;
- 2° het oprichten van commissies ad hoc voor de studie van academische vraagstukken en het geven van studieopdrachten aan deze commissies;
- 3° de studie van rechtskundige problemen;
- 4° het afsluiten en beheren van verzekeringen;
- 5° de voorlichting omtrent Universiteit Antwerpen;
- 6° de immatriculatie van de studenten, met dien verstande dat de inschrijving op de rol in elk van de instellingen gebeurt;
- 7° het medisch toezicht van de studenten;
- 8° de studentensport, inzover ze betreft het gezamenlijk sportoptreden, het aanvullend gebruik van de bestaande accommodatie, het programmeren en bepalen van de plaatsing van door elk van de Antwerpse universitaire instellingen te verwerven sportaccommodatie.

Art. 18. De Antwerpse universitaire instellingen kunnen, binnen de grenzen van de wettelijke en reglementaire bepalingen, de beslissingsbevoegdheid van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen tot andere dan de in artikels 9 tot 17 bedoelde aangelegenheden uitbreiden.

Daartoe sluiten de drie Antwerpse universitaire instellingen overeenkomsten die aan de goedkeuring van de Koning worden voorgelegd.

Art. 19. §1. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen kan voor de in artikelen 12 tot 17 en voor de krachtens artikel 18 bepaalde aangelegenheden diensten van één of meer Antwerpse universitaire instellingen belasten met taken ten behoeve van de andere Antwerpse universitaire instellingen in zover zulks noodzakelijk is voor de voorbereiding en de uitvoering van beslissingen in verband met overgedragen bevoegdheden.

Het kan ook daartoe gemeenschappelijke diensten oprichten.

§2. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen beheert de in §1, tweede lid, bedoelde gemeenschappelijke diensten en duidt de persoon of personen aan belast met de dagelijkse leiding van deze diensten.

§3. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen kan raadgevende commissies oprichten en samenstellen voor alle aangelegenheden die ze voor de drie of twee Antwerpse universitaire instellingen van belang acht.

Afdeling II – Adviesbevoegdheid

Art. 20. §1. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen brengt advies uit en doet voorstellen betreffende alle aangelegenheden die de drie of twee Antwerpse universitaire instellingen aanbelangen.

§2. Geen overeenkomst kan door de drie of twee Antwerpse universitaire instellingen onderling worden gesloten dan na advies van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen.

Hoofdstuk IV – Werking van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen

Art. 21. §1. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen kan slechts dan geldig vergaderen indien van elke Antwerpse universitaire instelling ten minste drie leden aanwezig zijn.

§2. De administrateur van het RUCA, de algemeen administratief directeur van de UFSIA en de vaste secretaris van de UIA wonen de vergaderingen bij.

§3. Voor het nemen van een beslissing en voor het geven van een advies is een meerderheid van ten minste drie vierde van de geldig uitgebrachte stemmen vereist.

Blanco-stemmen en onthoudingen worden niet in aanmerking genomen.

§4. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen brengt bij de organen van beheer van de Antwerpse universitaire instellingen verslag uit over elke vergadering.

§5. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen stelt zijn huishoudelijk reglement vast. Het behelst onder meer de procedure voor de voordracht van de kandidaat-voorzitter zoals bepaald in artikel 6, §3 en 4.

Het behelst tevens de procedure voor de aanduiding van de ondervoorzitter.

Art. 22. §1. De voorzitter zit de vergaderingen van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen voor.

§2. De voorzitter heeft de leiding van de in artikel 19,

§1, tweede lid, bedoelde gemeenschappelijke diensten. Hij wordt daarin bijgestaan door de administrateur van het RUCA, de algemeen administratief directeur van de UFSIA en de vaste secretaris van de UIA.

§3. De in §2 bedoelde personen waken, in college, over de uitvoering van de beslissingen door het gemeenschappelijk bureau genomen.

Ze zorgen, samen met de secretaris, voor het voorafgaand onderzoek van de punten die aan het gemeenschappelijk bureau worden voorgelegd.

Voor de punten van academische aard en voor de studentenaangelegenheden worden eveneens de rectoren van de Antwerpse universitaire instellingen geraadpleegd.

§4. Ter uitvoering van de beslissingen genomen door het gemeenschappelijk bureau is de voorzitter gemachtigd om verbintenissen aan te gaan en de Universiteit Antwerpen te vertegenwoordigen, zonder daarbij afbreuk te doen aan het in artikel 12 bepaalde.

Art. 23. De ondervoorzitter vervangt de voorzitter wanneer deze verhinderd is of op diens verzoek. Wanneer hij de vergaderingen van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen voorziet behoudt hij, als lid van dit bureau, zijn stemrecht.

Art. 24. §1. Het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen stelt onder de leden van het directiepersoneel van de Antwerpse universitaire instellingen een secretaris aan.

§2. De secretaris is inzonderheid belast met het voorbereiden van de beleidsdocumenten, het opstellen van de notulen van de vergadering, de notificatie van de beslissingen, het bijhouden van de stand van de werkzaamheden en het opstellen van het jaarlijks verslag.

Hoofdstuk V – Financiële bepalingen en controle

Art. 25. §1. De Antwerpse universitaire instellingen kunnen voor het bekostigen van de uitgaven voortvloeiend uit de toepassing van dit decreet een gedeelte van hun kredieten overdragen naar het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen. De wettelijke bestemming van de kredieten moet daarbij worden geëerbiedigd.

§2. Voor het administratief, boekhoudkundig, budgettair en financieel beheer van het gemeenschappelijk bureau en van de in artikel 19, §1, tweede lid, bedoelde diensten gelden dezelfde regels als voor de universitaire instellingen van het Rijk.

§3. De financiële lasten van het gemeenschappelijk bureau en van de in artikel 19, §1, tweede lid, bedoelde diensten worden over de Antwerpse universitaire instellingen verdeeld, overeenkomstig door het gemeenschappelijk bureau vastgestelde regels.

§4. Geen betwisting inzake verrekening kan bij de rechtbank aanhangig worden gemaakt dan na een poging tot minnelijke regeling behandeld voor een commissie bestaande uit de afgevaardigden van de Minister die de begroting in zijn bevoegdheid heeft en de regeringscommissaris bij de Antwerpse universitaire instellingen.

Art. 26. §1. De Minister die de begroting in zijn bevoegdheid heeft duidt onder zijn afgevaardigden bij de Antwerpse universitaire instellingen de afgevaardigde aan die, met raadgevende stem, de vergaderingen van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen bijwoont.

§2. De regeringscommissaris bij de Antwerpse universitaire instellingen en de in §1 bedoelde afgevaardigde oefenen ten aanzien van het gemeenschappelijk bureau de bevoegdheden uit bepaald in artikel 45 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen.

Hoofdstuk VI – Commissie van Parlementsleden

Art. 27. Onverminderd de bepalingen van artikel 6, §2, 3 en 4 is de commissie van parlementsleden, bedoeld in artikel 18 van de wet van 7 juli 1971, houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen, belast met het toezicht op de samenwerking en op het naleven van de grondbeginselen die op het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen toepasselijk zijn, inzonderheid het beginsel van de pariteit.

Hoofdstuk VII – Wijzigings- en opheffingsbepalingen

Afdeling I – Wijzigingen in de wet van 28 april 1953

Art. 28. Aan artikel 8 van de wet van 28 april 1953, gewijzigd bij de wet van 24 maart 1971, betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de Staat, wordt een derde lid toegevoegd, luidend als volgt:

„De raad van beheer van het Rijksuniversitair Centrum te Antwerpen bestaat bovendien uit: de voorzitter en de rector van de Universitaire Instelling Antwerpen, alsook, zodra de algemene vergadering van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen een beslissing heeft genomen tot vertegenwoordiging van het Rijksuniversitair Centrum te Antwerpen in haar schoot, de rector en de voorzitter van de algemene vergadering van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen. Deze leden hebben raadgevende stem. De raad van beheer kan geldig vergaderen en beslissingen nemen zonder hun aanwezigheid, ze worden niet in aanmerking genomen voor het berekenen van het aanwezigheidsquorum in de raad van beheer.”

Art. 29. Artikel 21, zevende lid, van genoemde wet, gewijzigd bij de wet van 6 juli 1964, wordt aangevuld als volgt:

“Voor de geassocieerde hoogleraren en de geassocieerde docenten van het Rijksuniversitair Centrum te Antwerpen geldt dit verbod eveneens voor het ambt van docent bij de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen en bij de Universitaire Instelling Antwerpen.”

Afdeling II - Wijzigingen en opheffingen in de wet van 7 april 1971

Art. 30. Artikel 1 van de wet van 7 april 1971, houdende oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen, wordt vervangen door de volgende tekst:

„Bij deze wet wordt de Universitaire Instelling Antwerpen opgericht. Ze heeft tot doel het onderwijs in de licentie en het doctoraat te organiseren. Ze geniet de rechtspersoonlijkheid.”

Art. 31. Artikel 2 van genoemde wet wordt opgeheven.

Art. 32. Artikel 6, a van genoemde wet, gewijzigd bij de wet van 9 juli 1976, wordt vervangen door de volgende tekst:

„Zijn lid van ambtswege :

1. de rector en de vice-rector;
2. de voorzitter van iedere faculteit of bij zijn afwezigheid, de ondervoorzitter;
3. de rector en de vice-rector van het Rijksuniversitair Centrum te Antwerpen;
4. de rector en de voorzitter van de algemene vergadering van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen zodra de algemene vergadering van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen een beslissing heeft genomen tot vertegenwoordiging van de Universitaire Instelling Antwerpen in haar school.

„De onder 3 en 4 bedoelde leden hebben raadgevende stem. De raad van beheer kan geldig vergaderen en beslissingen nemen zonder hun aanwezigheid, ze worden niet in aanmerking genomen voor het berekenen van het aanwezigheidsquorum, noch voor de paritaire samenstelling van de raad van beheer.”

Art. 33. In artikel 19, eerste lid, van genoemde wet vervallen de woorden „en van de samenwerking van de drie instellingen als bedoeld in artikel 2”.

Art. 34. Artikel 20 van genoemde wet wordt opgeheven.

Art. 35. Artikel 22, derde lid, b van genoemde wet wordt vervangen door de volgende tekst:

„b) de leden van het onderwijzend personeel die door samenvoeging van opdrachten hun hoofdbetrekking in twee of drie van de Antwerpse universitaire instellingen uitoefenen.”

Hoofdstuk VIII – Overgangs- en slotbepalingen

Art. 36. De Minister tot wiens bevoegdheid het Nederlandstalig universitair onderwijs behoort, duidt de persoon aan die al de schikkingen treft om voor de eerste maal het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen, overeenkomstig artikel 6, volledig samen te stellen.

Art. 37. In afwijking van artikel 24, §1 is de secretaris van het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen die voor het eerst wordt aangesteld, het personeelslid aangeduid overeenkomstig artikel 5 van de overeenkomst van 30 januari 1973 tot oprichting van het coördinatiecomité, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 23 maart 1973. Het gemeenschappelijk bureau neemt de in artikel 6 van genoemde overeenkomst bepaalde financiële verplichtingen te zijnen aanzien over.

Art. 38. Het coördinatiecomité, opgericht bij overeenkomst van 30 januari 1973, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 23 maart 1973, houdt op te bestaan zodra het gemeenschappelijk bureau Universiteit Antwerpen voor de eerste maal is samengesteld.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het met s' Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Motril – Spanje, 1 augustus 1978.

Boudewijn

Van Koningswege:
De minister van Nationale Opvoeding,
J. Ramaekers

Gezien en met 's Lands zegel gezegeld
Voor de minister van Justitie, afwezig:
De minister van Nationale Opvoeding,
J. Michel

Decreet van 1 augustus 1978 houdende maatregelen tot samenwerking onder de Antwerpse universitaire instellingen, *Belgisch Staatsblad*, 15 maart 1979, 2973-2977.

Bijlage 7: decreet van 4 april 1980 betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire instellingen van het Rijk

Boudewijn,
KONING DER BELGEN,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

De Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap heeft aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Enig artikel. In artikel 8, 7°, van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat, zoals het werd gewijzigd door de wet van 24 maart 1971, worden de woorden „drie vertegenwoordigers van de openbare machten" vervangen door de woorden „vier vertegenwoordigers van de openbare machten."

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het met s' Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.
Gegeven te Brussel, 4 april 1980.

Boudewijn

Van Koningswege:
De minister van Nationale Opvoeding,
J. Ramaekers

Gezien en met 's Lands zegel gezegeld
De Minister van Justitie,
R. Van Elslande

Decreet van 4 april 1980 betreffende de samenstelling van de raden van beheer van de universitaire instellingen van het Rijk, *Belgisch Staatsblad*, 9 mei 1980, 5714.

Bijlage 8: decreet van 16 november 1983 houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de wetenschappen, groep biologie, de farmaceutische wetenschappen, de geneeskundige wetenschappen, de diergeneeskundige wetenschappen, de tandheelkunde en landbouwkundig ingenieur, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren

De Vlaamse Raad heeft aangenomen en Wij, Executieve, bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet.

Artikel 2

In de artikelen 19IV, 19bis, 23, 24, 24bis en 30 van de wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 31 december 1949, wordt een aanvullende examenmaterie nopens de alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren ingelast.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het in het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.
Brussel, 16 november 1983

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
G. Geens

De Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs,
J. Lenssens

Decreet van 16 november 1983 houdende aanvulling van de examenmateries voor de kandidaturen in de wetenschappen, groep biologie, de farmaceutische wetenschappen, de geneeskundige wetenschappen, de diergeneeskundige wetenschappen, de tandheelkunde en landbouwkundig ingenieur, met alternatieve experimentele methodes zonder proefdieren, *Belgisch Staatsblad*, 30 december 1983, 16630-16631.

Bijlage 9: decreet van 27 november 1984 houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat

De Vlaamse Raad heeft aangenomen, en Wij, Executieve, bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet.

Art. 2. In artikel 4, § 2 van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de Staat, zoals gewijzigd door de wet van 9 april 1965, worden de woorden „- een faculteit van de wetenschappen voor het toekennen van de graden van kandidaat in de wetenschappen en van kandidaat in de natuur- en geneeskundige wetenschappen” vervangen door de volgende woorden :
„- een faculteit van de wetenschappen,
- een faculteit van de geneeskunde”.

Art. 3. In artikel 8 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 24 maart 1971 en de decreten van 1 augustus 1978 en 4 april 1980, wordt in het derde lid de eerste volzin aangevuld met de woorden „het diensthoofd van het College voor de ontwikkelingslanden en de directeur van het Hoger instituut voor vertalers en tolken”.

Art. 4. De raad van de huidige faculteit van de wetenschappen blijft zijn bevoegdheid uitoefenen tot 30 september 1985. De verkiezingen voor de raden van de in artikel 2 bedoelde faculteiten worden gehouden op een datum die deze faculteitsraden in staat stelt op 1 oktober 1985 in werking te treden.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het in het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.
Brussel, 27 november 1984

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
G. Geens

De Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs,
J. Lenssens

Decreet van 27 november 1984 houdende wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de staat, *Belgisch Staatsblad*, 4 januari 1985, 32.

Bijlage 10: decreet van 30 mei 1985 houdende instemming met de overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979

De Vlaamse Raad heeft aangenomen en Wij, Executieve, bekrachtigen hetgeen volgt:

Enig artikel. De Overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979, zal volkomen, uitwerking hebben.

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het in het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.
Brussel, 30 mei 1985

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
G. Geens

De Gemeenschapsminister van Huisvesting,
J. Buchmann

De Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs,
J. Lenssens

Decreet van 30 mei 1985 houdende instemming met de Overeenkomst inzake de erkenning van studies aan en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten behorende tot de Europese Regio, opgemaakt te Parijs op 21 december 1979, *Belgisch Staatsblad*, 19 juli 1985, 10704.

Bijlage 11: bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs

Bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs

TITEL I Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt onder Gemeenschapsonderwijs begrepen, het onderwijs ingericht door de Vlaamse Gemeenschap met uitzondering van :

- 1° het universitair onderwijs;
- 2° het hoger zeevaartonderwijs;
- 3° de koninklijke kadettenschool;
- 4° het schriftelijk onderwijs.

TITEL II De Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs

Artikel 3

Bij de Vlaamse Executieve, hierna Executieve te noemen, wordt onder de benaming „Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs", in afkorting hierna ARGO te noemen, een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid opgericht.

De zetel van de ARGO is gevestigd in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad.

Bij beslissing van de Executieve kan de zetel naar een andere plaats worden overgebracht.

Artikel 4

Met uitsluiting van ieder ander orgaan is de ARGO, de inrichtende macht van het in artikel 2 bedoelde onderwijs en bezit als dusdanig al de bevoegdheden die rechtstreeks of onrechtstreeks noodzakelijk of nuttig zijn voor de uitoefening ervan.

TITEL III De bestuursorganen van de ARGO

HOOFDSTUK I Samenstelling van de bestuursorganen

AFDELING I Algemene bepalingen

Artikel 5

§1. De bestuursorganen van de ARGO zijn :

- 1° de centrale raad van bestuur, hierna centrale raad te noemen;
- 2° de lokale schoolraden, hierna schoolraden te noemen.

Een schoolraad wordt opgericht per onderwijsinstelling of groep van onderwijsinstellingen die om geografische, pedagogische of infrastructurele redenen samen horen.

De centrale raad bepaalt voor welke onderwijsinstellingen een schoolraad of een raad van bestuur bevoegd is;

- 3° de lokale raden van bestuur, hierna raden van bestuur te noemen, die voor het hoger onderwijs buiten de universiteit in de plaats komen van de schoolraden.

§2. Voor de onderwijsbegeleidende diensten die onder de ARGO ressorteren doch geen onderwijsinstellingen zijn, kan de centrale raad in bestuurslichamen voorzien en aan deze bevoegdheden toewijzen. De samenstelling en de werking van die bestuursorganen worden bepaald door de Executieve, op advies van de centrale raad.

Artikel 6

De ondertekening van de verklaring van gehechtheid aan het Gemeenschapsonderwijs, bedoeld in artikel 32, 2°, gebeurt bij de aanvaarding van het lidmaatschap van de in artikel 5 bedoelde bestuursorganen.

Artikel 7

Bij de samenstelling van de bestuursorganen moeten de rechten van de filosofische en de ideologische minderheidsstrekkingen worden gewaarborgd.

Artikel 8

De bestuursorganen moeten de ideologische en filosofische opvattingen eerbiedigen van de personen tot wie zij zich richten en een klimaat van levensbeschouwelijke verdraagzaamheid waarborgen. Zij zijn ertoe gehouden bij de uitoefening van hun opdracht de door de Grondwet gewaarborgde individuele rechten van hun leden, de personeelsleden, de ouders, de leerlingen en studenten te eerbiedigen. De statuten van het personeel van het Gemeenschapsonderwijs waarborgen de beveiliging, buiten schoolverband, van het privéleven tegen willekeurige beslissingen van de inrichtende macht.

Zij onthouden zich van inmenging in het privé-leven van hun leden, de ouders, de leerlingen en de studenten.

AFDELING II De samenstelling van de schoolraden

Artikel 9

§1. De schoolraad bestaat uit:

1° stemgerechtigde leden, rechtstreeks verkozen door de ouders van de regelmatig ingeschreven leerlingen van de onderwijsinstellingen die onder de schoolraad ressorteren. Voor de aanwijzing van die leden heeft eenieder die naar Belgisch recht de ouderlijke macht of voogdij uitoefent, per schoolraad één stem, ongeacht het aantal regelmatig ingeschreven kinderen die hij heeft in de onderwijsinstelling en ressorterend onder de betrokken schoolraad;

2° stemgerechtigde leden, gecoöpteerd door de in 1° vermelde leden, uit de lokale sociale, economische en culturele milieus.

De centrale raad moet deze coöptatie ratificeren binnen zestig dagen na ontvangst van de beslissing tot coöptatie na verloop waarvan, bij ontstentenis van een beslissing door de centrale raad, de coöptatie wordt geacht te zijn geratificeerd;

3° stemgerechtigde leden gecoöpteerd door de in 1° en 2° bedoelde leden, uit de leden van de pedagogische colleges van de onderwijsinstellingen, ressorterend onder de schoolraad;

4° de hoofden van de onder de schoolraad ressorterende onderwijsinstellingen, onder wie één stemgerechtigd is; deze wordt aangewezen op de wijze bepaald in artikel 13.

§2. Onder pedagogisch college wordt begrepen: de vergadering van de verkozen leden van het onderwijzend personeel van een onderwijsinstelling ressorterend onder de schoolraad, met dien verstande dat het aantal leden van de pedagogische colleges van de schoolraad ten minste het dubbel moet zijn van het aantal te coöpteren leden. De centrale raad bepaalt de samenstelling, de bevoegdheid en de werking van dit pedagogisch college.

Artikel 10

§1. Wanneer het aantal leerlingen van de onderwijsinstellingen die onder een schoolraad ressorteren meer dan duizend bedraagt, bestaat de schoolraad uit vijftien stemgerechtigde leden, waarvan er vijf behoren tot de categorie, bedoeld in artikel 9, §1, 1°, vijf tot de categorie, bedoeld in genoemd artikel, §1, 2°, vier tot de categorie bedoeld in genoemd artikel, §1, 3° en één tot de categorie bedoeld in genoemd artikel, §1, 4°.

Wanneer het aantal leerlingen van de onderwijsinstellingen die onder een schoolraad ressorteren duizend of minder bedraagt, dan bestaat de schoolraad uit twaalf stemgerechtigde leden waarvan er vier behoren tot de categorie bedoeld in artikel 9, §1, 1°, vier tot de categorie, bedoeld in genoemd artikel, §1, 2°, drie tot de categorie, bedoeld in genoemd artikel, §1, 3° en één tot de categorie, bedoeld in genoemd artikel, §1, 4°.

§2. Schommelingen in het aantal regelmatig ingeschreven leerlingen hebben slechts een weerslag op het aantal stemgerechtigde leden, bedoeld in §1, op het ogenblik van de nieuwe samenstelling van de schoolraad.

§3. Wanneer één of meer onderwijsinstellingen, of delen daarvan, ressorterend onder een schoolraad worden toegevoegd aan onderwijsinstellingen van een andere schoolraad, dan wordt laatst genoemde schoolraad opnieuw samengesteld van zodra het aantal leerlingen dat werd toegevoegd meer dan een derde bedraagt van het oorspronkelijk aantal dat onder deze schoolraad ressorteerde. De stemgerechtigde leden van de nieuw samengestelde schoolraad beëindigen het mandaat van de oorspronkelijke stemgerechtigde leden.

Wanneer een nieuwe onderwijsinstelling wordt opgericht, of één of meer onderwijsinstellingen worden afgesplitst van een bestaande schoolraad, kan voor deze instellingen een nieuwe schoolraad worden samengesteld, ongeacht het ogenblik van oprichting of afsplitsing en overeenkomstig artikel 9. Het mandaat van de stemgerechtigde leden van deze raad eindigt in elk geval samen met dit van de overige lokale raden.

Artikel 11

§1. Met het stemgerechtigd lidmaatschap van een schoolraad is onverenigbaar:

1° het lidmaatschap van het Europees of Belgisch Parlement, van een gemeenschaps- of gewestraad, van de nationale regering, van een Gemeenschaps- of Gewestexecutieve, van de krachtens artikel 107quater van de Grondwet opgerichte organen van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, van een bestendige deputatie en van een college van burgemeester en schepenen of de functie van voorzitter van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;

2° de hoedanigheid van personeelslid van een ander onderwijsnet, het universitair onderwijs uitgezonderd;

3° het lidmaatschap van een inrichtende macht van het gesubsidieerd vrij onderwijs, het universitair onderwijs uitgezonderd;

4° het lidmaatschap van de centrale raad of een raad van bestuur;

5° de hoedanigheid van verantwoordelijk leider, vast gemachtigde of vast afgevaardigde van een vakorganisatie die de beroepsbelangen van het personeel van het onderwijs behartigt.

Men kan niet tegelijkertijd lid zijn van meer dan één schoolraad. Met uitzondering van de personeelsleden bedoeld in artikel 9, §1, 3° en 4°, kan een personeelslid van het Gemeenschapsonderwijs geen lid zijn van de schoolraad die bevoegd is voor de onderwijsinstelling waarin het tewerkgesteld is.

De personeelsleden van de onderwijsbegeleidende diensten kunnen geen lid zijn van een schoolraad die in hun werkingsgebied gelegen is.

§2. Voor de verkiezing van de leden van de schoolraad bedoeld in artikel 9, §1, 1°, kan eenieder zich kandidaat stellen.

Artikel 12

Om deel te kunnen uitmaken van een schoolraad mag men op de datum waarop het lidmaatschap ingaat, de leeftijd van 65 jaar niet hebben bereikt.

Artikel 13

Wanneer meerdere instellingshoofden deel uitmaken van de schoolraad, duiden zij bij consensus degene aan die met stemrecht zal zetelen in de schoolraad. Het instellingshoofd met stemrecht fungeert als afgevaardigd-bestuurder van de schoolraad.

Het mandaat van afgevaardigd-bestuurder doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de andere instellingshoofden bij de uitoefening van hun ambt. Het heeft enkel betrekking op:

1° de voorbereiding van de schoolraad;

2° de uitvoering van de beslissingen die de bevoegdheid van één instellingshoofd overschrijden.

Bij ontstentenis van consensus worden de instellingshoofden volgens een jaarlijkse beurtrol, volgens ambtsanciënniteit te beginnen met de oudste, stemgerechtigd lid van de schoolraad.

Artikel 14

§1. De personeelsleden, instellingshoofden uitgezonderd, nemen niet deel aan beraadslagingen en stemmingen omtrent personeelsaangelegenheden.

§2. De leerlingen van de laatste twee jaren van het secundair onderwijs worden bij de werking van de schoolraad betrokken voor de aangelegenheden en volgens de regels die de centrale raad bepaalt.

Artikel 15

De schoolraad kiest uit zijn leden een voorzitter en een ondervoorzitter; deze mogen geen lid zijn van het personeel van de onderwijsinstellingen die onder de betrokken schoolraad ressorteren.

Artikel 16

De betrokken instellingshoofden kiezen in hun midden het instellingshoofd dat de functie van secretaris van de schoolraad uitoefent. Wanneer slechts één instellingshoofd tot de schoolraad behoort, wijst de schoolraad op de voordracht van het instellingshoofd de secretaris aan onder de personeelsleden die geen lid zijn van de schoolraad.

De functie van secretaris is onverenigbaar met de functie van afgevaardigd-bestuurder.

Artikel 17

§1. Het mandaat van de stemgerechtigde leden duurt vijf jaar. Het mandaat van de eerst samengestelde schoolraad gaat in op 1 april 1991. Het mandaat is hernieuwbaar.

§2. Het mandaat in een schoolraad wordt niet bezoldigd.

§3. De Executieve bepaalt, op advies van de centrale raad, de procedure voor de verkiezing, de coöptatie en de opvolging van de leden van de schoolraad.

Artikel 18

Wanneer een stemgerechtigd lid van de schoolraad niet meer in de mogelijkheid is zijn mandaat uit te oefenen, wordt hij opgevolgd door diegene die ten tijde van de laatst georganiseerde verkiezing of coöptatie het best gerangschikt was op de lijst van niet verkozen kandidaten voor verkiezing of coöptaties. De opvolger beëindigt het mandaat van zijn voorganger.

AFDELING III De samenstelling van de raden van bestuur

Artikel 19

De raad van bestuur bestaat uit :

1° twee stemgerechtigde leden, verkozen door de studenten die regelmatig zijn ingeschreven in een onderwijsinstelling ressorterend onder de raad van bestuur. Deze leden moeten op het ogenblik dat hun mandaat een aanvang neemt, ten minste het eerste studiejaar in het hoger onderwijs met vrucht beëindigd hebben;

2° drie stemgerechtigde leden, verkozen door de afgestudeerde oud-studenten die het eindexamen behaald hebben en de ouders van de kiesgerechtigde studenten bedoeld in 1°. Voor de aanwijzing van deze leden, heeft eenieder die naar Belgisch recht de ouderlijke macht of de voogdij uitoefent, of dit uitoefende tot voor de meerderjarigheid van de kiesgerechtigde studenten bedoeld in 1°, per raad van bestuur één stem, ongeacht zijn aantal kinderen dat regelmatig ingeschreven student is in een onderwijsinstelling, ressorterend onder de raad van bestuur;

3° vijf stemgerechtigde leden, gecoöpteerd door de in 2° bedoelde leden, en door de instellingshoofden, ressorterend onder de raad van bestuur, uit de sociale, economische en culturele milieus. De centrale raad moet deze coöptatie ratificeren binnen zestig dagen na ontvangst van de beslissing tot coöptatie, na verloop van welke termijn, bij ontstentenis van een beslissing door de centrale raad, de coöptatie wordt geacht te zijn geratificeerd;

4° vier stemgerechtigde leden, gecoöpteerd door de in 2° en 3° bedoelde leden, uit de leden van de pedagogische colleges van de onderwijsinstellingen, ressorterend onder de raad van bestuur;

5° de hoofden van de onder de raad van bestuur ressorterende onderwijsinstellingen, onder wie één stemgerechtigd is ; deze wordt aangewezen op de wijze bepaald in de artikelen 13 en 20, § 1.

Artikel 20

§1. Onverminderd het bepaalde in artikel 23 zijn de bepalingen van de artikelen 9, §2, 10, §3, 12, 13, 16, 17 en 18 van overeenkomstige toepassing op de raden van bestuur.

§2. De personeelsleden, instellingshoofden uitgezonderd, en de studenten nemen niet deel aan beraadslagingen en stemmingen omtrent personeelsaangelegenheden.

Artikel 21

De raad van bestuur kiest uit zijn leden een voorzitter en een ondervoorzitter ; deze mogen geen lid zijn van het personeel van de onderwijsinstellingen die onder de betrokken raad van bestuur ressorteren.

Artikel 22

§1. Met het stemgerechtigd lidmaatschap van de raad van bestuur is onverenigbaar:

1° het lidmaatschap van het Europees of Belgisch Parlement, van een gemeenschaps- of gewestraad, van de nationale regering, van een Gemeenschaps- of Gewestexecutieve, van de krachtens artikel 107quater van de Grondwet opgerichte organen van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, van een bestendige deputatie en van een college van burgemeester en schepenen of de functie van voorzitter van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;

2° de hoedanigheid van personeelslid van een ander onderwijsnet, het universitair onderwijs uitgezonderd;

3° het lidmaatschap van een inrichtende macht van het gesubsidieerd vrij onderwijs, het universitair onderwijs uitgezonderd;

4° het lidmaatschap van de centrale raad of een schoolraad;

5° de hoedanigheid van verantwoordelijk leider, vast gemachtigde of vast afgevaardigde van een vakorganisatie die de beroepsbelangen van het personeel van het onderwijs behartigt.

Men kan niet tegelijkertijd lid zijn van meer dan één raad van bestuur. Met uitzondering van de personeelsleden bedoeld in artikel 19, 4° en 5°, kan een personeelslid van het Gemeenschapsonderwijs geen lid zijn van de raad van bestuur die bevoegd is voor de onderwijsinstelling waarin het tewerkgesteld is.

§2, Voor de verkiezing van de leden van de raad van bestuur bedoeld in artikel 19, 2° kan eenieder zich kandidaat stellen.

Artikel 23

Het mandaat van de studenten die lid zijn van de raad van bestuur duurt één jaar ; het is hernieuwbaar. Het eindigt in ieder geval op het ogenblik dat hij de hoedanigheid verliest van regelmatig ingeschreven student, in een onderwijsinstelling die ressorteert onder de betrokken raad van bestuur.

AFDELING IV De samenstelling van de centrale raad

Artikel 24

De centrale raad bestaat uit twaalf leden :

a) zes leden worden benoemd door de Executieve op de voordracht van de leden van de Vlaamse Raad. Met het oog op die benoeming dragen de leden die binnen de Vlaamse Raad een fractie vormen, een kandidaat voor per mandaat waarop de fractie met toepassing van het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging recht heeft;

b) zes leden, die rechtstreeks worden verkozen.

Artikel 25

Voor de verkiezing van de in art. 24, b) bedoelde leden zijn kiesgerechtigd:

1° de rechtstreeks verkozen leden van de schoolraden en de raden van bestuur;

2° de leden van de schoolraden en de raden van bestuur die uit de pedagogische colleges gecoöpteerd werden;

3° de instellingshoofden.

Artikel 26

§1. De voorzitter en de twee ondervoorzitters van de centrale raad worden benoemd door de Executieve, uit een lijst van drie kandidaten, waarvoor de drie fracties die het grootst aantal leden tellen in de Vlaamse Raad, ieder een kandidaat voordragen.

De ondervoorzitter-secretaris wordt benoemd door de Executieve op de voordracht van de fractie die in de Vlaamse Raad het vierde grootst aantal leden telt.

De voorzitter, de ondervoorzitters en de ondervoorzitter-secretaris moeten behoren tot de leden vermeld in artikel 24.

§2. Enkel de in § 1 bedoelde mandaten zijn voltijds en zijn bezoldigd. De Executieve bepaalt de vergoedingen die kunnen worden toegekend aan de andere leden van de centrale raad.

§3. De Executieve bepaalt het administratief en geldelijk statuut van de voorzitter, de twee ondervoorzitters en de ondervoorzitter-secretaris. De mobiliteitsregeling die geldt ten opzichte van de wedden van het personeel van de diensten van de Executieve, is van overeenkomstige toepassing op de in dit artikel bepaalde wedden en toelagen.

De voorzitter, de ondervoorzitters, de ondervoorzitter-secretaris en hun rechthebbenden genieten de geboortevergoeding en de kinder-, wezen- en weduwen bij slagen evenals alle sociale voordelen en overige vergoedingen, bijslagen en bijkomende bezoldigingen welke worden verleend aan de leden van het personeel van de ARGO of hun rechthebbenden, onder dezelfde voorwaarden als de leden van dit personeel en hun rechthebbenden.

De personen die behoren tot de diensten van de Executieve, van de ARGO of van een andere instelling van openbaar nut die onder de Executieve ressorteert, worden, indien ze tot voorzitter, ondervoorzitter of ondervoorzitter-secretaris worden benoemd, voor de duur van hun mandaat ter beschikking gesteld wegens opdracht, met behoud van hun rechten op wedde, bevordering en pensioen in hun betrekking van herkomst. De duur van hun terbeschikkingstelling wordt met dienstactiviteit gelijkgesteld.

Voor de personen benoemd tot voorzitter, ondervoorzitter of ondervoorzitter-secretaris die niet behoren tot de in het vorige lid bedoelde categorieën zal de Executieve erover waken dat het op hen toepasselijk pensioenstelsel tijdens de duur van hun mandaat blijft verderlopen.

De reglementering inzake reis- en verblijfkosten zoals die geldt voor het personeel van de diensten van de Executieve is op hen van overeenkomstige toepassing.

Artikel 27

§1. Met het lidmaatschap van de centrale raad is onverenigbaar:

1° het lidmaatschap van het Europees of Belgisch Parlement, van een gemeenschaps- of gewestraad, van de nationale regering, van een Gemeenschaps- of Gewestexecutieve, van de krachtens artikel 107quater van de Grondwet opgerichte organen van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, van een bestendige deputatie en van het college van burgemeester en schepenen of de functie van voorzitter van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;

2° de hoedanigheid van personeelslid van een ander onderwijsnet, het universitair onderwijs uitgezonderd;

3° het lidmaatschap van een inrichtende macht van het gesubsidieerd vrij onderwijs, het universitair onderwijs uitgezonderd;

4° het lidmaatschap van een schoolraad of van een raad van bestuur;

5° de hoedanigheid van verantwoordelijk leider, vast gemachtigde of vast afgevaardigde van een vakorganisatie die de beroepsbelangen van het personeel van het onderwijs behartigt.

§2. Voor de verkiezing van de leden van de centrale raad, bedoeld in artikel 24, b), kan eenieder zich kandidaat stellen.

Artikel 28

Het mandaat van de voorzitter, de ondervoorzitters, de ondervoorzitter-secretaris en de leden duurt vijf jaar; het is hernieuwbaar.

Artikel 29

Om deel te kunnen uitmaken van de centrale raad mag men op de datum waarop het lidmaatschap ingaat, de leeftijd van 65 jaar niet hebben bereikt.

Artikel 30

Wanneer één van de leden bedoeld in artikel 24, a), niet meer in de mogelijkheid is zijn mandaat uit te oefenen wordt hij opgevolgd door een lid dat voorgedragen wordt door de fractie die het ontslagnemend lid heeft aangewezen.

Wanneer één van de leden bedoeld in artikel 24, b), niet meer in de mogelijkheid is zijn mandaat uit te oefenen, wordt hij opgevolgd door degene die ten tijde van de laatst georganiseerde verkiezing het best gerangschikt was op de lijst van de niet verkozen kandidaten.

De opvolgers beëindigen het mandaat van hun voorganger.

Artikel 31

De Executieve bepaalt op advies van de centrale raad, de procedure voor de verkiezing van de leden bedoeld in artikel 24, b). De centrale raad mag ten hoogste voor de helft bestaan uit personen die tot het onderwijzend personeel van de ARGO behoren.

HOOFDSTUK II Bevoegdheid en werking van de bestuursorganen

AFDELING I De centrale raad

Artikel 32

Inzake algemeen beleid en bestuur is de centrale raad bevoegd voor:

1° het opstellen van de neutraliteitsverklaring van het Gemeenschapsonderwijs rekening houdend met het begrip neutraliteit zoals bedoeld in artikel 17 van de Grondwet;

2° het opstellen van de verklaring van gehechtheid aan het Gemeenschapsonderwijs van de leden van de bestuursorganen;

3° de oprichting, de samenvoeging en de afschaffing van onderwijsinstellingen en van andere organismen, ressorterend onder de ARGO, rekening houdend met de door of krachtens de wet of het decreet opgelegde normen of met de besluiten van de Executieve;

4° de oprichting, de samenvoeging en de afschaffing van adviesorganen, pedagogische diensten, gespecialiseerde commissies en diensten;

5° de inrichting van eigen pedagogische begeleidingsdiensten en autonome internaten;

- 6° het nemen van initiatieven die in direct verband staan met het Gemeenschapsonderwijs, binnen de toebedeelde bevoegdheden;
- 7° de samenwerking, op het centraal niveau, met de besturen van andere inrichtende machten en de samenwerking met andere vormen van opleiding en vorming;
- 8° het bepalen over welke instellingen de bevoegdheid van een schoolraad of een raad van bestuur zich uitstrekt;
- 9° het uitvaardigen van richtlijnen voor de materies die niet uitsluitend onder één schoolraad of raad van bestuur ressorteren alsmede voor materies inzake de niet toegewezen bevoegdheden;
- 10° het opleggen van eenvormige interne administratieve documenten;
- 11° het beslechten van geschillen tussen schoolraden en/of raden van bestuur;
- 12° het opstellen van zijn reglement van orde en van het algemeen model van reglement van orde van de schoolraden en raden van bestuur;
- 13° de relaties, in het kader van de opdracht van de ARGO vervat in artikel 4, met andere, ook buitenlandse, publiekrechtelijke inrichtende machten van onderwijs en met internationale en supranationale organisaties;
- 14° het uitbrengen van een advies aan de Executieve betreffende de kiesprocedure, bedoeld in artikel 31, met het oog op een evenwichtige vertegenwoordiging van de betrokken groepen;
- 15° het delegeren van zijn bevoegdheden, uitgezonderd deze bepaald in artikel 42, §§ 2 en 3.
- 16° het bepalen van de aangelegenheden waarvoor en de regels voor en volgens welke de leerlingen van de laatste twee jaren van het secundair onderwijs worden betrokken bij de werking van de schoolraad.

Artikel 33

Inzake pedagogische materies is de centrale raad bevoegd voor:

- 1° het bepalen van het pedagogisch project van het Gemeenschapsonderwijs, het algemeen pedagogisch beleid, de algemene planning en de coördinatie van het Gemeenschapsonderwijs;
- 2° het bepalen van de leerplannen bestemd voor het Gemeenschapsonderwijs;
- 3° de coördinatie, op voorstel van de lokale bestuursorganen, van de programmatie van de mogelijke studierichtingen.

Artikel 34

Inzake personeelsbeleid is de centrale raad bevoegd voor:

- 1° met het oog op het te voeren personeelsbeleid: het administratief beheer van de loopbaan van het onderwijspersoneel van de ARGO, onverminderd de aan de schoolraden en raden van bestuur voorbehouden bevoegdheden;
- 2° de benoeming, de selectie en de bevordering van het personeel, werkzaam in het Gemeenschapsonderwijs, overeenkomstig het personeelsstatuut en binnen de normen vastgesteld bij besluit van de Executieve;
- 3° de werving, benoeming en bevordering van het personeel van de administratieve diensten van de ARGO, overeenkomstig het personeelsstatuut en binnen de personeelsformatie vastgesteld bij besluit van de Executieve;
- 4° het aanbod van mogelijkheden inzake beroepsvolmaking en permanente vorming, al dan niet in eigen beheer, van het personeel behorend tot de ARGO;
- 5° het beheer van de bijzondere tewerkstellingscircuits.

Artikel 35

Inzake materieel en financieel beheer en inzake investeringen is de centrale raad bevoegd voor:

- 1° het opstellen van de jaarlijkse ontwerp-begroting en van de jaarlijkse uitvoeringsrekeningen in het kader bepaald in titels III en IV;
- 2° het beheer van de roerende goederen van de ARGO, onverminderd de aan de schoolraden en de raden van bestuur voorbehouden en gedelegeerde bevoegdheden;
- 3° het beheer van centrale ontvangsten en uitgaven van de ARGO;
- 4° het beheer van de gebouwen en de algemene bouwplanning;
- 5° het beheer van de onroerende goederen, onverminderd de aan de schoolraden en de raden van bestuur voorbehouden of gedelegeerde bevoegdheden;
- 6° de algemene coördinatie van het vervoer van leerlingen van het Gemeenschapsonderwijs;
- 7° de belegging van de beschikbare gelden bedoeld in artikel 51, §1, 5" bij de openbare kredietinstellingen;
- 8° het opleggen van eenvormige regelen inzake het zelfstandig financieel en materieel beheer van de schoolraden en raden van bestuur;

- 9° het beheer van de middelen, voorafgenomen op het geheel van de werkingsmiddelen;
- 10° de goedkeuring van de begrotingen van de schoolraden en raden van bestuur en controle op de periodieke toestandsopgaven en jaarlijkse rekeningen;
- 11° het toekennen van de globale dotaties voor werking en uitrusting.

Artikel 36

In naam en voor rekening van de ARGO kan de centrale raad voor de aangelegenheden die tot zijn bevoegdheden behoren individuele beslissingen nemen, handelingen stellen en overeenkomsten sluiten. Hij kan in het belang van het Gemeenschapsonderwijs richtlijnen geven aan de schoolraden en de raden van bestuur.

Voor het vervullen van zijn opdracht kan de centrale raad onroerende goederen verwerven en vervreemden, er zakelijke rechten op vestigen en tot onteigening ten algemene nutte overgaan na machtiging van de Executieve.

Binnen de hem toegewezen bevoegdheden en behoudens delegatie neemt de centrale raad beslissingen inzake het gunnen en uitvoeren van overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

Artikel 37

De voorzitter en de twee ondervoorzitters zijn gezamenlijk belast met het dagelijks bestuur van de centrale raad. Zij worden in hun opdracht bijgestaan door de ondervoorzitter-secretaris. De voorzitter bereidt samen met de twee ondervoorzitters en bijgestaan door de ondervoorzitter-secretaris en de personen, bedoeld in artikel 38, de vergaderingen van de raad voor en zorgt voor de uitvoering van de genomen beslissingen. De ondervoorzitters staan de voorzitter bij en vervangen hem wanneer hij niet beschikbaar is.

Onverminderd de bevoegdheden nodig voor het dagelijks bestuur kan de centrale raad aan de voorzitter, de ondervoorzitters, de ondervoorzitter-secretaris, de administrateur-generaal en zijn adjunct andere bevoegdheden delegeren.

Artikel 38

Van ambtswege, zonder stemrecht, nemen deel aan de vergaderingen van de centrale raad :

- de administrateur-generaal;
- de adjunct-administrateur-generaal;
- de commissaris van de Executieve.

Artikel 39

In alle aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de centrale raad behoren vertegenwoordigt de voorzitter van de centrale raad of zijn afgevaardigde, de ARGO in en buiten rechte.

Artikel 40

In spoedeisende omstandigheden neemt de voorzitter de beslissingen die zich opdringen teneinde de belangen van de ARGO te vrijwaren.

De beslissingen worden op de eerstvolgende vergadering voorgelegd aan de centrale raad, die ze kan herroepen of wijzigen voor zover aan de beslissingen nog geen uitvoering is gegeven. Voor het instellen van rechtsvorderingen, die in het kortgeding uitgezonderd, en het sluiten van minnelijke schikkingen is in ieder geval de voorafgaande instemming van de centrale raad vereist.

Artikel 41

De leden van de centrale raad onthouden zich van het beraadslagen en het stemmen over aangelegenheden die hen zelf, hun echtgenoten, en hun bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad persoonlijk aanbelangen.

Artikel 42

§1. De centrale raad kan slechts rechtsgeldig beslissen vanaf het ogenblik dat hij volledig samengesteld is en wanneer ten minste de helft van de leden aanwezig is. Is de helft van de leden niet aanwezig, dan wordt opnieuw een vergadering bijeengeroepen, die enkel geldig kan beraadslagen en beslissen, ongeacht het aantal aanwezige leden, over de punten die voor de tweede maal op de agenda worden geplaatst,

§2. De beslissingen van de centrale raad worden genomen bij gewone meerderheid van de aanwezige leden.

§3. In afwijking van §1 en §2 vereisen de hiernavermelde aangelegenheden een gewone meerderheid van de stemgerechtigde leden binnen de centrale raad en een drievierde meerderheid binnen de stemgerechtigde leden bedoeld in artikel 24, a):

1° het opstellen van de verklaring van gehechtheid aan het Gemeenschapsonderwijs;

2° het bepalen van de minimale voorwaarden waaraan een personeelslid moet voldoen, teneinde conform te handelen met de neutraliteitsverklaring;

3° het opstellen van het reglement van orde van de centrale raad, alsmede van het algemeen model van reglement van orde van de schoolraden en raden van bestuur;

4° het opstellen van het reglement dat de verkiezingen van de leden van de schoolraden, de raden van bestuur en de centrale raad regelt;

5° het aan de voorzitter en de ondervoorzitters gezamenlijk of individueel delegeren van andere bevoegdheden dan deze van dagelijks bestuur van de ARGO, en het toewijzen van bevoegdheden aan andere leden van de centrale raad of aan personeelsleden van de ARGO;

6° het bestedingsplan van de middelen, voorafgenomen op het geheel van werkingsmiddelen.

§4. De ontwerp-begroting van de ARGO wordt opgesteld overeenkomstig het boekhoudkundig plan dat de Executieve vaststelt. De voorzitter, de ondervoorzitters en de ondervoorzitter-secretaris bereiden gezamenlijk de ontwerp-begroting voor. Wanneer deze voor 1 november van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar geen eensgezindheid over het ontwerp hebben bereikt, trekt de centrale raad de zaak tot zich. De ontwerp-begroting is niet aangenomen tenzij de centrale raad, met de bijzondere meerderheid bepaald in §3, met elke post afzonderlijk en met het geheel zijn instemming heeft betuigd.

AFDELING II De schoolraden en de raden van bestuur

Artikel 43

De schoolraad en de raad van bestuur zijn belast met het beleid en het beheer van de onderwijsinstellingen waarvoor zij zijn opgericht.

Artikel 44

Inzake algemeen beheer zijn de schoolraad en de raad van bestuur bevoegd voor:

1° de vastlegging van de gedrageregels binnen de school in het kader van het algemeen model opgesteld door de centrale raad;

2° de samenwerking met andere diensten van de ARGO;

3° de lokale samenwerking met de schoolbesturen van andere inrichtende machten;

4° de samenwerking met en de integratie in het sociale, economische en culturele milieu op plaatselijk vlak;

5° de lokale bevordering van het Gemeenschapsonderwijs;

6° adviesverlening aan de centrale raad over de uitbouw van het Gemeenschapsonderwijs;

7° adviesverlening aan de centrale raad over het vervoer van leerlingen van het Gemeenschapsonderwijs;

8° het opstellen van het reglement van orde in het kader van het algemeen model opgesteld door de centrale raad.

Artikel 45

Inzake pedagogische materies zijn de schoolraad en de raad van bestuur bevoegd voor:

1° het goedkeuren op voorstel van het pedagogisch college van het schoolwerkplan in het kader van het pedagogisch project;

2° de plaatselijke pedagogische organisatie.

Artikel 46

Inzake personeelsbeleid zijn de schoolraad en de raad van bestuur, rekening houdend met de geldende normen en statutaire bepalingen, bevoegd voor:

1° de tijdelijke aanstelling van personeel ten behoeve van de onderwijsinstellingen die onder de schoolraad of raad van bestuur ressorteren, dit onverminderd de bijzondere regelen inzake het onderwijs van godsdienst of niet-confessionele zedenleer;

2° de indienstneming van administratief personeel en meesters-, vak- en dienstpersoneel ten behoeve van de onderwijsinstellingen die onder de schoolraad of raad van bestuur ressorteren;

3° de voordracht aan de centrale raad van kandidaten voor vaste benoeming in wervings-, selectie- of bevorderingsambten in onderwijsinstellingen die onder de schoolraad of raad van bestuur ressorteren, dit onverminderd de bijzondere regelen inzake het onderwijs van godsdienst of niet-confessionele zedenleer.

Artikel 47

Inzake materieel en financieel beheer en inzake investeringen zijn de schoolraad en de raad van bestuur bevoegd voor:

- 1° het aankopen en beheren van materiaal nodig voor de werking en uitrusting alsmede het sluiten van overeenkomsten met het oog op gebruik, huur of leasing van goederen of levering van diensten;
- 2° het formuleren van de wijze van invulling van concrete bouwprojecten, dit zowel inzake concept als uitvoering;
- 3° het opstellen van de begroting en de jaarlijkse uitvoeringsrekening.

Artikel 48

Voor alle aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de schoolraad en de raad van bestuur behoren kan de afgevaardigd-bestuurder overeenkomstig de hem verleende delegatie individuele beslissingen nemen, handelingen stellen en overeenkomsten sluiten met inbegrip van het gunnen en uitvoeren van overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten. Voor deze aangelegenheden vertegenwoordigt hij de ARGO in en buiten rechte.

Artikel 49

De afgevaardigd-bestuurder bereidt de schoolraad of de raad van bestuur voor en voert zijn beslissingen uit.

Hij verstrekt advies aan de schoolraad of de raad van bestuur over alle aangelegenheden die hem worden voorgelegd.

In spoedeisende omstandigheden neemt hij de beslissingen die zich opdringen teneinde de belangen van de schoolraad of de raad van bestuur te vrijwaren. Die beslissingen worden op de eerstvolgende vergadering voorgelegd aan de schoolraad of de raad van bestuur, die ze kunnen herroepen of wijzigen voor zover aan die beslissingen nog geen uitvoering is gegeven. Voor het instellen van andere rechtsvorderingen, die in kortgeding uitgezonderd, en het sluiten van minnelijke schikkingen is in ieder geval de voorafgaande instemming van de centrale raad vereist.

Artikel 50

§1. De bepalingen van de artikelen 41 en 42, §1, zijn van overeenkomstige toepassing op de schoolraad en de raad van bestuur.

§2. De beslissingen worden binnen de schoolraad en de raad van bestuur genomen bij gewone meerderheid van de aanwezige leden.

TITEL IV De financiering

Artikel 51

§1. De financiële middelen van de ARGO bestaan uit:

- 1° de op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap uitgetrokken kredieten;
- 2° de vergoedingen voor prestaties geleverd door de ARGO;
- 3° de inkomsten van de onroerende goederen waarvan de ARGO het beheer heeft;
- 4° de schenkingen en legaten;
- 5° de opbrengst van tegoeden en van de belegging van beschikbare gelden bij de openbare kredietinstellingen;
- 6° de opbrengst van de vervreemding van roerende en onroerende goederen voortspruitende uit de in deze paragraaf vermelde inkomsten.

§2. De in §1, 1° bedoelde kredieten mogen de uitgaven dekken voor:

- 1° de werking van de bestuursorganen van de ARGO;
 - 2° de administratieve dienstverlening van de ARGO;
 - 3° de werking en uitrusting van de onder de ARGO ressorterende onderwijsinstellingen;
 - 4° de werking en de uitrusting van de onder de ARGO ressorterende diensten en centra voor pedagogische begeleiding en vorming;
 - 5° het geheel van investeringsmiddelen volgens het bedrag dat de Vlaamse Raad bepaalt.
- De saldi van de kredieten bedoeld in 3° en 5° zijn, met behoud van hun bestemming, jaarlijks overdraagbaar.

Artikel 52

§1. Jaarlijks wordt voor de ARGO een begroting opgemaakt met opgave van alle ontvangsten en van alle uitgaven. Het begrotingsjaar valt samen met het kalenderjaar.

§2. Het ontwerp van begroting van de ARGO wordt opgemaakt door de centrale raad en ter goedkeuring voorgelegd aan de Executieve. De Executieve stelt de datum vast waarop de ontwerpen worden opgemaakt.

§3. Indien op de eerste dag van het begrotingsjaar geen goedkeuring is gegeven, is de ARGO ertoe gemachtigd uitgaven te doen ten belope van het bedrag ingeschreven op de begroting van het voorgaande jaar tenzij het principieel nieuwe uitgaven betreft, waartoe geen machtiging is verleend bij de begroting van het vorig jaar, behoudens andersluidende beslissingen van de Executieve.

§4. Onverminderd het bepaalde in artikel 51, §2, laatste lid en artikel 54, kunnen de overdracht en overschrijving van de begrotingskredieten niet geschieden dan met instemming van de Executieve.

Artikel 53

§1. De centrale raad legt aan de Executieve periodieke toestandsopgaven over alsmede een jaarverslag over de werkzaamheden van de ARGO. Hij verstrekt aan de Executieve alle inlichtingen die zij hem vraagt.

§2. De centrale raad maakt uiterlijk op 30 juni de jaarlijkse uitvoeringsrekening op van de begroting van de ARGO, alsmede een toestandsopgave van het actief en passief op 31 december van het betrokken jaar. De rekeningen worden ter goedkeuring aan de Executieve voorgelegd. Ingeval het vooropgesteld begrotingsevenwicht niet wordt bereikt kan de Executieve, op advies van haar commissaris, de passende maatregelen treffen teneinde het evenwicht te bereiken.

Artikel 54

De schoolraden, de raden van bestuur, de door de centrale raad aangewezen onderwijsbegeleidende diensten en de autonome internaten beheren op zelfstandige wijze de op grond van objectieve criteria toegekende globale enveloppen voor werking en uitrusting enerzijds en investering anderzijds. De saldi van de toegekende enveloppen zijn, met behoud van hun bestemming, jaarlijks overdraagbaar.

TITEL V Het personeel

HOOFDSTUK I Personeel van het Gemeenschapsonderwijs

Artikel 55

§1. De Executieve bepaalt het administratief en geldelijk statuut van het personeel van het Gemeenschapsonderwijs.

§2. De Vlaamse Gemeenschap betaalt rechtstreeks de wedde uit van de krachtens de geldende wetten en reglementen in dienst genomen personeelsleden, die van het contractueel meesters -, vak- en dienstpersoneel uitgezonderd.

§3. De ARGO beschikt over een eigen pedagogische begeleidingsdienst, waarvan het statuut en de personeelsformatie worden vastgesteld door de Executieve, op advies van de centrale raad.

§4. Om als lid van het personeel van het Gemeenschapsonderwijs in dienst te kunnen worden genomen, moet de kandidaat de neutraliteitsverklaring ondertekenen waarvan de tekst door de centrale raad wordt vastgesteld. Deze bepaling is niet van toepassing op personeelsleden in dienst op het ogenblik dat dit decreet in werking treedt.

HOOFDSTUK II De administratieve diensten

Artikel 56

De autonome raad beschikt over administratieve diensten, die gedecentraliseerd kunnen zijn. Zij worden, onder het gezag van de centrale raad, geleid door een administrateur-generaal en een adjunct-administrateur-generaal.

Artikel 57

De personeelsformatie wordt vastgesteld door de Executieve op advies van de centrale raad.

De Executieve bepaalt het administratief en geldelijk statuut van het personeel van de administratieve diensten van de ARGO. De organisatie van de wervingsexamens wordt toevertrouwd aan het Vast secretariaat voor werving van het rijkspersoneel.

Artikel 58

§1. Onverminderd de bevoegdheidstoewijzingen in dit decreet wordt in het statuut van het administratief personeel bepaald welke organen van de ARGO bevoegd zijn voor de beslissingen die een weerslag hebben op de rechtspositie van het personeel.

§2. De ARGO wordt gemachtigd, wat het personeel van zijn administratieve diensten betreft, deel te nemen aan de pensioenregeling ingesteld bij de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden.

§3. De eerste benoeming van de administrateur-generaal en de adjunct-administrateur-generaal geschiedt door de Executieve in afwijking van de ter zake geldende wettelijke en reglementaire bepalingen. De Executieve bepaalt hun administratief en geldelijk statuut.

§4. Zij kunnen binnen de grenzen en voorwaarden vastgesteld door de centrale raad, gemachtigd worden een deel van de hen verleende bevoegdheden over te dragen aan één of meer leden van het personeel.

TITEL VI Toezicht

Artikel 59

§1. De centrale raad kan steeds inzage nemen van de documenten en bescheiden uitgaande van en betrekking hebbende op de bevoegdheid en de werking van de bestuursorganen bedoeld in artikel 5, §1, 2° en 3°. De beslissingen van die bestuursorganen welke een bevoegdheidsoverschrijding inhouden of strijdig zijn met de goede naam of met de belangen van de ARGO, kunnen door de centrale raad worden vernietigd binnen een termijn van dertig dagen vanaf hun toezending.

De centrale raad bepaalt welke beslissingen van de schoolraden en raden van bestuur door hen ter kennis moeten gebracht worden en binnen welke termijn. Wanneer de centrale raad tot vernietiging beslist, kan hij de zaak terugzenden naar de betrokken bestuursorganen dan wel in plaats van deze zelf beslissen.

§2. In geval de richtlijnen van de centrale raad niet worden opgevolgd treedt de centrale raad regelend op.

Artikel 60

§1. De ARGO staat onder het toezicht op de wettelijkheid en de financiële orthodoxie van de Executieve. Dat toezicht op de wettelijkheid en het financieel beleid wordt uitgeoefend door een commissaris die door de Executieve wordt benoemd.

§2. De commissaris woont met raadgevende stem de vergaderingen van de centrale raad bij en kan zelf of in de persoon van een door hem aangewezen ambtenaar de vergaderingen van de schoolraden en raden van bestuur bijwonen. Hij kan tevens alle gewenste inlichtingen en documenten opvragen.

§3. De Executieve bepaalt het administratief en geldelijk statuut van de commissaris, conform aan dat van de regeringscommissaris bij een universiteit.

Artikel 61

§1. De commissaris beschikt over alle bevoegdheden noodzakelijk voor het uitoefenen van zijn opdracht. Hij kan hiervoor een beroep doen op ambtenaren van de diensten van de Executieve. De Executieve regelt de procedure voor het beroep en desgevallend voor de vernietiging van de beslissingen van organen van de ARGO.

§2. De commissaris van de Executieve kan binnen een termijn van tien werkdagen beroep instellen tegen elke beslissing van de bestuursorganen die hij strijdig acht met de wettelijkheid en met een verantwoord financieel beleid. Die termijn gaat in :

1° voor de beslissingen van de centrale raad, de dag volgend op de beslissing ;

2° voor de beslissingen van de schoolraden of raden van bestuur, de dag volgend op de kennisname van de genomen beslissingen.

TITEL VII Slotbepalingen

HOOFDSTUK I Opheffingsbepalingen

Artikel 62

De artikelen 10 en 11 van het koninklijk besluit van 30 april 1957 houdende de coördinatie van de wetten op het middelbaar onderwijs worden opgeheven met ingang van 1 april 1991.

Artikel 63

Artikel 7 van de wet van 22 juni 1964 betreffende het statuut van de personeelsleden van het rijksonderwijs wordt opgeheven de dag waarop het mandaat van de leden van de centrale raad, bepaald in artikel 65, ingaat.

Artikel 64

Met ingang van 1 april 1991 worden opgeheven:

1° artikel 3, §1, tweede lid van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, gewijzigd bij de koninklijke besluiten nr. 413 van 29 april 1986 en nr. 456 van 10 september 1986;

2° de artikelen 83 en 84 van de Herstellwet van 31 juli 1984 gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 456 van 10 september 1986 en bij de wet van 15 december 1986.

HOOFDSTUK II Overgangsbepalingen

Artikel 65

In afwijking van artikel 24 bestaat de eerst samengestelde centrale raad uit negen leden. Zij worden benoemd door de Executieve op de voordracht van het uitgebreid bureau van de Vlaamse Raad. Met het oog op deze voordracht wijzen de leden van de Vlaamse Raad die tot eenzelfde fractie behoren, zoveel kandidaten aan als het aantal mandaten waarop deze fractie bij toepassing van het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging recht heeft.

De voordracht van de leden van de centrale raad kan pas geschieden na de publicatie van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 66

In afwijking van artikel 28 gaat het mandaat van de leden van de eerst samengestelde centrale raad in de dag waarop dit decreet van kracht wordt en eindigt op 31 december 1992.

Artikel 67

In afwijking van de bevoegdheidsverdelingen waarin dit decreet voorziet oefent de eerst samengestelde centrale raad tot 31 maart 1991 al de bevoegdheden uit van inrichtende macht van het Gemeenschapsonderwijs.

Op 1 april 1991 worden de schoolraden en de raden van bestuur opgericht die onmiddellijk alle hun door dit decreet toegekende bevoegdheden opnemen. Vanaf die datum heeft de eerst samengestelde centrale raad dezelfde bevoegdheid als de centrale raad waarin dit decreet voorziet.

In afwachting hiervan blijven de staatsdiensten met afzonderlijk beheer, opgericht krachtens de Herstellwet van 31 juli 1984, hun bevoegdheden uitoefenen.

Artikel 68

In afwijking van artikel 42, §1, 2 en 3, is voor de in dat artikel expliciet opgesomde beslissingen binnen de eerst samengestelde centrale raad een meerderheid van drie vierde van de stemgerechtigde leden vereist.

Artikel 69

De bestaande reglementaire besluiten die het beheer regelen van de onderwijsinstellingen van het hoger onderwijs buiten de universiteit blijven van toepassing tot op het ogenblik dat de raden van bestuur hun volle bevoegdheid uitoefenen en voor zover zij niet strijdig zijn met de bevoegdheden van de centrale raad.

Artikel 70

§1. Het personeel tewerkgesteld in het onderwijs, bedoeld in artikel 2, wordt overgedragen aan de ARGO. De overgang van de personeelsleden geschiedt in het ambt waarin zij op de dag van de overheveling, bedoeld in artikel 91bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zijn aangesteld of benoemd alsmede in de statutaire rechtstoestand waarin zij zich op die dag bevinden ; zij behouden ten minste de bezoldiging en de anciënniteit welke zij op de voormelde dag genieten.

§2. In afwijking van §1 blijven de vastbenoemde personeelsleden van de inspectiediensten van het onderwijs, die voor de inwerkingtreding van dit decreet door het Rijk of door de Vlaamse Gemeenschap worden georganiseerd, behoren tot de diensten van de Executieve. Wanneer een lid van de inspectiediensten van het onderwijs, met toepassing van het besluit bedoeld in het vorig lid, van de diensten van de Executieve overgaat naar de ARGO, geschiedt die overgang in een ambt dat gelijkwaardig is aan het ambt waarin hij voor die overgang was aangesteld of benoemd, met het behoud van ten minste de bezoldiging en de anciënniteit waarop hij voor die overgang aanspraak had.

Artikel 71

§1. Personeelsleden van de diensten van de Executieve die, met toepassing van artikel 88, §1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, van het nationaal Ministerie van Onderwijs zijn overgekomen, evenals personeelsleden die tot voor het in werking treden van dit decreet tot diensten van onderwijs van de diensten van de Executieve behoorden, kunnen door de Executieve worden overgedragen aan de administratieve diensten van de ARGO.

§2. De Executieve bepaalt de datum en de nadere regelen van de overgang van de in §1 bedoelde personeelsleden naar de ARGO. De overgang van de personeelsleden geschiedt met hun graad of een gelijkwaardige graad en in hun hoedanigheid. Zij behouden ten minste de bezoldiging en de anciënniteit die zij hadden of zouden verkregen hebben indien zij in hun dienst van herkomst het ambt hadden blijven uitoefenen dat zij bij hun overplaatsing bekleedden.

Artikel 72

De personeelsleden van het Gebouwenfonds voor de Rijksscholen kunnen, onder de voorwaarden bepaald door de Executieve, worden overgedragen aan de ARGO.

De Executieve wijst de personeelsleden aan die naar de administratieve diensten van de ARGO overgaan; zij bepaalt de wijze waarop de overige personeelsleden van het Fonds bij de diensten van de Executieve worden ingedeeld.

De in het vorige lid bedoelde personeelsleden behouden bij hun overgang naar de ARGO en bij hun indeling in de diensten van de Executieve ten minste de bezoldiging en de anciënniteit die zij voor die overgang of die indeling genoten.

Artikel 73

§1. Met het oog op het waarborgen van de noodzakelijke continuïteit kan de Executieve, vanaf het in werking treden van het artikel 87, §3 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd door de bijzondere wet van 8 augustus 1988, drie personeelsleden benoemen binnen een termijn van 6 maanden vanaf de datum van het in werking treden van het besluit van de Executieve tot vaststelling van de personeelsformatie. Zij kan daarbij afwijken van de vereisten inzake werving, verandering van graad en bevordering, zoals vastgesteld in het besluit van de Executieve dat het personeelsstatuut bepaalt.

De te benoemen kandidaten dienen aan de volgende voorwaarden te voldoen:

1° vastbenoemd personeelslid in het eerste niveau zijn van de over te dragen diensten bedoeld in artikel 71, §1 en 72, of van de Administratie van Onderwijs en Permanente Vorming van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap;

2° een anciënniteit van negen jaar in niveau 1 hebben als personeelslid van de in punt 1° bedoelde diensten.

Deze personeelsleden kunnen in de administratieve diensten van de ARGO worden benoemd in een vacante betrekking van rang 13 van de in toepassing van artikel 57 vastgestelde personeelsformatie.

§2. De Executieve voorziet in het statuut van de administratieve diensten van de ARGO, dat maximaal drie leden uit het Gemeenschapsonderwijs kunnen worden benoemd bij de administratieve diensten van de ARGO. Deze personeelsleden dienen aan volgende voorwaarden te voldoen:

1° vastbenoemd personeelslid zijn van het Gemeenschapsonderwijs;

2° een dienstanciënniteit van 12 jaar als personeelslid van het Gemeenschapsonderwijs tellen;

3° het bewijs leveren van hoge administratieve, wetenschappelijke, technische of artistieke waarde.

Deze personeelsleden kunnen in de administratieve diensten van de ARGO worden benoemd respectievelijk in een betrekking van rang 12, 13 en 15.

Tot de globale in actieve dienst zijnde ambtenaren van de administratieve diensten van de ARGO kunnen, op elk ogenblik, in totaal slechts drie personeelsleden conform deze paragraaf behoren.

Artikel 74

Zolang de Executieve geen nieuwe personeelsstatuten heeft bepaald, blijven de in de artikelen 70, 71 en 72 bedoelde personeelsleden onderworpen aan de thans bestaande statuutregels, met dien verstande dat de in laatst genoemde regels toegekende bevoegdheden worden uitgeoefend door de bestuursorganen van de ARGO op de wijze bepaald in of krachtens dit decreet.

Artikel 75

De roerende en onroerende goederen gebruikt voor de organisatie van het Gemeenschapsonderwijs worden aan de ARGO overgedragen.

Artikel 76

Met het oog op het operationeel worden van de ARGO kan de Executieve, in afwijking van de ter zake geldende statutaire bepalingen, de nodige maatregelen nemen teneinde personeelsleden van haar diensten of van het Gemeenschapsonderwijs met een opdracht in deze instelling te belasten.

Artikel 77

In afwijking van de statutaire bepalingen inzake de werving en de bevordering kan de Executieve binnen een termijn van één jaar vanaf het inwerkingtreden van dit decreet bij de diensten van de Executieve die het onderwijs onder hun bevoegdheid hebben, vastbenoemde leden van het personeel van het hoger onderwijs buiten de universiteit, of leden van de administratie van de Vlaamse Gemeenschap benoemen of bevorderen in de graden van bestuursdirecteur of directeur-generaal voor zover er vacante ambten zijn.

De kandidaten, leden van het personeel van het onderwijs, moeten houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot de betrekkingen van niveau I en een minimum dienstanciënniteit van 12 jaar lid van het onderwijzend personeel bewijzen.

De kandidaten, leden van het personeel van de diensten van de Executieve moeten titularis zijn van een betrekking van ten minste rang 13. Bovendien moeten alle kandidaten het bewijs leveren van hun hoge administratieve, wetenschappelijke, technische of artistieke waarde.

Het aantal personeelsleden dat op dergelijke wijze kan worden benoemd of bevorderd blijft beperkt tot vijf. Om het totaal van deze vijf personen te bepalen, moet eveneens rekening worden gehouden met de bepalingen van het koninklijk besluit van 6 mei 1971 houdende bijzondere voorwaarden tot het benoemen in sommige ambten bij het hoofdbestuur van het Ministerie van Onderwijs.

Artikel 78

§1. De eerst samengestelde centrale raad stelt binnen zes maanden na het van kracht worden van dit decreet de verklaring van gehechtheid aan het Gemeenschapsonderwijs, bedoeld in artikel 32, 2° op.

In afwijking van artikel 6, ondertekenen deze leden deze verklaring binnen een termijn van dertig dagen na het verstrijken van de in het vorig lid bedoelde termijn. De niet ondertekening binnen deze termijn impliceert het ontslag van rechtswege uit de centrale raad.

§2. In afwijking van artikel 55, §4 moet de neutraliteitsverklaring slechts ondertekend worden door de kandidaten die als lid van het personeel in dienst genomen worden, nadat de verklaring door de centrale raad werd vastgesteld.

HOOFDSTUK III Inwerkingtreding

Artikel 79

Dit decreet treedt in werking samen met de wet bedoeld in artikel 59bis, §6, eerste lid van de Grondwet.

AANGENOMEN DOOR DE VLAAMSE RAAD,

Brussel, 15 december 1988.

Bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (2013). Geraadpleegd op <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1988-1989/g161-8.pdf>